

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.25 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.25

РІК CVI П'ЯТНИЦЯ, 7 ТРАВНЯ 1999 ЧИСЛО 19 VOL. CVI FRIDAY, MAY 7, 1999 No. 19

В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ ЖОРСТОКО ПОБИЛИ ПАТРІЯРХА ФІЛАРЕТА

Президентові України Л. Кучмі

Прем'єр-міністрові України В. Пустовойтенкові

Всім засобам масової інформації України та світу

ЗАЯВА

Всеукраїнському товариству „Просвіта" ім. Тараса Шевченка стало відомо, що 30 квітня о 9 годині ранку в м. Маріюполі Донецької області, при освяченні землі під катедральний собор, сталося ганебне побоїще, сплановане владою та російською Церквою, – напад на Святійшого Філарета – Патріярха Київського і всієї Руси-України. Група дикунів, озброєних залізними прутами та цеглою, вирвали хрест із землі, топталися на щойно освяченій ділянці, розтрощили автомобіль Патріярха, жорстоко побили його і віруючих.

Фактично до цього й закликав російський піп Марковський, якому було надано час у вечірній телепрограмі 29 квітня: „Женімо Філарета з нашої землі!". Про спланованість акції, що загрожує громадському спокою в державі і сприятиме загостренню міжконфесійної боротьби, говорять і такі факти. Патріярх 23 квітня ц. р. їхав автошляхом Київ-Донецьке. На кордоні Дніпропетровської і Донецької областей дорогу було перекрито натовпом аґресивно налаштованих людей, що викрикували нецензурні гасла образливого змісту на адресу Філарета. Поруч стояло 4 автобуси, десятки авт. Серед пікетників було чимало попів УПЦ Московського патріярхату. Кількість міліції була достатньою для наведення порядку, але цього не сталося.

Пізніше з'ясувалося, що така зустріч була організована московською Церквою, за сприяння обласної та міської виконавчої влади. Правоохоронці так і не дозволили проїхати Святійшому тією дорогою. Він їхав на свою батьківщину, Донеччину, з метою у Великодні дні відправити Службу Божу в православних храмах Київського Патріярхату, а також відвідати свою 95-літню матір і рідню.

А 25 квітня сталася подія, що не вкладається в рамки здорового глузду. Знайома „команда" пікетувальників з образливими гаслами, аґресивними діями не допустила Патріярха Філарета в Преображенську церкву м. Донецька (вул. Куйбишева, 105), що належить УПЦ КП, для

(Закінчення на стор. 2)

Збройний напад на Першосвященика

30 квітня під час освячення хреста на місці побудови катедрального храму Української Православної Церкви Київського Патріярхату у Маріюполі Донецької области група осіб, озброєних металевими прутами, кийками та хемічними засобами, вчинила збройний напад на Патріярха Київського і всієї Руси-України Філарета, членів делеґації, які його супроводжували, та віруючих, що зібралися на цю урочисту подію. У наслідку постраждали десятки людей, серед них Патріярх Філарет, духовенство, керівники місцевих осередків демократичних організацій. Особистий секретар Патріярха ігумен Димитрій (Рудюк) зі струсом мозку та тілесними ушкодженнями доставлений до місцевої лікарні. Згідно з повідомленням центру суспільних зв'язків Міністерства внутрішніх справ, п'ятьом священослужителям Української Православної Церкви Київського Патріярхату та чотирьом віруючим Української Православної Церкви Московського Патріярхату завдано тілесних ушкоджень під час зіткнення

(Закінчення на стор. 18)

Українські ліві на Перше Травня переходять у наступ

Свято міжнародної солідарности трудящих Перше травня відзначено в Україні мітинґами, демонстраціями та акціями протесту, які організували різні політичні партії. Згуртуватись навколо Компартії України в потужне об'єднання народної опозиції закликали ліві сили на мітингу, що відбувся на Европейській площі Києва. Ліві партії також закликали трудящих підтримати рішення Всеукраїнського об'єднання робітників і провести 28 червня – в День Конституції України – акції протесту з вимогами виплати заборгованих зарплат, пенсій та стипендій. Київські ліві засудили агресію США і НАТО проти Югославії та висловили солідарність з народом СРЮ. У колоні демонстрантів від площі Слави до Европейської площі йшли лідер Комуністичної партії П. Симоненко, Соціялістичної партії – О. Мороз, Селянської партії

(Закінчення на стор. 18)

9 Травня – День Матері

Любімо матерів

Любімо матерів. І друзів теж любім,
та наших матерів усе ж любімо дужче.
Бо поки на землі і люди, й сонце суще,
вони не зрадять нас із вигоди собі.
І, як ніхто, простять до себе забуття –
непам'ять яблук тих, що вже опали з гілля.
Любімо матерів, що нам дали життя,
зовсім не лиш в біді, а й на своє весілля.
Любімо їх самих, а не у них себе,
достойно оцінім вогонь самопожертви.
Вони минущі теж, і їх плече слабе,
і ще ніхто із них не воскресав із мертвих.
Тож каятись колись даремний буде труд –
від запізнілих сліз не ждімо, браття, чуда:
любімо матерів, коли вони ще тут,
а не тоді, як їх із нами вже не буде.
І як не зрадять нас ні разу їх чуття,
не зрадьмо їх самі ані тепер, ні згодом.
Любімо їх, отих, що нам дали життя.
І да воздасться нам від тих, що ми народим!

Марія Барандій

Комісія УНСоюзу провела контролю

Від 26 по 28 квітня в Головній Канцелярії УНС в Парсипані, Н.Дж.,працювала Контрольна комісія. Звіт про висліди перевірки Контрольної комісії буде надруковано в наступному числі "Свободи".

На фото – члени Контрольної комісії: Василь Пастушок (в центрі) – голова; праворуч заступник Степан Гавриш і секретар Олександер Серафин; ліворуч – члени Ярослав Завійський і Мирон Грох.

"Вогнем і мечем": приборкання Сенкевича

Із 7 по 18 травня у Нью-Йорку демонструватиметься польський фільм "Вогнем і мечем" за романом Генрика Сенкевича. Його перший публічний показ в Києві відбудеться лише в жовтні.

(Читайте на стор. 6)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Розпочалася офіційна кампанія виборів президента

Центральна виборна комісія офіційно почала кампанію виборів Президента України. Про це заявив голова ЦВК Михайло Рябець на першому засіданні комісії, присвяченому президентській передвиборній кампанії. На засіданні ЦВК розглянула календарний плян основних організаційних заходів для підготовки і проведення виборів Президента України 31 жовтня 1999 року. ЦВК також ухвалила постанову про кількість територіальних виборчих округів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі. Кількість виборчих округів на президентських виборах залишається такою ж, як під час виборів народних депутатів України, – 225.

На валютному ринку почався період стабілізації

Березень і квітень знаменують початок періоду стабілізації валютного ринку України, як у зовнішньому, так і у внутрішньому секторі, заявив голова правління Національного банку України Віктор Ющенко. Голова НБУ повідомив, що після 19 березня в Україні було проведено лібералізацію валютного ринку, що передбачало його серйозну реструктуризацію. Вдалий маневр з метою поставити під контролю пропозицію гривні дав можливість з 13 квітня вийти на помірну ревальвацію національної валюти (в межах 0.5 відсотка). Тенденція посилення гривні на банківському ринку, сказав він, відбиває хід подібних процесів на готівковому ринку, де курс гривні до доляра США виріс до 4.08-4.05 грвн. На міжбанківському ринку також спостерігається зміцнення гривні - з 4.22 до 4.08 за доляр.Така ж динаміка курсу гривні спостерігається і на зовнішніх ринках: на ринках балтійських країн та Росії гривня зміцніла з 4.27 до 4.04-4.08 за доляр.

Скасовано державні субсидії житлово-комунальних послуг

З 1 травня у більшості регіонів України підвищується оплата житлово-комунальних послуг на 20-30 відсотків - до рівня їх повної вартості. Держава скасовує всі дотації для населення в цій сфері і вводить адресну допомогу найбільш нужденним через систему житлових субсидій. Принцип дотування витрат населення на оплату житлово-комунальних послуг залишається тільки у формі житлових субсидій. За прогнозами Міністерства економіки, підвищення тарифів призведе до збільшення кількости сімей, що звернуться по субсидії, – у 1999 році їх кількість становитиме приблизно 4.4 млн. Середній розмір субсидій на житлово-комунальні послуги в січні поточного року становив 41 грвн., передбачається його збільшення до 59.5 грвн. Підвищення оплати житлово-комунальних послуг аж до 100-відсоткового відшкодування їх вартости є однією з вимог Міжнародного валютного фонду, місія якого перебуває зараз в Україні для перегляду програми розширеного кредитування.

Швайцарія домагається видання Лазаренка

Швайцарська влада звернулася до Сполучених Штатів із офіційним клопотанням про видачу експрем'єра України Павла Лазаренка, який звинувачується у "відмиванні" грошей. У грудні минулого року колишній глава українського уряду, лідер опозиційної партії "Громада", був заарештований у Швайцарії, куди прибув за панамським пашпортом, але потім відпущений під заставу в 3 млн. дол. У лютому П. Лазаренко прибув до США, де був затриманий іміграційною службою з огляду на неправильно оформлену візу. Україна також надіслала урядові США запит про видання П.Лазаренка, який звинувачується у розкраданні державних коштів на суму понад 2 млн. дол. і незаконному відкритті рахунків за кордоном. Клопотання швайцарців підриває тактику, яку до сих пір застосовували американські адвокати екс-прем'єра, домагаючися для нього політичного притулку у США. Лазаренко стверджує, що в разі його депортації в Україну йому загрожують тортури і навіть смерть, оскільки уряд України застосовує до в'язнів засоби фізичного впливу. Аналогічне твердження мало переконливе у застосуванні до Швайцарії.

Український танк – на виставці озброєнь

Проект модернізації танка совєтського виробництва Т-72, виконаний Україною спільно з Францією та Чехією, буде продемонстровано на міжнародній виставці озброєнь "Айдет-99", що відбудеться в м.Брно (Чехія) з 4 по 7 травня. Як повідомив генеральний конструктор бронетанкобудування України, директор Харківського конструкторського бюро ім.Морозова (ХКБМ) генерал-лейтенант М. Борисюк, згідно з тристороннім контрактом на ХКБМ опрацьовано та виготовлено варіянт модернізації танка для країн Европи, які мають Т-72 на озброєнні. На танку встановлено французьку систему керування вогнем "SAVAW15" фірми "SAGEM". В реалізації інших наробок взяла участь чеська фірма PSP "BOHEMIA". М. Борисюк підкреслив, що "Т-72 модернізований за системою вогню, системою захисту та підвищенням мобільних характеристик". У питаннях підвищення мобільних характеристик реалізовано українські напрацювання. М.Борисюк не виключив можливости укладення контрактів за участю України щодо модернізації парку таких танків в інших країнах"

Досягнуто порозуміння в оцінці недавньої історії

Одним із головних підсумків 5-го міжнародного семінару з проблем українсько-польських відносин у роки Другої світової війни, який 30 квітня завершив роботу в Луцьку, стало підписання протоколу узгоджень окремих розбіжностей у поглядах українських і польських істориків. За словами учасника семінару кандидата історичних наук з Рівного Гурія Бухала, українські і польські історики досягли порозуміння з багатьох питань у дискусіях щодо втрат населення у Західній Україні у 1939-1941 рр. та ролі Німеччини і Совєтського Союзу у міжнаціональному польсько-українському конфлікті 1942-1945 рр. В організації семінару, який проходив у Волинському державному університеті, крім відомих науковців обох країн, взяли участь представники Об'єднання українців у Польщі, Світового союзу вояків Армії Крайової, Надзвичайний і Повноважний посол України в Польщі Дмитро Павличко та інші посадові особи. Цей захід проходив під патронатом Міністерства закордонних справ України.

За інформаціями УНІАН

ПОБИЛИ ФІЛАРЕТА

(Закінчення зі стор. 1)

відправи Служби Божої. Як виявилося, основними виконавцями цього бешкету з відома вищих представників місцевої влади були Архиєпископ Донецько-Маріюпольської епархії УПЦ Московського патріярхату Іларіон, заступник голови облдержадміністрації Л. Кириченко, начальник обласного управління у справах національностей, міґрації та релігії Г. Костенко.

У руках пікетувальників були кийки, образливого змісту плакати та гасла. Вони обкидали брудом автомобіль, сиплячи нецензурними словами на Патріярха. Так його протримали 5 годин, не допускаючи до храму, а потім кортеж автобусів, авт із цим купленим натовпом „супроводжував" Патріярха Філарета всюди, куди він їздив, поводячись так, що під сумнів можна поставити не лише їхню причетність до християнства, православної віри, а й психічне здоров'я. Нам стало відомо, що голова Донецької облдержадміністрації Янукович і голова Донецької міської Ради Рибак відмовили Філаретові навіть у візиті ввічливости до них.

Окрім того, відомо, що вони зверталися до Адміністрації Президента України з проханням не пустити Філарета на Донеччину. Міліція не реаґує на дії хуліганів. Вважаємо, що таке беззаконня викликає не лише гнів та обурення, а й вимагає правової оцінки і негайного втручання органів правопорядку.

За скоєні неподобства, за підрив авторитету державної влади вимагаємо притягнути до відповідальности винних: Януковича Віктора – голову Донецької облдержадміністрації; Кириченка Леоніда – заступника голови облдержадміністрації; Костенка Геннадія – начальника управління облдержадміністрації, а також працівників правоохоронних органів, що допустили знущання з Патріярха та віруючих, дали підстави вважати, що в Україні переслідується Українська Церква.

Центральне правління ВУТ „Просвіта" ім. Т. Шевченка, Спілка Письменників України, Українська Всесвітня Координаційна Рада, Конґрес Української Інтеліґенції

30 квітня 1999 року

ТІЛЬКИ ФАКТ

У більшості регіонів України на відзначення Дня міжнародної солідарности трудящих Першого травня відбулися мітинги, маніфестації та пікетування органів державної влади, що їх організували профспілкові центри за підтримки окремих партій та громадських організацій.

◆

Епархіальний собор Київської епархії Української Автокефальної Православної Церкви висловив занепокоєння з приводу повідомлень про плянований Російською Православною Церквою хресний хід, який має пройти землями Росії, України та Білорусі.

◆

Чотири мільйони гривень перераховано для вирішення проблем депортованих народів Криму.

◆

Вже з понеділка електронною мережею світу став ширитися створений у Тайвані новий комп'ютерний вірус Сі-Ен-Ейч, відомий також під назвою "Чорнобиль". Він стирає всю інформацію, записану на жорстких дисках.

◆

Розпочато реалізацію проекту спільного українсько-грузинського виробництва тролейбусів на державному науковому об'єднанні "Міон", що в столиці Грузії Тбілісі.

◆

Перша в Україні козача академія відкриється найближчим часом в Донецькому.Тут розміститься і канцелярія Азово-Чорноморського козацького війська, в яке увійдуть козаки Донецької, Луганської, Запорізької, Дніпропетровської, Херсонської, Одеської, Миколаївської областей і Автономної Республіки Крим.

◆

28 квітня, в Кельні, представники Европейського банку реконструкції і розвитку та "Великої сімки" висловилися за зупинку ЧАЕС у 2000 р. без будь-яких умов, зокрема без очікування добудови енергоблоків на Рівненській і Хмельницькій АЕС.

◆

Зарплата зайнятих в галузях економіки України за березень 1999 року становила в середньому 166.61 грвн., зайнятих в галузях промисловости – 206.71 грвн.

◆

Згідно з трирічним контрактом, укладеним у червні 1996р., до кінця поточного року Україна поставить у Пакистан 320 танків.

◆

Нині в Україні налічується близько 114 тис. осіб з активною формою туберкульози, а на диспансерному обліку перебуває понад 530 тис. осіб. За останні п'ять років їхня кількість зросла на 54.5 відсотків.

◆

Курси валют

1 дол. США	–	**4.06 грвн.**
1 нім. марка	–	**2.20 грвн.**
1 евро	–	**4.30 грвн.**
1 дол. Канада	–	**2.76 грвн.**
1 фунт стерл.	–	**6.55 грвн.**
1 руб. Росія	–	**0.16 грвн.**

ТЕМА ТИЖНЯ

Павло Мовчан: *сьогодні і завтра України*

З доповіддю „Україна в XXI столітті. Державність, політика, мова" виступив 17 квітня, в Домі НТШ в Нью-Йорку, депутат Верховної Ради України, голова Всеукраїнського Товариства „Просвіта" Павло Мовчан, член Центральної Ради і член президії Народного Руху України. Доповідач проаналізував ситуацію, яка склалась в Україні напередодні виборів Президента у жовтні ц. р.

За індексом людського виміру ООН, Україна, починаючи з 1994 року, зійшла з 42-го на 175-те місце. Без перебільшення можна сказати, що відбувається динамічна деґрадація суспільної, політичної, економічної, духовної сфери життя країни.

Серйозною загрозою є те, що за останні 5 років в державі зформувалася дуже сильна олігархічна структура кланів, яка спирається на чужоземний капітал. Вона фактично прибрала до рук економіку, всі засоби масової інформації і тим самим спричинилась до деґрадації фізичної, бо коли людина голодна, вона не думає про духовне.

В політиці триває змагання кланових груп – саме через економічні структури зформувалися політичні партії. Для кланів і олігархів немає державних меж. Вони торгують на світовому ринку нафтою, металом, збіжжям. Один з цих кланів очолює нинішній голова Верховної Ради України Олександер Ткаченко, який сьогодні є найбільшим олігархом в Україні. За роки свого „господарювання" Ткаченко здобув вагомий вплив у всіх реґіонах України в аграрній сфері, де проживають 47 відсотків виборців.

На Ткаченка робить ставку Москва, даючи на нього великі капітали і нафту. Якщо Ткаченко висуне свою кандидатуру і переможе у виборах президента, то майбутнє України буде таке ж, як у Білорусі. Керівництво Всесвітньої Координаційної Ради на чолі з Іваном Драчем, заступником якого є Павло Мовчан, мало зустріч з Леонідом Кучмою, на якій сказало Президентові, що необхідна негайна корекція його дій.

Президент мусить зробить певні кроки назустріч нації для того, щоб задіяти на виборах той потенціял, який може бути розпорошений. Цим скористаються ліві сили, якщо вони зосередяться на одному кандидатові. А таким є, ймовірно, Ткаченко.

Перш за все, на думку керівництва УВКР, необхідні зміни в уряді, бо уряд Пустовойтенка не проводить реформ, а виступає лише в ролі збирача податків. Звідси значний ріст тіньової економіки. Президент не здійснює політики державного патронажу української культури. Деґрадують духовність, освіта, культура. Всім відомо, що Україна стала постачальником повій на міжнародному ринку, кількість яких зросла до 500 тисяч.

Перестала існувати кіностудія ім. Довженка. Книговидавнича справа фактично відсутня. Поліграфія України паралізована, тому що російські видання на українському ринку значно дешевші – за рахунок масових тиражів. Лише три відсотки літератури видається українською мовою. Ми фактично інвестуємо в російську видавничу галузь, в російську масову культуру.

Щороку артисти російської естради вивозять з України 47 млн. долярів. Це те, що має йти на розвиток української культури. В інформаційній сфері Президент не робить нічого, щоб відчутно підтримати українську пресу. Слід змінити ситуацію у вищій школі. Досі немає технічних підручників українською мовою.

Доповідач зупинився на становищі в Народному Русі України. Він сказав, що фактично в Україні є дві партії: Комуністична і Народний Рух, який, здобувши в парляменті не той результат, на який розраховував, не спромігся на певне число місць з тим, щоб впливати на рішення парляменту. В зв'язку з тим, що Вячеслав Чорновіл не кандидатував на пост президента у 1994 році, Народний Рух не зміцнів як політична сила. Та партія, яка не використовує вибори для зміцнення і нарощування своїх лав, є безперспективною. 1994 рік показав, що Рух втратив свої можливості.

Павло Мовчан підкреслив, що покійний Вячеслав Чорновіл, безперечно, є визначною постаттю, і ніхто ніколи не викреслить його ні з історії, ні з пам'яті. Але життя йде вперед, висуває нові позиції і нові вимоги.

Визрів конфлікт у фракції – як себе вести стосовно до влади, до уряду, до Президента. Це і було причиною розколу. Треба було висунути нову постать, молодшу віком. І такою на з'їзді, в жовтні минулого року, було оголошено Костенка. Покійний Чорновіл сказав, що Костенко – це його наступник. Водночас в Україні є сили, зацікавлені в розколі Руху. Є цілі штаби, які розробляють плян дій і впливів.

В останні дні Чорновіл весь час наголошував на тому, що об'єднання необхідне, і що від усіх демократичних сил треба висунути кандидата на пост президента – людину, сильну політично і незалежну економічно.

Такою людиною, на думку більшости, є голова Національного Банку України Віктор Ющенко. Його жорстка монетарна політика привела до стримання девальвації гривні.

„І був би найкращий варіянт, якби на президентських виборах до фіналу вийшли Кучма і Ющенко", – цими словами закінчив свою доповідь Павло Мовчан.

Режисер відеохроніки Товариства „Просвіта" Віктор Лукаш показав присутнім фільм про урочисті збори, присвячені 130-літтю „Просвіти".

Лідія Бабюк

АМЕРИКА І СВІТ

Новий лік на огрядність

ВАШІНҐТОН. – Державне управління харчів і ліків схвалило нові ліки у серії тих, які поборюють огрядність. Ці ліки різняться тим, що не дозволяють тілові абсорбувати харчових товщів – у протилежності до тих, які дають поштовх мозгові нехтувати голод. Ліки під назвою орлістат, виробництва фірми Гофман-ЛаРош у Натлі, Н.Дж., призначені для поважно огрядних людей, котрі відповідають урядовому визначенні огрядности – 30 відсотків надмірної ваги – та для осіб з 20 відсотками надмірної ваги, які страждають від високого кров'яного тиску, високого холестерозу, цукриці та інших хворіб, посилених огрядністю. Лікарі могтимуть виписувати рецепти на орлістат не тільки вище згаданим особам, але й іншим, якщо уважатимуть це за потребу. Згадані ліки вже за кілька тижнів появляться на полицях аптек під фабричною маркою Ксенікал (Xenical).

Звільнено заступника прем'єр-міністра Югославії

БЕЛҐРАД, Сербія. – Несподівано в середу, 28 квітня, президент Слободан Мілошевич звільнив зі становища заступника прем'єр-міністра Вука Драшковича, котрого, на думку аналітиків, тримав у своєму уряді для замилення очей – для репрезентації „демократизму" свого уряду. Про усунення його з уряду В. Драшковича повідомив сам прем'єр-міністер Момір Булатович 30 хвилин перед офіційним проголошенням на телебаченні. В. Драшкович – письменник, який став політиком у пізніх 1980-их роках, завжди був дисидентом і відвертим критиком уряду, а у 1996 і 97 роках був чільним провідником протимілошевичівських демонстрацій. У січні погодився увійти до уряду, кажучи, що найперше хоче бути помічним своїй країні у цей час кризи в Косові та хоче впливати на зміну ситуації зсередини. Прем'єр-міністер сказав, що В. Драшковича звільнено „за його публічні протиурядові вислови та за ушкодження престижу уряду країни".

США погодились продати для Тайвану високоякісний радар

ВАШІНҐТОН. – Офіційні чинники уряду Президента Била Клінтона підтвердили, що кілька днів тому Уряд США погодився продати для Тайвану високоякісну попереджувальну систему, котра допоможе перевіряти запущення китайських балістичних ракет чи літаків-бомбардувальників. На згадане рішення відразу запротестував Китай та група американських державних урядовців середнього рівня, котрі арґументують, що це погіршить й так напружені взаємини між Вашінґтоном і Пекіном. Продаж було схвалено на пропозицію чільних політичних дорадників Білого Дому, Державного департаменту і Пентагону, котрі заявили, що згромадження Китаєм великої кількости ракет короткого засягу на побережжі є поважною військовою загрозою Тайваню.

Палестинці утрималися від проголошення незалежности

ЄРУСАЛИМ. – Минулого тижня палестинські провідники вирішили не проголошувати незалежности, що було заплянувано на вівторок, 4 травня. Хоч палестинці не здійснили своїх плянів, що їх ізраїльтяни уважали для себе загрозою, та цим своїм кроком значно послабили існуючу з того приводу напруженість ситуації. За спонукою Ясіра Арафата, Палестинська центральна рада закінчила своє триденне зібрання в Ґаза- Сиґі, стримуючись від проголошення незалежности на територіях Західнього берега ріки Йордан і смуги Ґази. Згідно з мирним договором в Осло, вище згадана дата була визначена як реченець закінчення мирних переговорів між Ізраїлем і палестинцями.

Л. Кучма впевнений у своїй перемозі у виборах

КИЇВ. – Українське телебачення повідомило, що Президент України Леонід Кучма сказав під час свого перебування у Хмельницькому, що він переконаний у своїй перемозі у президентських виборах 31 жовтня. Він уважає, що його головним суперником є економічна ситуація в Україні, але відразу підкреслив, що він знає, як цьому лихові зарадити. Згідно з українським президентом – економічні клопоти України є вислідом „невідкинення ще й досі комуністичної ідеології". Л. Кучма сказав, що структура влади в Україні встановлена Конституцією, не є ефективною та повинна бути зміненою „ з допомогою народу".

Запропоновано полегші у торгівлі з Кубою

ВАШІНҐТОН. – День після того, як уряд президента Била Клінтона повідомив, що полегшує санкції проти Ірану, Лібії та Судану, законодавці порекомендували законопроєкт, який дозволив би американцям експортувати для продажу на Кубі харчі та ліки. Законопроєкти, внесені республіканцями в Палаті репрезентантів і Сенаті відтягнули б заборону від продажу збіжжя, інших сільськогосподарських продуктів і медикаментів до Куби.

Вступ офіційним спостерігачам на суд А. Очаляна заборонений

АНКАРА, Туреччина. – Як повідомило пресове агентство Ройтерс, державні чинники заявили, що офіційним спостерігачам не буде дозволено брати участь у судовій розправі над схопленим Туреччиною керівником Курдистанської партії робітників Абдулою Очаляном. Відома міжнародна організація оборони людських прав з осідком в Лондоні „Амнесті Інтернешенел" повідомила, що все ж таки плянує вислати свого спостерігача на згадану судову розправу, котра передбачувалася на четвер, 29 квітня. Речник міністерства закордонних справ сказав, що звичайні особи можуть приглядатися, але Туреччина не дасть їм будь-якого офіційного статусу.

СВОБОДА

Пам'ятайте про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc.

at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510. UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svo103@aol.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $50.00, на півроку - $30.00. Для членів УНСоюзу $40.00 річно, на півроку - $25.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає за собою право при потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Головний редактор — Раїса Галешко
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто, Юрій Шевчук
Верстка — Павло Стокотельний; Адміністратор — Володимир Гончарик.

З Днем Матері!

Дивлюся мовчки на рушник
Що мати вишивала,
І біль із серця раптом зник,
Так тепло-тепло стало...
Цілую мовчки той рушник,
Що мати вишивала.

І. Корецька

Звичай окремим днем віддавати шану матерям не є надто давнім, бо започатковано його щойно після Першої світової війни. Проте він дуже швидко поширився по всіх цивілізованих країнах світу, тому що потребу вшановувати тих, що дали нам, а з тим і всьому людству, життя, відчувалося вже з давніх-давен.

У нас, українців, був завжди своєрідний вияв пошани до жінки-матері, охоронниці роду та його традицій. Для кожного з нас слово Мати навіває цілий жмут спогадів, у котрих виринають картини щасливого дитинства, юности, молодечих поривів і мрій, завжди оповитих лагідною усмішкою рідної матері.

Особливий він ще й тим, що в нашому народі образ матері триликий. Крім рідної неньки, що дала нам життя, від самих початків свого християнського буття наш народ з особливим пієтизмом віддавав шану ще й іншій матері – Матері Божого Сина, а відчуваючи її особливе піклування, наші володарі віддали свій край і народ під її покров. Минули віки лихоліть і до почитання народ включив ще й третю матір – Україну, землю та народ, з яких кожний з нас узяв свій початок – оту духовну істину, що з'єднує кожну українську душу в одне суцільне єство – народ. І в цьому троїстому єднанні живуть три найкращі жіночі ідеали – Матері Божої, Матері - України та Рідної Матері- життєдайниці. Материнську любов Богоматері Марії відчуваємо в її болеві та жертвенності, котрі приносить вона в офіру під хрестом розп'ятого свого ж Сина-Бога. Любови Матері-України потребуємо, як цілющого зілля, щоб утвердити свою приналежність до народу, від котрого виводимо свій початок. Одначе у цей травневий день окремого вшанування земної матері-життєдайниці найперше повинні б злинути думками до тієї, що дала нам життя, де б вона не була. У китицях слів і квітів шлемо їй підтвердження нашої любови і шани. А тим, що їх Господь покликав у свої хороми, і котрі завжди присутні з нами у нашому болю і тузі, долаючи безмежні простори вічности, шлемо свої щирі вітання, щоб хоч в той спосіб скласти дяку за всі ті щедрі ласки, що ми їх отримували та котрі завжди давали і досі дають нам силу та наснагу впливати на поверхню серед життєвих буревіїв.

Як би ми не святкували цей окремий день вшанування матерів, дійсністю залишається, що ніхто не спроможний у будь-який спосіб віддати бодай частинно все те, що належалося б матері. З Днем Матері ми тільки можемо бажати здоров'я, радости й тепла, щоб серце жалю не зазнало, а душа терпінь, та щоб сонячним було все майбуття. А лиш тоді у всій покорі маємо сказати – спасибі, рідна, за добро і за любов, за ласкавість спрацьованих рук, за безсонниї ночі, й за те, що навчила людиною бути, не зневіритися, а вірити та йти прямим шляхом, і так безсумнівно дійдемо до мети.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про маму із сильним серцем

Властне кажучи, до людини, про яку сьогодні хочу писати, зовсім не підходить окреслення „мама", бо так її ніколи близькі не називали. Вона була для дітей та інших членів родини „мамуся", і під такою назвою знали її також близькі приятелі дітей. Ця маленька, дрібного росту та будови „мамуся" вивела у світ восьмеро дітей – шість дочок і двох синів, а кожне з них мало друзів, чи відтак і свої родини, для яких усіх завжди і все ця людина була немов громадською „мамусею".

А життя її було довге та повне різних переживань, з яких багато ніяк не можна було назвати радісними чи щасливими. Але мамуся мала вийнятково тверду вдачу і своєрідну завзятість та патріотизм, що не дозволяли їй показувати своїх почувань, жалю, гніву, розпуки. Скільки тих споминів пересуваються на стрічці мого життя, (а тепер, коли я добігаю віку легендарної „мамусі", їх щораз більше). І завжди бачу її із гордо піднесеною головою і сухими очами, що як мені, дитині, здавалося, не мали взагалі сліз. Так само з незмінно спокійним обличчям сприймала вона часті обшуки польської поліції у свому простірному львівському домі; з таким обличчям прощала сина, коли його арештували і відводили до авта; і з гордо піднесеною головою стояла у першій лавці церкви св. Юра у Львові, коли співали „Вічную пам'ять" її улюбленому зятеві Євгенові Коновальцеві.

Вона, що мала вийнятково тепле почуття до мене, як найстаршої внучки, виявляла свою суворість лише, коли малому дівчаті збиралося на сльози, як поліцист перекинув ліжечко улюбленої лялі, чи серед ночі приходили до дому бабуні, в якому і я перебувала, чужі люди. Тоді вона стискала мою руку і шепотом, але гостро вимагала: „Не плач, ти знаєш, що у нас не плачуть!". Вона не плакала ніколи, а може, сльози находили до її очей лише на самоті? Однак серед її дітей, онуків і численних звеличників було завжди переконання, що „мамуся не плаче, бо вона має дуже сильне серце".

Але для мене, дитини, з давніх-давніх передвоєнних років залишилася досі картина, як моя бабуня, оглядаючись на всі сторони, чи хт[о] не приглядається, витягає із ц[...] нички шматочок цукру, скропл[...] дивним плином з пляшечки, щ[...] сильний характеристичний за[...] швидко його кладе в уста. Коли я н[е] раз просила почастувати і мене, відповідь була: „Це не для дітей". Щойно пізніше я дізналася, що на болі серця і його втихомирення вживалися т. зв. „валеріянові кроплі". Недавно привезли мені такі „кроплі" зі Львова, бо тут цей лік „не є в моді".

Вона була для мене не лише улюбленою бабунею, але найкращим прикладом, як ховати свої почуття в глибину серця, навіть коли треба це робити за допомогою ліків. „В нашій родині не плачуть!" – повчала вона своїх дітей, а відтак і мене.

Це була вийняткова жінка, що, без патосу і без вияву перед чужими почувань, завжди була найкращим прикладом української матері. Такою залишилася до сумного останнього виїзду зі свого дому у Львові, такою була, як нас доля розкидала по світі.

Але кожного року весною, коли зацвіте пахучий бузок, такий, як був у городі дому Федаків у Львові, а з ним зближається День Матері, я згадую тебе, моя бабуню. Лежиш там, на чужому цвинтарі в Люксембургу – твоє „сильне серце" таки не встояло супроти жорстокостей того часу, незважаючи на усі „кроплі валеріяни". Пригадую, як при перших відвідинах „Свободи" у 1945 році редактор Л. Мишуга, що почувався немов член нашої родини, питався не про нашу долю, а про те „як наша мамуся, чи далі її тримає сильна воля і сильне серце?".

Щось стискає за горло сьогодні, коли це згадую... Знаю, що минулого не можна повернути, але тут немов чую її зрівноважений, добрий голос: „Цить, у нас в родині не плачуть. Ми мусимо показати, що у нас сильні серця!".

О-КА

Материнська вірність

НОВЕЛЯ

За вікнами вітри гарцюють, наче застояні коні. Хилять долу крислаті осокори, шарудять солом'яною стріхою, жбурляють краплі осіннього дощу. А в невеликій хатині гасничок кидає скупо бліде світло на долівку, на вичовгану піч.

Зойкнула заплакана шибка. Марія встала з ослона, підійшла потайки до вікна, затамувала подих. „Може ж прилине... вирветься з сильця гаспидського"...

Причаїлася. В надії свердлить виплаканими очима темну загадкову ніч. Нікого... Лише непосида-вітер шарудить бур'янами, шастає по вигону.

Марія вночі не може спати. Виглядає, прислухається. А його ж немає. Енкаведисти відлучили від матері сина єдиного, як сонце в небі.

...Половіють високі густі жита. З села вивозять хлопців і дівчат – на каторгу до Сибіру відправляють. Енкаведисти скаженіють, ніяк не вгамують збуреного натовпу. А найбільше сатаніє сільський голова Пилип Дуркало, зеленіє від люті. Його банькаті очі налилися кров'ю, руді звислі вуса сіпались, як у лихоманці.

— И-ть, сволота-а! — заревів і випустив у блакить кулю. Натовп здригнувся, залементував. Чоловіки оточили червономундирних, жінки у відчаї заголосили. І в ту хвилю на пикатого голову коршаком налетів Іван. Миттю вирвав з його рук зброю, схопив оторопілого за барки, аж гудзики шелеснули в спориш.

— Ах ти ж... запроданцю!...На тобі! — вдарив у груди Пилипа прикладом. Пилип важко впав у столочене жито. Хлопці й дівчата хутко посплигували з возів і подалися, хто куди. Аж тут нагодилася червона підмога. Івана і ще кількох, хто не встиг утекти, схопили і відвезли до міста.

***

Дні летіли за днями. Тепла година змінювалась холодною, дощовою. У Марії на серці — важка камінна ляда: таке воно відчутне та болісне, що дихнути ніяк. Піде до сусідки, повідає їй своє горе, пожуряться вдвох, поплачуть. А від Івана жодної звістки, де він, що з ним, один Бог відає... Подав би голосочок, то, може, воно й боліти перестало б, оте трудне материнське серце. Але Іван мовчить. Як забрали його в полі того пам'ятного ранку, то так наче у воду кинули.

***

Був пізній вечір ранньої весни. Мороз скував розбубнявілу за день землю, засклив прозорими крижинами

(Закінчення на стор. 24)

ЗА МАТЕРІЯЛАМИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ

НАТО – Косово: Конґрес не погоджується з Президентом

Останнім часом, незважаючи на Вашінґтонську демонстрацію одности з приводу святкувань 50-річчя Організації Північно-Атлантійського Договору (НАТО), з усіх сторін зростає критика щодо доцільности бомбардування літаками НАТО югославських військових і стратегічних об'єктів у Косово, Сербії та Чорногорії. Справа в тому, що первісні запевнення що ця тактика приневолить югославського президента Слободана Мілошевіча припинити чистку етнічних албанців у Косово – не увінчалися бажаним успіхом. Навпаки, С. Мілошевіч здобув більшу підтримку серед сербського населення в країні та від інших поза її кордонами.

Велика частина цієї критики в першу чергу спрямована в сторону Америки, а особливо її Президента Била Клінтона, котрий є головним промотором політики НАТО щодо косовського конфлікту. Дуже наявним фактом впливів цієї критики є минулотижневі потягнення в Конґресі США, коли в Палаті Репрезентантів схвалено дві постанови – унеможливити Президентові вислати наземні війська до Югославії без узгодження з Конґресом. Після цілоденних збуджених дебатів, голосами 249 до 180, вирішено вимагати від Президента згоди Конгресу на ужиття американських наземних збройних сил у косовському конфлікті. До 203 республіканців і одного незалежного прилучилося 45 демократів, щоб підтримати цю пропозицію, а 16 республіканців і 164 демократи були проти цього рішення. Одначе несподіванкою для багатьох було те, що конгресмени не спромоглися також підтримати Президента в його кампанії бомбардування. Ця пропозиція перепала нічиєю, голосами 213 до 213. Все це вказує, що Конґрес поділений щодо косовського конфлікту та участи США у ньому.

Спікер Палати Репрезентантів Денис Гастерт з цього приводу сказав „Я надіюсь, що Президент візьме до уваги ці різноманітні погляди за сигнал і краще вияснить мету, кошт і далекосяжну стратегію нашої участи в цьому конфлікті".

У часі цих дебатів можна було відчути і побачити невдоволення багатьох з теперішньої стратегії для полагодження конфлікту в Косово. Чулися запити, чи бомбардування, котрі тривають вже від 24 березня, мали будь-які успіхи? І падали відповіді – жодних.

Взявши все це до уваги та щоденні звідомлення засобів масової інформації про цивільні жертви – смерть, насильства, страх невідомого, бездомність, голод і холод, то можна розуміти, чому починає створюватися враження, що Конгрес не має справді зацікавлення у цій „Клінтонській війні". А може, як завважують деякі аналітики, мало хто з конгресменів хоче ризикувати, підтримуючи Президента, знаючи наперед, що Клінтон завжди знайде оправдання на свої вчинки, а тих, які його підтримували, залишить напризволяще. Таке виразне недовір'я до Президента та його політики і стратегії НАТО надає вартости думкам тих, які уважають, що безрезультатна недоречність теперішньої стратегії є причиною вже кількаразових натяків Президента на можливість полагодження косовського конфлікту шляхом переговорів, зокрема після зустрічі Б.Клінтона з Віктором Чорномирдіном, спеціяльним післанцем Росії до Югославії. Ця зустріч відбулася у понеділок, 3 травня, у Вашінґтоні.

Х.В.– Ференцевич

Юґославія звільнила американських полонених

РАМШТАЙН, Німеччина. – У неділю, 2 травня, до американської летунської військової бази, розташованої у цьому німецькому місті, прибули після 31 денного перебування у югославському полоні три американські вояки, що їх серби схопили на сербсько-македонському кордоні. Звільнені вояки,– 25-річний Христофер Стон, 21-річний Стівен Гонзалес і 24-річний Андрю Рамірез, служили у Першій американській піхотній дивізії, котрої 350 вояків вже роками перебувають в Македонії, у склдаі угрупування миролюбних військ Організації Об'єднаних Націй.

Всі три військовики з видимою радістю сприймали своє звільнення з полону, під радісні вигуки місцевих американських військовиків та членів їхніх родин. З першого погляду всі три виглядали здоровими, однак їх відразу після приїзду сюди відправлено до Реґіонального медичного центру в Ландсштулі, віддаленого на сім миль від Рамштайну, де вони впродовж трьох днів переходитимуть докладні обстеження. Звільнених супроводив з Югославії проповідник і негритянський активіст Джесі Джексон, який був головним чинником у їхньому звільненні. Він разом з групою представників американського міжрелігійного духовенства, всупереч порадам уряду Президента Била Клінтона, у середу, 28 квітня, прибув до Белграду, щоб просити президента Слободана Мілошевича звільнити полонених. Як бачимо, місія Дж. Джексона та його співваришів була успішною.

Дж. Джексон уважає, що успішність його місії може бути доброю нагодою для перелому цього „циклю несамовитости" – бомбардування Югославії літаками НАТО і сербських жорстокостей проти етнічних албанців у Косово. Він закликав президента США і НАТО відповісти на цей крок С.Мілошевіча та розпочати переговори. Незважаючи на благородний жест югославського президента, літаки НАТО не припинили своїх налетів на стратегічні сербські об'єкти.

Віталій Карпенко,
політичний оглядач „Свободи"

ОБЛОГА КИЄВА. ПЕРЕДВИБОРНА

На 30 травня призначені вибори київського голови, що мають неабияке значення не тільки для столиці, але й для всієї країни. Бо, по-перше, нарешті, за недавно ухваленим Законом про столицю, місто матиме керівника-господаря, не призначеного президентом, а обраного всією громадою, отже, залежного тільки від неї, а не від окремої, хоч і найвищої особи, в державі. По-друге, всенародні вибори мера відповідатимуть европейським демократичним стандартам і, принаймні формально, мають наблизити нас до світового співтовариства, рівноправним членом якого нам дуже хочеться бути, що само собою зрозуміле. Потретє, вибори київського голови мають стати прелюдією до президентських виборів, призначених на жовтень, своєрідним пробним каменем, за яким не тільки визначаються настрої киян, але на якому перевіряються та відточуються форми і методи боротьби за президентське крісло.

Крім цього, Київ є надзвичайно ласим шматком для багатьох – передусім для "крутих" бізнесменів та амбітних політиків. Для перших тому, що, за підрахунками знаючих економістів, при нашому недосконалому законодавстві з кожного гектара площі Києва можна мати щороку як мінімум 10 млн. гривень тіньового і напівтіньового доходу; для других тому, що вбачають Київ надійним стартовим майданчиком для досягнення найвищих державних посад, аж до президентської включно. Тож чи дивно, що Київ буквально взято в облогу численними претендентами на крісло мера: їх налетіло, як мух на мед. Щойно закінчилась реєстрація кандидатів, і киянам пропонується зробити вибір аж із 45 (!) кандидатів. Такий масований похід за булавою столичного мера, на жаль, означає не стільки високий ступінь української демократії, скільки недолуге законодавство, що дозволяє довести цю демократію до абсурду.

Однак маємо те, чого заслуговуємо. Серед сорока п'яти претендентів на пост голови є з півдюжини народних депутатів України, які, вибачте, плюнули на виборців своїх округів та забули про щедрі обіцянки їм й вирішили скористатися нагодою, щоб переметнутися в зручніше і тепліше, на їхню думку, крісло столичного мера. У списках також є по кілька (!) представників різних партій, що свідчить або про певну партійну безвідповідальність, коли партія не може зосередити зусилля на одному реальному кандидатові; або про повну відсутність партійної дисципліни, коли кожен партієць що хоче, те й робить; або свідомі тактичні ходи, щоб заплутати суперників та запудрити мізки виборцям.

Серед зареєстрованих не бачимо кількох відомих кандидатур тих, хто або потенційно вважався реальним претендентом, або гучно заявляв про свої наміри. Іван Салій міг би набрати чимало голосів киян, бо має постійне коло своїх прихильників. Він популярний ще з тих перебудовних часів, коли був секретарем Подільського райкому партії і першим кинув виклик тоді ще всесильному правителю України Щербицькому; потім тодішній президент Леонід Кравчук цілком слушно призначив його своїм представником у Києві і несподівано з тріском звільнив за незалежний норов. Але Салій цього разу вирішив не балотуватися, прийнявши пропозицію нинішнього мера Олександра Омельченка піти до того в заступники, чим визнав реальну його перевагу як найбільш підхожої постаті на посту київського голови.

Не видно серед кандидатів ще одного із колишніх, Леоніда Косаківського, свого часу секретаря Печерського райкому компартії, який уже правив столицею і під нищівною критикою громадськости та преси (тільки "Вечірній Київ" опублікував понад два десятки тематичних газетних сторінок під рубрикою "Афери міської влади") був звільнений президентом Леонідом Кучмою за недоліки в роботі та порушення законодавства. Він, очевидно усвідомив, що в Києві йому нічого не світить і розважливо не став висовуватися.

Ще в одного з потенційних кандидатів – Сергія Головатого, висуванця Л.Кучми на міністра юстиції і ним же звільненого, який ще недавно на всіх перехрестях переконував киян, що він найдостойніший претендент на мера, вистачило здорового глузду не балотуватися, оскільки справа для нього абсолютно програшна.

Із 45-ти зареєстрованих кандидатур у мери найреальнішою є постать нинішнього керівника столиці Олександра Омельченка. Прийнявши після Косаківського велике столичне господарство в некращому, м'яко кажучи, стані, він на очах у киян добився, як на нинішні часи, вражаючих успіхів: досить успішно наповнюється й виконується міський бюджет, будується житло, реконструюються вулиці і площі, відбудовуються зруйновані більшовиками храми, щодень чистішає й гарнішає місто, стало більше громадського порядку, а головне, – у Києві не затримуються зарплати бюджетникам, соціяльні виплати пенсіонерам, надається відчутна допомога незаможним, вдихається життєвий ритм у промислове виробництво. Звичайно, рейтинг Олександра Омельченка дуже високий – за останніми опитуваннями громадської думки в другій половині квітня за нього ладні були проголосувати 87 відсотків опитаних. За такої популярности результати виборів у нормальній ситуації завжди передбачувані.

Більш-менш серйозними конкурентами Омельченка – за фінансовими можливостями і настирливістю – можна вважати лише кількох осіб. Це – президент акціонерного товариства "Українська фінансова група" і нинішній нардеп Валерій Бабич, колишній комсомольський функціонер і войовничий атеїст, що раптом став фанатичним віруючим-

(Закінчення на стор. 19)

"Вогнем і мечем" або Як Єжи Гофман і Богдан Ступка "приборкали" Генрика Сенкевича

Кадр із фільму: Богдан Хмельницький (Богдан Ступка) шле козацькі полки в атаку на поляків у битві під Жовтими Водами.

Не часто трапляється так, щоб громада американських українців мала привілей випередити родаків на українському материку і пережити культурну подію, яка згодом викличе гучний резонанс в Україні. Саме так сталося із знятим у Польщі за однойменним романом Генрика Сенкевича фільмом "Вогнем і мечем". В Україні його показуватимуть лише в жовтні цього року.

Прем'єра "Вогнем і мечем" відбулася 18-19 березня у престижному ньюйоркському кінотеатрі "Зігфілд", що в центрі Мангетена, і пройшла із певним розголосом, принаймні у польській громаді, але майже в таємниці від громади американських українців, хоч вони і належать до "природної" глядацької авдиторії фільму, в основу якого покладено своєрідно зінтерпретовані події визвольної війни українців проти Речі Посполитої 1648-54 років. Одразу кілька аспектів цієї культурної події мали б неабияк заінтриґувати українського глядача у Нью-Йорку. Це і специфічно цікавий літературний матеріял. Це і те, що в ролі Богдана Хмельницького (далеко не епізодичній, як це стверджувалося в деяких "доброзичливих" публікаціях в Україні) знявся провідний український актор Богдан Ступка. Це і прицільність фільму на Оскара в категорії чужоземних фільмів (про це сказав на прес-конференції в польському консуляті режисер фільму Єжи Гофман). Це і розмах з яким було зроблено проєкт – "Вогнем і мечем" коштував біля восьми мільйонів долярів і став найбільшим за бюджетом в історії польського кінематографу. Для Голівуду це, звичайно, не гроші. Фільми Вуді Алена із ціновою біркою у 20 мільйонів вважають малобюджетними. Натомість для поляків, як зрештою і для українських кінематографістів, такі гроші – це розкіш.

З самого початку фільм був приречений на те, щоб стати контроверсійним, гостро контроверсійним. Це йому гарантував, незалежно від намірів режисера і акторів, літературний матеріял, покладений в основу сценарію. Відомо, що трактування в романі Сенкевича визвольної війни під проводом Хмельницького відверто тенденційне, якщо не українофобське. "Сенкевич є тим цікавий, що він представляє постромантичне ставлення до теми, яка для польських романтиків була чи найважливішою, – вважає професор української літератури у Гарварді Григорій Грабович. – Польський романтизм почався від зацікавлення Україною. Для всіх польських романтиків, може, за винятком Міцкевича, це була дуже цікава тема. Україна для них була екзотикою, краєм, звідки походила незрозуміла, таємнича, але й дуже сильна енергія – козаччина. Для романтиків це було джерелом натхнення, а в психоаналітичних термінах – тим, що індійці називають "тінню". В кожній "тіні" є також велика сила, енергія. Сенкевич її бере і демонізує. У нього вона переходить у візію чорної, нічим не освяченої енергії, його візія є маніхейською за природою, тобто протиставленням добра і зла. Добро – це шляхетська Польща, а зло – це чорна, дика українська селянська, козацька стихія."

Єжи Гофман свідомо чи несвідомо ставив перед собою неможливе завдання – прочитати текст у такий спосіб, щоб не роз'ятрити ран історичної ворожнечі, не відживити тих чорно-білих стереотипів. Для нього "Вогнем і мечем" був перш за все "історією кохання" і, як писалося в рекламних матеріялах до ньюйоркської прем'єри, – "польсько-українською версією відомої американської кіноклясики "Відлетіло з вітром", картиною, що насамперед розповідає про великі пристрасті, про людські долі, кинуті на трагічне тло громадянської війни". І хоч глядач побачить в ньому історичних постатей – гетьмана Богдана Хмельницького, князя Ярему Вишневецького, воєводу Адама Кисіля чи короля Яна-Казиміра, – цей фільм не історична оповідь про українсько-польські змагання середини XVII століття. Епохальні події козацької війни, битва під Жовтими Водами, облога Збаража, заграви пожеж, – все це лише драматичне тло, на якому розгортається головна для Гофмана колізія – змагання за серце чарівної шляхтички Гелени Курцевичівни (Ізабела Скорупко), романтичний двобій польського шляхтича Яна Скшетуського (Міхал Жебровський) із українським козаком Богуном (Алєксандер Домогаров). Наголоси у фільмі перенесено з історичного на чуттєво-емоційне.

Історія створення фільму обіймає майже двадцять років і відбиває реалії польсько-українських взаємин совєтської і посовєтської доби. Єжи Гофман – один із найвідоміших в Україні польських режисерів. Українські кіномани віком двадцять п'ять років і старше знають його як автора таких екранізацій Сенкевича як "Пан Володиєвський" та "Потоп", а також іншої костюмної кінодрами "Знахар". Всі три свого часу тішилися в Україні неабиякою популярністю. Ті, хто любить гофманівські полотна за святкування ерзац-історії, за багатство інтер'єрів і розкіш костюмів, за сцени гучних учт й зухвалих герців, за підбиті дорогими хутрами оксамити і блиск дорогоцінного каміння та за інші обов'язкові атрибути зідеалізованого минулого, – отримує від фільму багато насолоди. Ті, хто шукатимуть в ньому історичної достовірности, лишаться розчарованими. Гофман не приховує власної закоханости в Сенкевича. З огляду на приписи політичної коректности совєтської доби, він спочатку екранізував другу і третю частину відомої трилогії Сенкевича.

Отримати згоду комуністичної влади в Польщі на екранізацію її першої частини виявилося найтяжче: роман "Вогнем і мечем" був антиукраїнським, а відтак і "антисовєтським", і як такий загрожував підривом "соціялістичної дружби". Вперше розмови про екранізацію цієї частини трилогії розпочалися 1980 році. В Польщі це був пік антикомуністичного руху "Солідарности" і спричиненого ним різкого послаблення всіляких табу, в тім і політичних. В СССР навпаки – доба склеротичного брежнєвізму, який набирав остаточно абсурдних форм. "На одній із зустрічей кінематографістів з країн народної демократії, – згадує режисер Єжи Гофман, – я сказав, що мрію зробити "Вогнем і мечем". У відповідь на це підіймається Сергій Бондарчук (відомий український режисер і актор совєтського періоду, знаний на Заході з його ролі П'єра Безухова в совєтській екранізації "Війни і миру") і каже: "В такому разі я зроблю "Тараса Бульбу". Пізніше ми з Бондарчуком дійшли згоди, що можна зробити дві спільних картини – мою, "Вогнем і мечем" та його, "Тарас Бульба". Він навіть мав згоду на це Центрального Комітету компартії України". Зміна політичних обставин не дозволила здійснити цей польсько-український задум. Наступний шанс екранізації виринув із "перестройкою" в СССР, коли почалися розмови про ліквідацію "білих плям" в польсько-українських відносинах.

Але повернемося до фільму "Вогнем і мечем". Загалом було написано дев'ять варіянтів сценарію. Зйомки розпочалися лише в жовтні 1997 року. Успішне з фінансової точки зору здійснення цього проєкту може стати рецептом виходу з кризи національного кінематографу не лише в Польщі, але, можливо, теж в Україні. У ситуації переходу до ринку, коли кіно, як і інші галузі культури, втратило ґарантовану підтримку держави, коли відбувається засилля часом найдешевших зразків голівудської продукції, колектив авторів "Вогнем і мечем" спромігся знайти гроші на зйомки. "Вперше в історії польської кінематографії сталося так, що банк ухвалив рішення надати інвестиційний кредит на фінансування виробництва кінофільму, – розповідає Єжи Гофман. – Кредит забезпечив необхідний бюджет і водночас створив величезні шанси на майбутнє, на те, що фільми з невеликим бюджетом і потенційною глядацькою авдиторією в 200-300 тисяч матимуть шанс отримати кредит. Можливо, це перелом, який поверне польському фільму глядача". Крім банківського кредиту продукцію також фінансувала ціла низка корпоративних спонсорів. У висліді 118 днів зйомок зроблено тригодинний художній фільм, а також чотиригодинний телесеріял (останній буде показано телеглядачам в Польщі лише через два роки).

Крім проблем чисто фінансових, існували також проблеми пов'язані із самим матеріялом. Режисер опинився між Сцилою і Харибдою. Гофман не приховує свого захоплення Сенкевичем і неодноразово наголошує на тому, що він намагається бути максимально близьким до тексту. З іншого

(Закінчення на стор. 16)

Кадр із фільму: козаки в битві під Жовтими Водами

Богун (Алєксандер Домоґаров) з Геленою Курцевичівною (Ізабела Скорупко)

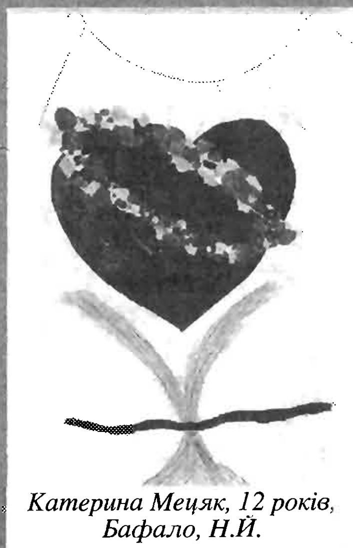

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

9 Травня – День матері

Любим мамам – вітання дітей

Дитячі малюнки, зворушливі віршики – найкращі дарунки мамам до їхнього свята. У попередньому числі "Свободи" вміщено добірку малюнків, які діти надіслали на запрошення УНСоюзу. Сьогодні потік привітань продовжується!

Катерина Мецяк, 12 років, Бафало, Н.Й.

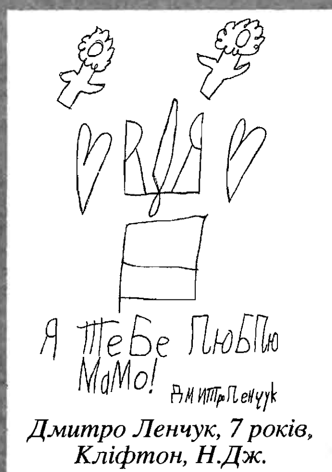

Алиса Пугач, 8 років, Ланкестер, Н.Й.

Анна Йосипів, 6 років, Нью-Орлеан, ЛА

Христя Воробець, 10 років, Ватервліт, Н.Й.

Дмитро Ленчук, 7 років, Кліфтон, Н.Дж.

Ліля Панич, 9 років, Делмар, Н.Й.

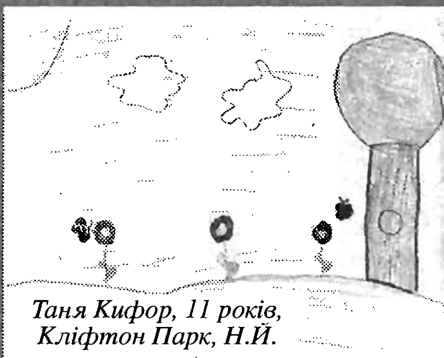

Христина Фосс, 8 років, Вайнентскіл, Н.Й.

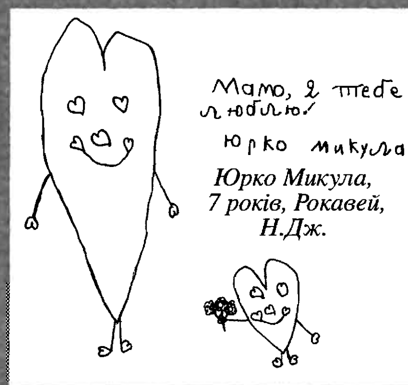

Алекс Габира, 7 років, Лодай, Н.Дж.

Микола Геберт, 12 років, Коговз, Н.Й.

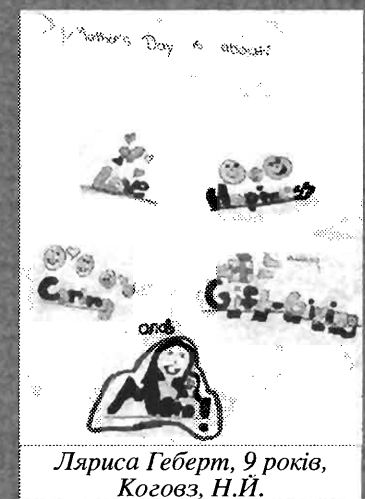
Таня Кифор, 11 років, Кліфтон Парк, Н.Й.

Юрко Микула, 7 років, Рокавей, Н.Дж.

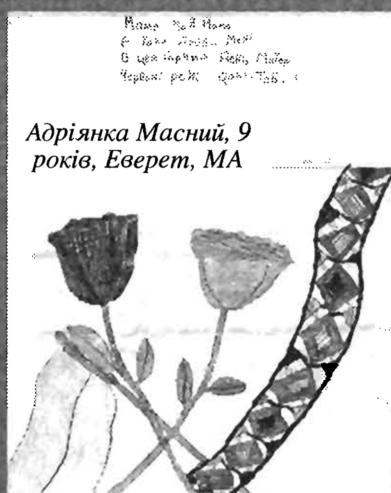

Наталка Чучман, 8 років, Орчард Парк, Н.Дж.

Ляриса Геберт, 9 років, Коговз, Н.Й.

Володя Мищук, 8 років, Ватервліт, Н.Й

Адріянка Масний, 9 років, Еверет, МА

Теодора Прокопів, 3 роки, Бернардсвіл, Н.Дж.

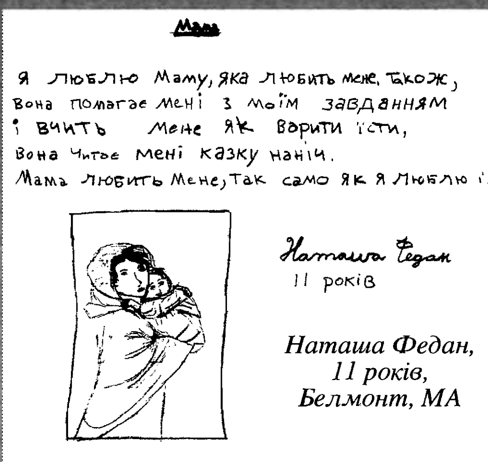
Стефан Гусак, 10 років, Трой, Н.Й.

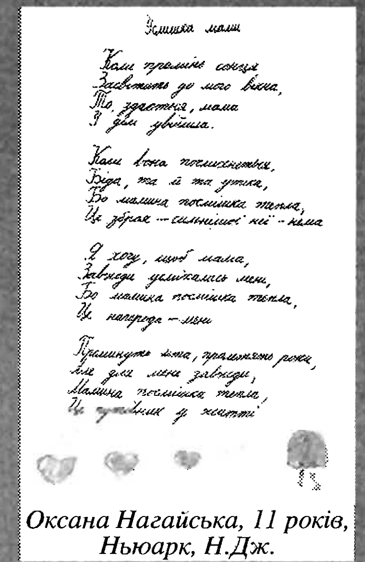

Надя Процик, 11 років, Бафало, Н.Й.

Марія Гедеон, 6 років, Гемтремк, МІ

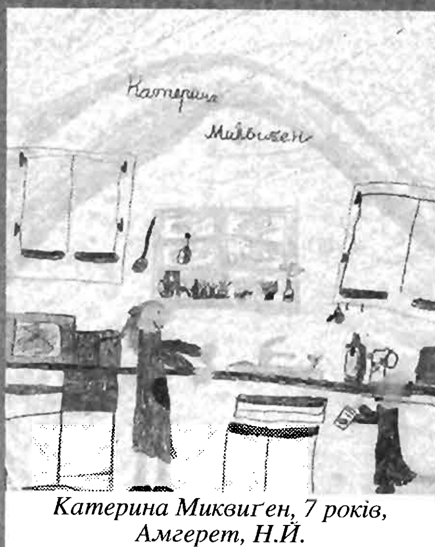

Наташа Федан, 11 років, Белмонт, МА

Оксана Нагайська, 11 років, Ньюарк, Н.Дж.

Продовження на стор. 8

Закінчення зі стор. 7

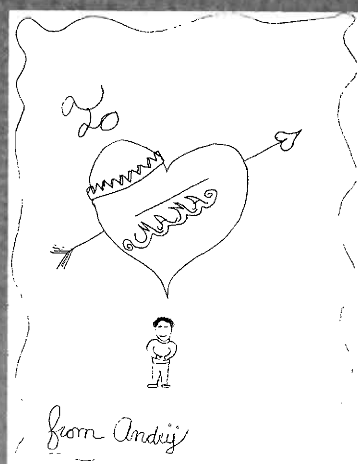
Катерина Микви́ген, 7 років, Амгерет, Н.Й.

Михайло Багриновський, 8 років, Петерсон, Н.Дж.

Оля Біганюк, 3 роки, Мейплвуд, Н.Дж.

Андрій Кифор, 12 років, Кліфтон Парк, Н.Й.

Ти питаєшся, дитино,
що треба любити.
Полюби ту зірцю що каже
сонечку світити.

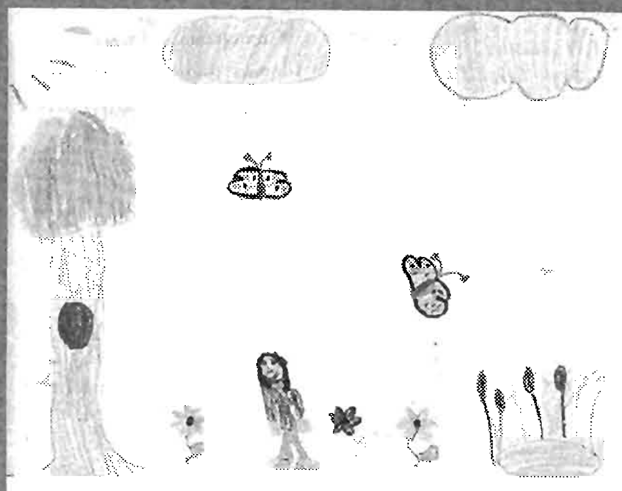
А відтак вітця і неньку
любити потреба –
бо вони тобі опіка,
придана із неба.

Полюби в природі квіти,
всю красу, всі дива.
Серцем обіймив вселенну,
а будеш щаслива.

Вікторія Нестерівська, 10 років, Ньюарк, Н.Дж.

Павло Йосипів, 4 роки, Нью-Орлеан, ЛА

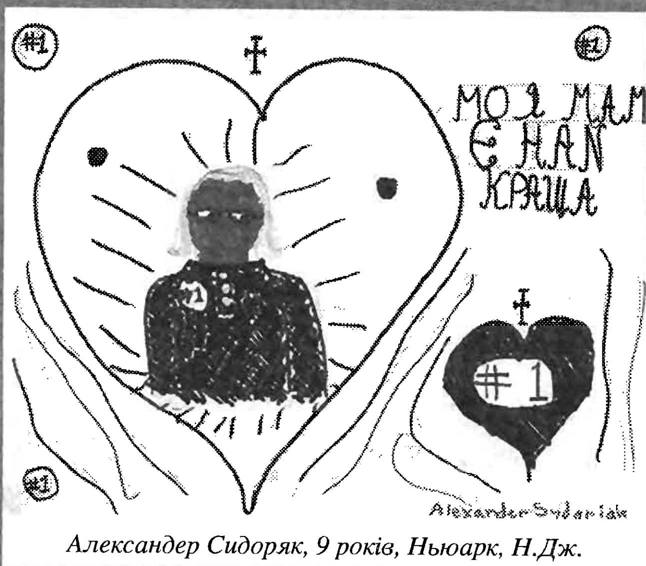

Катерина Гайнс, 10 років, Іст Ґрінбуш, Н.Й.

Пісня.
Ми своїми ніжними руками ми
вишиваєм рушничок для мами
щоб на свято маму привітати
нашу радість їй подарувати

Квітка Печончик, 9 років, Бафало, Н.Й.

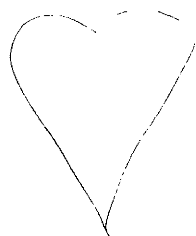

Александер Сидоряк, 9 років, Ньюарк, Н.Дж.

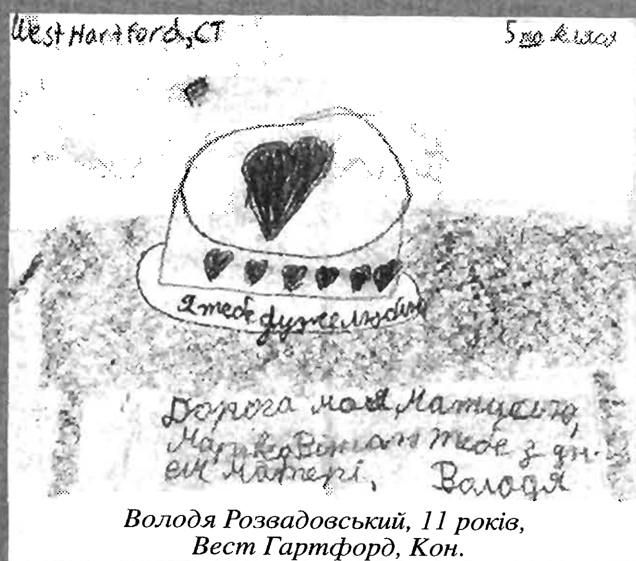

Карина Винярська, 11 років, Болтон, Кон.

МАМА
День Матері лише для мами
В цей день я люблю маму найбільше
Мама спеціална особа
Мама нами опікується
і помагає мени з домашнюю задачою
Я люблю Маму
– Анна Личманенко

Анна Личманенко, Нідгем, МА

Володя Розвадовський, 11 років, Вест Гартфорд, Кон.

Олеся Білаш, 5 років, Милберн, Н.Дж.

Мама є гарна
Мама помогає нам.
Мама нас любить, мене
тата і брата.
Мама є рожса.
Я люблю маму.

Оксана Береза, 8 років, Нью-Британ, Кон.

Оксана Береза 3 кл.

Уляна Білаш, 3 роки, Милберн, Н. Дж.

Таня Біганюк, 4 роки, Мейплвуд, Н.Дж.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

З діяльности фундації „Допомога Україні" в Торонто

На початку 1990 років, багатих на історичні події, ми свято вірили, що проголошення незалежности України неминуче. Ми знали, що нашим обов'язком буде в першу чергу помогти закріпити молоду державу. І що на це, крім праці, потрібні також фонди.

Саме тому в травні 1991 року відомі меценати Ярослава та Михайло Шафранюки, при співпраці своїх однодумців, заснували в Торонто українсько-канадську фундацію „Допомога Україні".

Подружжя Шафранюків стало першим жертводавцем фундації, подарувавши один мільйон долярів. Відомі меценати Дарія і Михайло Ковальські дали сто тисяч долярів. Перші 52 члени новоствореної фундації дали по тисячі долярів.

Метою фундації, як зазначає статут, є „...надавати матеріяльну і фінансову допомогу тим організаціям, які борються за економічну, культурну та політичну суверенність України, за збереження й плекання української мови, історії..." Дуже скоро фундація розрослася та почала свою діяльність.

В перших місяцях незалежности закупили технічне устаткування для посольства України в Празі на суму 10.000 долярів, подарували 10.000 долярів на посольство в Оттаві, дали поміч на видання дитячого журналу „Соняшник" у Києві.

Велику увагу приділено відродженню Києво-Могилянської Академії. Закуплено комп'ютерну систему для адміністративної праці, як також понад 20 комп'ютерів для вжитку студентів, фінансовано відбудову стародавнього корпусу, як теж архівну бібліотеку.

Фундація оплачує стипендії для дітей, які виходять із сиротинців та хочуть вчитися далі. Фундація фінансово допомагає товариству „Поміч дітям" опікуватися сиротинцями, влаштовувати літні табори в Карпатах, підтримує інші проєкти для бідних дітей. В 1994 році потребуючим в Україні виділено 89,281, а в 1995 році 121,293 доляри. Нижче подаємо докладніший звіт дотацій за останніх три роки (в дол. ам.):

1996 рік:
Києво-Могилянська Академія -34,650
Український Державний Музей-28,191
Університет ім. І. Франка - 3,900
Товариство „Поміч дітям" при фонді „Діти Чорнобиля" - 84,000
Разом 150,641

1997 рік:
Товариство „Поміч дітям" - 40,000
Українсько-Канадський документаційний Центр (на фільм „Україна в Другій світовій війні") - 25,000
Світова Фундація СКУ - 5,000
Разом 70,000

1998 рік:
Товариство „Поміч дітям" - 35,000
Києво-Могилянська Академія-20,000
Разом 55,000

Цього року дирекція вж е дістала дуже багато прохань, щоб фінансувати різні проєкти. З огляду на те, що протягом кількох останніх років відсотки від вкладеного капіталу дуже зменшилась, відповідно зменшився і наш прихід, тому дирекція, на жаль, не може всі ці проєкти фінансувати. Покищо на цей рік затверджено стипендії у сумі 10,000 долярів, які названо іменем Ярослави та Михайла Шафранюків, і які призначені для студентів в Україні.

Незабаром члени фундації та члени дирекції, під головуванням Бориса Вжесневського, проведуть своє чергове засідання, де уважно розглянуть всі надіслані прохання. До уваги будуть братися головно проєкти, які є найбільш потрібними для освіти і духовного відродження та закріплення державности України.

Бажаючих допомогти фундації просимо звертатися на адресу: **Фундація „Допомога Україні", 2118 Bloor st. West, Toronto, Ont., M65 1M8.** Тел.: **(416) 766-6802.**

Ярослав Соколик

БАТЬКАМ НА ЗАМІТКУ

Табори та зустріч ОДУМ-у США і Канади

Впродовж багатьох років, починаючи з 1951 року, ОДУМ США і Канади щороку влаштовує свої зустрічі та табори в різних містах, але найчастіше вони відбуваються на власних оселях „Київ" у штаті Нью-Йорк та „Україна" - коло Лондону в Канаді. Цього року табори ОДУМ-у відбуватимуться на оселі „Україна". Таборовики ночуватимуть в бараках та шатрах.

На оселі „Україна" є басейн, спортові площі, великий модерний дім з кухнею та залями для бенкетів, концертів та інших імпрез. Через оселю протікає річка.

Табір виховників, для молоді у віці від 14 до 18 років, буде від 1 до 8 липня; табір малят, у супроводі батька чи матері, у віці від 3 до 5 років, триватиме від 4 до 10 липня; відпочинковий табір для дітей у віці 6-15 років - від 11 до 24 липня; кобзарський табір з лекціями гри на бандурі, історії бандури, теорії музики та виконання народних пісень, для дітей у віці 7 років і вище, буде від 25 липня до 7 серпня; спортовий табір для молоді різного віку працюватиме від 8 до 14 серпня 1999 року.

В справі табору бандуристів треба звертатися на адресу:**Bandura Camp „Ukraina", 7067 Beattie Street, London, ON. N6P1A2, Canada; tel.: (519) 652-3043),** а в справі таборів - на адресу: **ODUM Camps c/o 481 the East Mall Etobicoke, ON. M9B4A3, Canada; tel.: (416) 626-5287.**

Зустріч ОДУМ-у США і Канади цього року відбудеться від 3 до 6 вересня (на Лейбор Дей) в передмісті Чикаґо. Управа ОДУМ-у Чикаґо старанно готується до цієї зустрічі, в якій візьмуть участь мистецькі одиниці діяспори та України.

Для Школи Українознавства Шевченківські дні - свято

Майже півсторіччя успішно працює Школа Українознавства Товариства „Самопоміч" в Нью-Йорку. Ця, найстарша українська школа в діяспорі, інституція, що ґарантує духовну вартість, життєздатність української спільноти на еміґрації, знаходиться в будинку академії при церкві св. Юра. Директор школи мґр. О. Теребус-Кекиш - професійний педагог, добрий організатор навчального і виховного процесу.

В школі працює 18 учителів, діє також „Світличка", якою опікується 83-ій Відділ Союзу Українок, передшкілля. Активно працює батьківський гурток, очолений Любою Лабунькою.

Школа влаштовує багато культурних імпрез, та особливий святковий настрій щороку приносять зі собою Шевченківські дні. От і цього року, до 185-ї річниці від дня народження нашого Поета-Пророка старанно готувалися всі кляси.

Відкриваючи цьогорічне свято, директор школи мґр. О. Теребус-Кекиш привітала батьків та гостей, теплим словом окреслила значення того дня.

Дитячий хор під керівництвом учительки Марії О. Олинець відспівав „Заповіт" та інші пісні на слова Шевченка. Добре опрацьовану доповідь про Т. Шевченка прочитала учениця 12 кляси Тамара Геймур.

Відтак з віршами виступали діти з „Світлички", передшкілля та учні усіх кляс школи. Окрасою святкової програми був виступ групи учениць-бандуристок під супроводом учительки школи кобзарського мистецтва Алли Куцевич.

А. Ґ.

СУМІВСЬКИЙ БАЛЬ ДЕБЮТАНТОК

В суботу, 6 лютого, в залі Кравн Пляза-Готель у Вайт Плейнс, Нью-Йорк, Крайова Управа Спілки Української Молоді Америки влаштувала баль дебютанток. Цей баль проведено для представлення 23-ох юначок, які, досягнувши 16-річчя, починають новий етап як свідомі українки, виховані в СУМі. Референт Крайової управи СУМ Корнель Василик відкрив 37-ий баль дебютанток, привітав усіх присутніх, організаторів - Ярослава Палилика і Ліду Микитин. Їм допомагали: Леся Палилик, Андрій Бурчак, Мирон Куземчак, Славко Кіцюк, Юрко Микитин, Лариса Юрчинюк і Тара Оліярчик.

Отець Богдан відкрив баль молитвою, після якої відбулось формальне представлення дебютанток з їхніми ескортами та батьками.

Серед дебютанток були: з осередку Пассейк - Еріка Васенда з ескортом Данилом Пущаком, Катруся Пущак з Михайлом Целюхом, Ляриса Дідух з Марком Ленівом, Христина Порада з Володимиром Вирством, Дарія Долошецька з Лукіяном Дубасем, Дарія Крицька з Романом Вітеком; з осередку Нью-Йорк - Адріяна Паска з Романом Богдановичем, Лариса Блага з Христофором Ковальчиком, Романка Заяць з Андрієм Гошовським; з осередку Гартфорд - Маріка Липа з Олесем Чебеняком, Даня Семчишин з Павлом Максимюком, Наталка Бобрівник з Романом Покорою, Таїса Томашевська з Михайлом Роквелом; з осередку Філядельфія - Віра Фтомин з Стефаном Кушніром, Стефанія Федорійчук з Маркіяном Кулиничем, Оксана Яворська з Миколою Кузевичем, Наталка Леськів з Стефаном Мудриком, Марійка Вирста з Скотом Коріганом, Тереса Кусень з Адріяном Чебиняком; з осередку Бінггамптон - Христина Залуська з Андрієм Галонзькою, Соня Чебиняк з Миколою Зозулем; з осередку Ірвінґтон - Леся Мигаль з Іваном Кузівом; з осередку Ґошен - Алісія Ґосфен з Миколою Закотирею.

Після презентації дебютанток уся сумівська родина спільно з гостями брала участь в забаві, для якої грала оркестра „Золота булава".

Орест Козіцький,
пресовий референт Крайової управи СУМ Америки

Дебютантки та їхні ескорти під час балю

Найтяжче живеться старшим людям

Бабуся Марія Белінська, Харків, виховує внучку-сироту Оленку.

Чисельні листи від старших жінок, яким допомагає Суспільна Опіка Союзу Українок Америки, потверджують заголовок мого допису.

Близька 25 Конвенція Союзу Українок Америки, що відбудеться від 28 до 31 травня ц. р., змушує нас, союзянок, переглянути висліди нашої праці за останніх три роки.

Референтура Суспільної Опіки СУА, на чолі з Лідією Черник, вела свою діяльність у різних напрямках. До помочі покликано Комісію із членства СУА. Однією з тих ділянок була поміч старшим, немічним жінкам, яких ми ласкаво називаємо „бабусями". Роками пересилалася допомога в різні країни Европи. Відділи СУА брали під опіку по одній чи дві бабусі і для них пересилали пожертви через Суспільну Опіку.

Від 1994 року Суспільна Опіка СУА почала таку акцію в Україні. Тому що я часто бувала в Україні, Лідія Черник звернулася до мене, щоб я увійшла до комісії для координування допомоги старшим жінкам та нав'язала контакти з головами відділів (областей) Союзу Українок в Україні. За згодою їхньої голови Атени Пашко, ми почали цю ідею втілювати в життя. Під час Світового Конгресу Союзу Українок в Івано-Франківському в 1994 році я мала змогу познайомитися з багатьма головами відділів Союзу Українок, та вже тоді роздати 600 дол. для страших жінок, із просьбою прислати нам списки старших, немічних і самітніх жінок. В короткому часі одержали ми списки з адресами. Кожний список мав 30-50 бабусь, а в Україні є 27 відділів (обласних) Союзу Українок. Писали нам, що ці списки не повні, бо потребуючих допомоги є дуже багато. Вибрали тих, які як патріотки українського народу були репресованими, політичними в'язнями чи в УПА, або залишилися самітніми, бо їхні чоловіки були засуджені та загинули в тюрмах.

Заклик до членок СУА і української громади був успішним. Наші люди розуміють біду, бо самі пережили багато, втративши рідну землю. На початку ми висилали по двісті, чотириста, а в останніх роках – по 500, 1,000 дол. на руки голів відділів Союзу Українок. Вони розділяли ту допомогу по-різному – часом долярами на лікарства, гривнями, або доставляли харчі.

Референтка Суспільної Опіки СУА Лідія Черник за 15 років доклала багато зусиль, щоб розвинути всі напрямки діяльности, бо крім помочі бабусям, є ще і сиротинці, і сироти, якими опікуються їхні бабусі. Їм також висилаємо пакунки та гроші через голів відділів Союзу Українок. Цю ділянку координує член комісії Катерина Воловодюк.

Допомогою дітям – жертвам Чорнобиля також займається референтка Суспільної Опіки, в порозумінні з головою СУА Анною Кравчук та головою Союзу Українок в Україні Атеною Пашко. Кожного року сотні дітей оздоровляються в санаторіях у Трускавці і Моршині.

Суспільна Опіка СУА співпрацює з Головною Радою Суспільної Служби при СКУ, що займається, між іншим, спорідненнями організацій діяспори з осередками Суспільної Служби України. Окружні управи СУА перебрали по одному осередку, та безпосередньо висилають пакунки, книжки і т. п. Останній з'їзд СКУ вибрав Лідію Черник до Контрольної комісії Світової Ради Суспільної Служби, а Ольгу Тритяк – однією із заступниць голови тої Ради.

Останньою нашою енергійною акцією було зорганізування негайної допомоги жертвам стихійного лиха на Закарпатті. Тут Лідія Черник виказала неабиякий організаторський хист. На її заклик Відділи СУА відгукнулися щиро і скоро. Вислано 2 контейнери – 1,200 пакунків із теплим одягом до Ужгороду, на руки голови Відділу Союзу Українок д-ра Оксани Ганич. Завдяки сприянню Генерального консула України Юрія Богаєвського, обидва контейнери дійшли неушкоджені, і в дуже короткому часі Союзянки одержали листи на переведення збірки у їхніх місцевостях. Частину грошей вислано на ліки, вітаміни, лікування дітей у санаторіях, також оплату двох контейнерів з одягом, ковдрами, домашнім приладдям та ін. Видано понад 31 тисячу долярів.

Дуже багато праці впродовж років мала Анна Рак, член Комісії і скарбник Суспільної Опіки СУА. Вона докладно переводить всі пожертви, висилає посвідки та подає інформації до журналу СУА „Наше Життя". Це права рука Лідії Черник.

На кінці хочу ствердити, що всі ми, члени Комісії Суспільної Опіки СУА, високо цінимо референтку Лідію Черник, бо з нею легко й успішно працюється для добра нашого народу в Україні. Ми щиро вдячні українській громаді та членкам СУА за пожертви, бо без них і доброї співпраці відділів СУА було б неможливо здійснювати допомогові акції.

Ірина Руснак

Пожертви просимо висилати на: **UNWLA Chornobyl Fund or Welfare Fund,108 Second Ave., New York, N.Y. 10003.**

Голова Відділу СУ Луганського Яна Колесник передає грошову допомогу для Марії Касім.

Ювілей подружнього життя Лесі і Петра Ґоїв

Субота, 6 березня ц. р. була в Нью-Йорку похмурою і дощовою, але люди приходили до Українського Інституту Америки з напрочуд сонячними посмішками, в піднесеному настрої. Адже вони були запрошені на золотий ювілей подружнього життя Лесі та доктора Петра Ґоїв. Урочистий дух панував у залі, де кожному гостеві пришпилювала барвистий букетик усміхнена Шерел, невістка Ґоїв. На кріслі біліла ніжна сукня, в якій пані Леся 50 років тому, в далекому Мюнхені, в таборі для переміщених осіб, брала шлюб. Цю сукню пошили з американського парашута. Пізніше її вдягала до шлюбу також Нуся Рак. І нарешті – квіти, квіти, квіти. Білі, кремові, рожеві троянди і лілії. В залях панувала справжня весна, адже за вікнами вже був березень.

Петро і Олена-Леся Ґой

Звучали веселі українські мелодії. Музичний гурт „Черес" під керівництвом Андрія Мілявського розважав гостей. Тепло вітали їх діти ювілярів – Маруся та Юрій, які влаштували це свято для своїх батьків.Коли всі зайняли свої місця за столами, під ніжну мелодію пісні „Мої ясени" до залі увійшли „молодята", яких вели під руку їхні діти. На порозі доня Маруся причепила батькам весільні букети. Пані Леся – осяяна щасливою посмішкою, немов лебідка, в білому вбранні, і пан Петро – помолоділий, урочисто піднесений, в яскравій гарасівці, справжній український козак.

Подружжя Ґоїв, крім професійної та громадської роботи, виховало двох дітей, дало їм професійну освіту, вивело в люди. Син став лікарем. Дочка закінчила студії середньовічної історії. Гучне „Многая літа", заспіване всіма присутніми, було привітанням від рідних, друзів, знайомих.

З вітальним словом виступив колишній ректор Українського Вільного Університету в Мюнхені та особистий товариш, професор Мирослав Лабунька. Від імені ректора УВУ професора Леоніда Рудницького проф. Лабунька зачитав грамоту, згідно з якою колишній ректор УВУ, голова фундації УВУ в Нью-Йорку, заслужений діяч науки та визначний громадський діяч, професор Петро Ґой за визначені заслуги в розвитку української науки нагороджувався пам'ятною медалею УВУ.

Від імені Фундації УВУ вітальне слово мав професор Володимир Стойко. Пані Луцька передала достойним ювілярам вітання від всіх членів Фундації УВУ, а також вручила пані Лесі букет чудових троянд. Професор Стойко зачитав привітання від Українського Академічного Професійного Товариства ім. Міхновського, розсіяного по цілій Західній Европі та Австралії. До речі, цьому товариству цього року теж виповнюється 50 років. Привітання підписали голова товариства ім. Міхновського Дмитро Штогрин та секретар Михайло Цяпа. Племінниця пані Лесі – Марійка Сенкович зачитала привітання, які надійшли не лише з Америки, але й з інших частин світу.

Отець Лаврентій Лавренюк побажав ювілятам дожити до 100 літ і провів молитву. Архиєрейське благословення надіслав на адресу ювілярів Владика Василь Лостен зі Стемфорду, Єпископ Єфрем Кривий з Бразилії, отець Василь Прийма з Люрду (Франція).

Надзвичайно теплими, зворушливими, поетичними були поздоровлення з України – від родини д-ра Петра і мґр. Ліди Матіяшеків з Києва, від Всеукраїнського педагогічного товариства ім. Григорія Ващенка, з Львівського державного університету. Богдана і Михайло Присяжні побажали ювілярам міцного здоров'я, щастя, радости, благополуччя. У привітанні завідуючого катедрою філософії Львівського університету ім. Івана Франка професора Анатолія Карася говорилося, що університет пишається бібліотекою літератури української діяспори, яка постала з доброї волі професора Петра Гоя. Підписали це привітання декани Львівського університету Тарас Салига, Петро Стецюк та Михайло Присяжний.

Ректор Львівського державного університету ім. І. Франка проф. Вакарчук подякував подружжю за послідовну, цілеспрямовану працю на благо української вільної науки в діяспорі і в Україні. Професор Ярослав Розумний з Канади, колишній декан УВУ, в своєму привітанні відзначив, що довголітній труд подружжя для освіти нашого народу має стати прикладом для наступних поколінь.

Теплі, щирі привітання надійшли від судді Богдана Футея, сенаторів Чарлса Шумера, Патрика Мойнегема, ґубернатора Джорджа Патакі, мера Нью-Йорку Джуліяні та з Білого Дому від президента Б. Клінтона і його дружини. Таке широке світове визнання невтомної і благородної праці на благо України професора Петра та його вірної дружини Лесі надає нових сил, енергії і надихає наших ювілярів на дальшу творчість в ім'я України та українського народу.

На торжестві Марія Сенкович представила присутнім д-ра Ярослава Моцюка з дружиною, який одержав „Еммі Аворд" за високі заслуги у кіновиробництві.

Леся О. Гой є секретаркою 194 Відділу УНСоюзу і секретаркою Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Нью-Йорку.

Лідія Бабюк

МИ ПРОДОВЖИМО СПРАВУ ЧОРНОВОЛА

Пом'янули світлої пам'яті борця за волю

У провідну неділю, 19 квітня, в українській православній церкві Св. Покрови у Фініксі, Арізона, відбулися поминки світлої пам'яті Вячеслава Чорновола. Отець Борисенко з Філядельфії під час св. Літургії, в ектенії за померлих, пом'янув Митрополита Василя Липківського, Патріярха Київського і усієї України Мстислава і Патріярха Володимира, Симона Петлюру, і в цій низці великих українців – голову Народного Руху України Вячеслава Чорновола.

Після загальної Великої Панахиди по парафіянах церкви Св. Покрови о. Борисенко сказав: „Тепер відслужимо Панахиду по блаженної пам'яті Вячеславові Чорноволові, який трагічно загинув 25 березня 1999 року". Це була Панахида Воскресна, яку дуже надхненно співав хор церкви під диригентурою Олександра Сегуленка, і в якій замість „Вічна пам'ять" звучало бадьоре, радісне „Христос Воскрес!".

Три рази хор повторив ці важливі в людському житті слова. На обличчях багатьох парафіян стояли сльози – всі відчували у серці біль від втрати полум'яного українського патріота Вячеслава Чорновола, одного з найвідданіших будівничих незалежної України.

Микола Теслевич,
Фінікс, Арізона

Школа в Сакраменто – справді рідна

Учні та вчителі „Рідної Школи" в Сакраменто, Каліфорнія.

Школи українознавства працюють у різних кутках Америки. Кожна має своє лице, власну методу, набутий досвід і свою, довшу чи коротшу, історію. Та мета у всіх одна: не забувати, якого ми роду-племені, де наше коріння, наскільки багату, прекрасну, мелодійну маємо мову, велику і самобутню культуру.

Наш навчальний заклад „Рідна Школа" ще зовсім молодий, існує всього п'ять років. За винятком трьох учнів – це діти найновіших еміґрантів. Для більшости українська мова – рідна від народження, тобто мова повсякденного спілкування.

То ж і завдання наші відповідні: дорослішим школярам зберегти, збагатити набуте, найменших навчити читати й писати, відчути глибину і самобутність рідної літератури та культури, а в старших клясах – поглибити знання з географії та історії України. Звичайно, ми тількищо стаємо на цей шлях. Першого ж 1993-94 навчального року 120 учнів, що були поділені на чотири кляси, успішно закінчили шкільний рік. Згодом мали вже п'ять кляс, потім шість, відтак сім, а цього року після вакацій відкрили ще й восьму клясу.

У 1997-98 році 254 учнів закінчили навчання і перейшли до вищих клясів. 1998-99 навчальний рік приніс нові успіхи, багато нових учнів прийшло до нашої школи – тепер їх на 25 більше, ніж у минулому році.

Відповідно збільшилось число учителів. Тепер, крім директора школи Надії Калинюк, працює 13 учителів. Учительський колектив за останні три роки поповнився новими професійними силами з України. Відповідальність за постачання підручників, зв'язок із Централею шкіл українознавства в Нью-Йорку та педагогічну частину перебрав педагогічний дорадник. У навчальному процесі користуємось підручниками, що їх видано Шкільною Радою в Нью-Йорку, а цього року нам пощастило одержати поважне число підручників з України, для всіх кляс.

Те, що учні мають непоганий мовний ґрунт, пам'ятають рідну землю, дало змогу нам з самого початку більше уваги приділяти естетичному вихованню на тлі української культури.

В минулих роках кожної суботи після трьох лекцій у шкільній залі відбувались заняття з хорового мистецтва та хорової грамоти, на яких учні розучували пісні. Працював також гурток бандуристів, де діти засвоювали цей споконвічний народний музичний інструмент. То ж маємо право говорити вже про певні традиції, котрі склалися в короткий час. Йдеться насамперед про шкільні ранки: „Різдво Христове в Україні", „Свято Матері", „Свято української мови", „День народження Тараса Шевченка", „Життя і творчість Лесі Українки", які були представлені широкій громаді українським телебаченням міста Сакраменто, а уривки – через „Контакт", в мережі телебачень США та Канади.

Богдан Сторожук,
педагогічний дорадник
"Рідної Школи"

Про свою діяльність звітувало Патріярхальне Товариство в Нью-Йорку

Загальні збори ньюйоркського відділу Патріярхального Товариства відбулися 7 березня в приміщенні НТШ. Отець Юрій Малаховський, голова відділу, відкрив наради молитвою. З нагоди 107-річчя з дня народження св. п. Патріярха і Кардинала Йосифа Сліпого редактор журналу „Патріярхат" і почесний голова відділу Микола Галів поділився з присутніми спогадом про нескореного Ісповідника віри і його подвижницьку працю у відродженні УГКЦеркви в Україні і в діяспорі. В порядку звіту о. диякон Ю. Малаховський розповів про діяльність відділу в 1996-99 роках. Кожного року відділ влаштовує Великодню імпрезу „Свячене", що користується популярністю серед ньюйоркської громади. Члени управи брали участь у конференції, яка відбулася в Нью-Джерзі. Управа Відділу надіслала листа, за підписами мирян, до ватиканської курії в справі відомої зустрічі представників Ватикану з Московською патріярхією, під час якої обговорювано справи УГКЦ – „без нас". Звітували також секретар мгр. Олекса Мотиль і фінансова референтка Надія Попель. Тут належить згадати успішні збірки пожертв на Львівську Богословську Академію, на Духовну семінарію в Рудні, на семінарію в Тернополі, на висилку журналу „Патріярхат" в Україну. Управа висловила щиру подяку власникам відомої крамниці Ярославу й Ірині Куровицьким за щорічний щедрий дарунок на столи патріярхального „Свяченого".

На пропозицію Номінаційної комісії збори вибрали і затвердили нову управу: голова – о. диякон Юрій Малаховський, заступник – Василь Никифорук, заступник і пресовий референт – Оксана Луцька, секретар – Христя Навроцька, фінансовий референт – мгр. Любомир Гуменюк, імпрезовий референт – Юрій Навроцький, вільні члени: Галина Ціґаш, Мотря Мілянич, Дана Чиховин, Юрій Костів. Контрольна комісія: д-р Іван Сєрант, мгр. Наталка Соневицька, інж. Тарас Шумилович.

Оксана Луцька,
пресова референтка

Зустріч з журналістами Одеси

Українська спільнота Америки вже доволі добре ознайомлена зі станом політичним і економічним західніх і східніх областей України. Але Одесу ми часто уподібнюємо з Кримом – вона російськомовна і свою приналежність до України вважає відносною. От ще недавно в листі до газети Ukrainian Weekly (28 лютого 1999 р.) Ненсі Мельник розповіла про свої переживання в Одесі, де перехожі злісно лаяли туристів по-російськи, коли побачили на їхньому автобусі синьо-жовтий прапор, а касир в банку розкричалася і відмовилася розміняти доляри на гривні тільки тому, що Ненсі до неї заговорила українською мовою. Тому члени Української Федерації Америки у Філядельфії з великим зацікавленням чекали на зустріч з представниками засобів масової інформації Одеси. Спонзором приїждких була IVC of Philadelphia – американська організація, створена для сприяння світовій торгівлі, міжнародним зв'язкам між Філядельфією і містами різних країн.

Українська Федерація Америки (УФА), засновником і довголітнім провідником якої був покійний д-р Олександер Черник, ще від 1991 року, крім гуманітарної допомоги для України, також займається співпрацею з конґресменами і американськими державними чинниками, щоб сприяти ближчим зв'язкам між Америкою та Україною. Тому IVC звернулася до УФА з проханням уможливити 15 українським журналістам з Одеси зустрітися з українцями Америки. Ця зустріч відбулася 11 березня в домі Віри і Романа Андрейчиків.

Гості з Одеси свобідно і щиро розповідали про проблеми, які існують в Україні. Наприклад, розповіли про сиротинець в Одесі, який заснував один католицький священик. Держава цьому сиротинцеві нічого не дає, але кожного місяця приходить комісія перевіряти, чи все у порядку. Недавно (серед зими) вилучили електрику. Коли американські українці зробили одеситам закид, що, може, вони незадовільно виконують своє завдання, не займаючись дослідницьким журналізмом, щоб викривати злочини і недоліки, одесити пояснили, що така робота небезпечна: знайдуть багато причин, щоб газету закрити, якщо появляється в ній критика уряду або „мафіозників". Гості з свого боку цікавилися життям українців в Америці. Запитували, наприклад, чи є багато церков і шкіл, чи молоде покоління говорить українською мовою, чи українці діляться на багату і бідну економічну клясу і чи кляси між собою „спілкуються". Розповідали, що в Одесі наступають зміни. Молодь переходить з російської на українську мову. А Володимир Островський, директор Одеського музею західнього і східнього мистецтва, показав манускрипт книжки, написаної ним і його матір'ю Галиною із заголовком „А українською кажуть так...".

На прощання В. Островський заспівав три пісні. Журналісти знали всі слова пісень, навіть галицької пісні „Несе Галя воду", і разом співали, виявляючи тим, що вони справді вдома живуть українським духом. Як пролунав спів третьої пісні власної композиції співака на слова Шевченка: „Якби зустрілися знову...", не залишилося сумнівів, що Одеса справді відроджується і українізується.

М. К.

Згубилося „не"...

В нашій мовній рубриці, вміщеній у ч. 8, в колонці „Схвальні листи читачів" вкрався друкарський огріх: в приємному для нас листі Іванни Кушпети останній рядок слід читати: „А все ж не варто вживати „дев'яносто" замісто „дев'ятдесяти". – **Ред.**

ЧОРНОБИЛЬ: ЗОНА БОЛЮ І ТРИВОГИ

(Закінчення з ч.18)

Саморобний тракторець виручає самоселів села Іллінці.

САМОСЕЛИ

Це суто людська проблема Зони. Самоселами звуть людей, які самохіть, нехтуючи небезпекою і всупереч забороні, поселяються на території Зони. Раніше людей переселяли звідси в обов'язковому порядку, силоміць, надаючи житло в безпечних районах України. Нині, через брак коштів на будівництво житла, схоже, на них махнули рукою і не особливо прискіпуються. Всього у Зоні зареєстровано близько 700 самоселів, з них понад сто - у місті Чорнобилі, решта - по селах. Переважно це люди літні, які завжди мешкали на цій землі. Та є й молодші - зокрема, колишні військові, що ні роботи, ні квартири не мають, повертаються до батьків. Катерина Воловик розповіла, що до діда-пасічника приїхав син-капітан із сім'єю та так і залишився тут. Тепер разом живуть і радіють: причепурили обійстя, город обробили, обсадилися.

Трапляється, що в Зону пробираються нелегали - люди, які не в ладах із законом, або які вийшли з ув'язнення і не знайшли свого місця серед людей "вільного" світу. В селі Іллінці (від назви річки - Ілпінка) ми здибали підозрілу жінку середніх літ, трохи напідпитку, яка вперто уникала фотографуватись; місцеві жителі її не знали, характеризували як приблуду.

У 16 селах на території Зони живуть люди - 558 осіб. Іллінці чи не найбільш населені - 93 особи, переважно жінки. За ними йдуть Опачичі - 48 душ. А є села, де живуть поодинці: наприклад, Стечанка. В Андріївці до останнього часу мешкало чотири жінки, тепер залишилась одна, решта померли. І ця одиначка відмовляється покинути село, каже: "Мені тут добре, та й не одна я, а зі своїми братами меншими - вовками, лисицями, козулями..."

Хто ж вони, ці люди і що примусило їх стати самоселами?

Люди, як правило, похилого віку, а самоселами стали через трагічну долю. Одні не змогли змиритися з тим, що треба залишати материзну, землю, де народилися, виросли, полюбили, народили дітей, де могили їхніх предків - і їхати в чужі краї невідь за чим. Другі таки поїхали, але не прижилися на чужині і повернулися назад. Треті не змогли вжитися із своїми ж дітьми і вирішили краще обрати Зону, ніж щоденні сварки.

Чи знають вони, що проживання в Зоні небезпечне для здоров'я? Знають, але вірити не хочуть. Навіть, коли інші помирають. І немає сили, яка б поборола тяжіння до рідної землі. У Чорнобилі на будиночку побачили простий у своїй відчайдушності напис: "Тут живе господар, і рід наш не переведеться".

Дід Андрій захворів на рак, та коли наступала весна і треба було городи порати, де й сили бралися. А коли вже сили зовсім залишили його, втратив сенс життя: узяв рушницю і з власної волі відійшов з цього світу.

Марія ходила на сьомому місяці, коли вибухнув реактор. Отримала велику дозу опромінення. Переселяючи, бюрократи їй запропонували однокімнатну квартиру - мовляв, все одно помреш. Жінка не погодилась - пішла по начальству шукати правди. І таки знайшла - добилась двокімнатної квартири в Києві. Народила гарну, здорову дівчинку. Одна бездітна лікарка в родильному будинку підкотилась: "Маріє, тобі все одно помирати, віддай мені дівчинку, я виховаю..." Мати так зміряла лікарку поглядом, що та відступила. Нині дівчинка вже у третьому класі, а Марію іноді охоплює такий смуток, що кидає все і їде в Зону, у рідне село, поплакати на рідному обійсті, біля печища згорілої хати...

Дід Роман Ющенко також із самого початку вирішив нікуди із рідних Іллінців не виїжджати. А оскільки переселяли силоміць, то сховався у лісах, забравши з собою корову-годувальницю. А щоб не відшукали по коров'ячих слідах, то взув тварину у "чоботи", обв'язавши заодно й роги - щоб радіація не бралась. Перебувши якийсь тиждень у лісі, повернувся на своє обійстя, та не застав дружини Галини - вивезли невідомо куди. Тільки записка на столі: "Якщо любиш - знайдеш". Дід злюбив свою жінку Галину і таки розпитав-розшукав у недалекому райцентрі Бородянці на Київщині - разом повернулися до своєї хати. Добре газдували: хата завжди вибілена, чистенька, садок доглянутий, кілька вуликів бджолиних, весною сік березовий добували, свій городець годував, у лісі по сезону чимало ягід та грибів, ну й корівка молоком напувала. Так і жили: у тридцяті роки сказали б - куркулі.

Виникали й певні проблеми. Коли дід Роман помітив, що корова в охоту прийшла, за бугаєм реве, місця собі не знаходить, то замислився глибоко: де його, того бугая знайти? Але знайшов - у сусідній Білорусі. Змайстрував власноруч пліт-переправу, вивів на нього корівку і переправив через річку Іллінку. Таким самим робом і назад добралися...

Про все це розповіла нам Катерина Воловик. І, звичайно ж, захотілося нам побачити цього самобутнього діда - подалися ми до Іллінців. Сама Катерина давно не була тут, де дід Роман живе - призабула. Зустріли одиноку бабу, питаємо, як до Ющенків проїхати. "До яких? - перепитує баба. - Їх у нас аж дев'ять, Ющенків". "До Романа Філаретовича", - уточнює Катерина. "Е-е, та запізнилися ви, - каже баба. - Нема Романа, відійшов, уже й сорок днів справили..."

Мотрі Радкевич - 79, живе одна в селі Іллінці.

І все таки ми заїхали на дідове обійстя. Його вдова Галина, ще міцна молодиця, запросила до хати, накрила стіл, налила в скляночки-стограмовочки самогону: "Дякую, що заїхали, не забули нас, - це більше до Катерини, яку впізнала. А потім до всіх: - Давайте пом'янемо небіжчика. Добра, сердечна людина був..." І все це просто та спокійно, без надриву в голосі, без сльози в очах. Смерть у такому віці та в такому місці сприймається як належність, як визначеність...

У спорожнілому селі Іллінці заселене обійстя відразу помічаєте: побілена хата, порядок на обійсті, скляні бутлі настромлені на тички - просушуються на сонці. Одна хата привернула нашу увагу ще й тим, що біля двору був підвішений саморобний дзвін з обрізаного газового балона. Зупинилися. Вийшла жителька - привітна й жвава не по літах (вісімдесятий рік пішов) Мотря Радкевич. Вона й розповіла, що дзвін для того, щоб скликати людей: якщо просто на збори - це удар за ударом, якщо тривога, пожежа, наприклад, - калатає щосили і часто. Ні, корови не має, а бутлі - то під березовий сік. Була переселилася до дітей, але не змогла там жити - додому потягла незборима сила. Ось і газдує одна-однісінька. Діти в гості приїздять, позавчора на гробках були, рідних пом'янули...

Будь-чий приїзд у село - подія неабиякого значення. Не встигли ми розговоритися, як пришкандибали мало не всі баби з цього кутка. Комусь захотілось словом перекинутись, комусь про новини дізнатися, хтось подумав: може пенсію привезли... Приїхав 75-річний дід Михайло на велосипеді; від нього дізнались, що тримає корову, запросив до себе і залюбки Зфотографувались разом з бабою і коровою.

Поки розмовляли, почули гучну тріскотню мотора. Глянули - вулицею їде дивний тракторець-саморобка, за кермом чоловік, ще й наче не дід. Махаємо: зупиніться! Ні, проскочив повз нас. "Чому не зупинився? - запитуємо. "Та гальм немає", - відповідає котрась із жінок.

Взагалі в селі кожного зустрічають привітно. Намагаються якомога довше затримати, наговоритися не можуть. Умовляють: "Зачекайте трішки, зараз наші лелеки прилетять..." І правду кажуть, бо знають достеменно, з точністю до години, коли птахи ці, вісники сімейності і щастя, у власні гнізда з вирію повертаються. І стрічають їх радо, зривають сухі бадилинки, примовляючи: "Лелечко, лелечко, візьми собі на гніздечко!"

Самосели Зони... Формально їх нібито немає, бо формально Зона має бути відселена. Фактично вони тут живуть, і це - доконаний факт. Адміністративно колишній Чорнобильський район не існує. То й статус самоселів не визначений і не визнаний офіційно. Власності вони не мають: усе, що в Зоні, має нульову цінність. Спадщину нащадкам лишити не можуть. Словом, поставлені ніби поза життям. Але - живі. Але - живуть.

Адміністрація Зони намагається хоч якось про них піклуватись. Розвозять людям їхню мізерну пенсію - хоч і з затримкою, хоч і не повністю, та все ж підмога. Зрідка посилають автолавку - хліба, крупів завезуть. Якщо в селі живе більше людей, у когось здоровішого ставлять в хаті радіостанцію

Дідові Михайлові - 75. Корівка годує обох

(Закінчення на стор. 24)

Курси вчителів Чернігівщини

„Два тижні свята для душі" – так оцінили роботу курсів підвищення кваліфікації вчителів-істориків 10-11-их клясів загальноосвітніх середніх шкіл Чернігівщини з українознавства „Актуальні проблеми історії України та українства" (м. Чернігів, 15-26 березня) їх випускники – всього 71 особа, в тому числі 27 – з Чернігівської області. Курси проведені за ініціятивою і на кошти Координаційного Комітету Допомоги Україні зі США (голова В. Воловодюк, професор Т. Гунчак). Роботу курсів забезпечив Центр „Українознавство" Товариства „Знання" (керівник А. Мартинюк) разом з Чернігівським обласним інститутом підвищення кваліфікації працівників освіти.

Цим самим діяльність Всеукраїнських курсів підвищення кваліфікації національних кадрів з українознавства перенесено в регіони України, які найбільше постраждали від зросійщення. Вчителям була запропонована для вивчення програма курсу з українознавства – актуальні проблеми історії України, – розрахована на 90 годин. До читання лекцій, проведення проблемних дискусій та тематичних семінарів-практикумів запрошено десять провідних істориків та українознавців країни. Це Петро Кононенко, Леонід Залізняк, Володимир Сергійчук, Владислав Верстюк, Станіслав Кульчицький, Михайло Коваль, Сергій Грабовський, Валерій Шевчук, Дмитро Горбачов і Ганна Скрипник.

Вчителі переглянули 30 короткометражних фільмів „Невідома Україна", провели підсумковий круглий стіл „Державницьке і патріотичне спрямування виховної роботи в школі". Кожному вчителеві вручено бібліотечку з історико-українознавчої тематики. Випускникам курсів вручені свідоцтва державного зразка, що засвідчують підвищення їх професійної кваліфікації.

Курси згуртували вчителів у міцну патріотичну родину. Про це свідчать схвальні їх відгуки на адресу організаторів курсів. Зі словами щирої вдячности вчителі Чернігівщини звертаються до ККДУ (США) з надією на подальшу плідну співпрацю у справі виховання української молоді, якій жити і творити у вільній Україні.

Анатолій Мартинюк

ДОРОЖНІ НОТАТКИ

Охоронці неба України

Спокій українського неба охороняють Війська протиповітряної оборони. Щодоби на бойове чергування заступають 2500 вояків, які контролюють державний кордон довжиною близько 7 тисяч кілометрів, лети авіяції усіх відомств, а також рух закордонних літаків (Україна межує з 9-ма країнами).

На світлинах з України представлено тільки малу частку цього важливого війська.

Зустріч з курсантами ракетної школи під Києвом. В цивільному (зліва) старшина ракетної школи Микола Засідко, Ярослав Кулинич, голова Спілки офіцерів України полковник Вячеслав Білоус.

Ракетні установки протиповітряних військ на параді у Києві.

Світлив **Ярослав Кулинич.**

Марійка Гельбіґ очолює список ошуканих в Україні

В минулій декаді квітня на порядку денному міждержавної Комісії Кучма – Ґор постало питання розгляду справ американських інвесторів в Україні, яким не пощастило здійснити свої інвестиційні пляни. Таких справ, за інформацією осіб, наближених до офіційних джерел, вже є 7 чи 9, і очолює їх перелік позов громадянки США, співзасновниці спільного українсько-американсько-австрійського підприємства (СП) " Auскопрут" Марійки Гельбіґ. Ця проблема свого часу вже висвітлювалася у пресі, але годиться ще раз нагадати про події недавнього часу.

Відомо, що Україна не успадкувала від СССР готельного господарства, яке відповідало б міжнародним стандартам, тому розвиток її економіки у вирішальній мірі залежить від появи у великих містах зручних, сучасних готелів. Побудувати такий готель в Івано-Франківському вирішила власниця американської туристичної фірми "Скоп Травел Інк." Марійка Гельбіґ, яка в 1992 році виступила з ініціятивою створення СП. Українську сторону у ньому представляв від агрофірми "Прут" Василь Ткачук. Але ділові взаємини в Україні дуже повільно позбувалися рис совєтсько-бюрократичної системи, і за порушення термінів угоди Василь Ткачук був виведений зі складу співзасновників СП. За погодженням американської та австрійської сторін, генеральним директором СП став співробітник "Пруту" Анатолій Попадюк. СП розгортало діяльність: в 1993 році в Івано-Франківському було відкрито готель "Роксоляна-1", успішно розпочато будівництво готелю "Роксоляна-2". Тим часом з'ясувалося, що Анатолій Попадюк намагається стати співвласником СП, зловживає на свою користь службовим становищем. Це підтвердили у 1996 році три перевірки діяльности СП, проведені з допомогою Київської Інюрколегії (правничої установи, яка займається справами чужинців) за участю львівського адвоката В. Пстухова і авдитора О. Мельника. З'ясувалося, що Анатолій Попадюк підробив підписи співвласників СП, зфальсифікував установчу угоду, статут і зазначив себе співзасновником СП як фізичну особу.

Марійка Гельбіґ подала позов до Івано-Франківського міського суду про визнання недійсними зфальсифікованих Анатолієм Попадюком установчих документів, за якими він діяв впродовж тривалого часу, а до Генеральної прокуратури України звернулася із заявою про порушення кримінальної справи проти Попадюка.

Івано-Франківський міський суд відмовив у задоволенні позову американської фірми "Скоп Травел Інк." до А. Попадюка і виконавчого комітету Івано-Франківської міської Ради про визнання недійсними підроблених документів на підставі "недоведености позовних вимог". Справу розглянули без позивачки, копію рішення їй не надіслали. Не маючи такого рішення, позивачка не могла оскаржити його у належний час, тоді як Анатолій Попадюк звернувся з позовом до Марійки Гельбіґ у Міжнародний арбітражний суд.

Після тривалого зволікання колегія Верховного Суду України 15 лютого ц.р. ухвалила задовольнити протест на рішення Івано-Франківського міського суду у справі А. Попадюка. Позивачка наполягала на зміні підсудности і переданні справи на розгляд іншого суду, але її повернуто знову до Івано-Франківського міського суду. Генеральна прокуратура, очолювана на той час Олегом Литваком, теж неодноразово переадресовувала справу до Івано-Франківського.

Що ж гальмує розгляд позову? Суд посилається на те, що позивачка не надала суду оригіналів зфальсифікованих документів. Але ж вона має дійсні оригінали, а підробленими користується Анатолій Попадюк. Чи не слід суду зажадати від нього згадані документи, провести їх експертизу і встановити істину?

Дещо змінилася позиція Генеральної прокуратури, яку очолює М. Потебенько. Заступник генерального прокурора Д. Вєтоха звернувся до президії Івано-Франківського обласного суду з протестом на рішення міського суду в цій справі, дістав звідти відмову й звернувся з протестом в наступну інстанцію – до Верховного суду. Верховний суд скасував необ'єктивне рішення міського суду і справу передано на перегляд.

Звісно, ніхто не ставить мети впливати на діяльність судових органів України, які саме проходять перетворення з слухняних виконавців волі високих чиновників на провідну гілку влади. Усе ж тривалість в цілому нескладної справи завдає відчутної шкоди розвиткові інвестиційної діяльности в Україні, бо тепер, дивлячись на клопоти Марійки Гельбіґ, інші інвестори замисляться над тим, чи варто ризикувати?

Дивною є ще й така обставина: переважна більшість службових осіб, причетних до позову Марійки Гельбіґ, тепер сама будує правові підвалини молодої держави – депутатами Верховної Ради стали Василь Ткачук, Олег Литвак. Колишній генеральний директор агрофірми "Прут" Вишиванюк очолює державну адміністрацію Івано-Франківської области. То невже ці та інші державні мужі не усвідомлюють, що конфлікт між інвестором і директором СП не варто доводити до розгляду міждержавної комісії на рівні перших осіб, бо це не робить чести Україні і не сприяє її входженню у світові ринкові взаємини?

Покищо немає інформації про наслідки розгляду цього випадку в Комісії Кучма – Ґор, але заступник голови Верховного суду України П. Шевчук щойно надіслав повідомлення (копію – до Посольства США в Україні) про те, що, згідно із законодавством України, немає підстав передавати позов на розгляд суду в іншій області. Що ж, зачекаємо, чи не спроможеться Івано-Франківський суд переглянути справу з усією ретельністю, не шукаючи чергового приводу якось позбутися її вивчення.

Левко Хмельковський

При підготовці цієї публікації використано матеріали кореспонденції Валентини Євсеєвої "Чи знайде Марійка Гельбіґ свої гроші в лабіринтах нашого правозахисту?" в газеті "Вечірній Київ" (ч. 80, 10 квітня 1999 року) та інші матеріяли.

ЗВІДУСІЛЬ

Звільнено войовничих активістів

Керівні органи Єгипту звільнили сотні ув'язнених членів войовничого Ісламського угрупування, заявив Монтасер аль-Заят, їхній адвокат. Згадане Ісламське угрупування 25 березня оголосило, що складає зброю. Все ж таки ще багато з них залишились ув'язненими.

Переіменували головну квартиру Сі-Ай-Ей

Минулого тижня на церемонії переіменування головної квартири Сі-Ай-Ей у Ленглі, Ва., біля Вашінгтону, крім багатьох визначних осіб, був присутній колишній Президент США, та колишній Директор згаданої агенції Джордж Буш з дружиною Барбарою. Комплекс названо Центром ім. Джорджа Буша.

Весняні барви моди

Знавці та проєктувальники одягу, зокрема жіночого, підкреслюють, що весною звичайно домінують пастелеві кольори. Цьогорічна весна не тільки є інакшою, коли йдеться про погоду, але також і підбором кольорів весняної ґардероби. Цієї весни в жіночому одязі переважають яскраві кольори - рожевий, туркусовий, помаранчеві та червоні.

Наступ ФБІ на організовані крадіжки авт

Федеральне бюро розстежень розпочало спробу припинення діяльности організованих крадіжок авт по цілій країні. У результаті здійснено понад 200 заарештовувань у 22 містах країни, на базі федеральних і стейтових оскаржень.
Офіційні чинники згаданого бюра твердять, що їм вдалося зліквідувати кілька злодійських банд, які на замовлення крали авта для розбору на частини або висилки за кордон.

Злодій зупинив АЕС

На Кольській атомній електростанції, розташованій поблизу російського міста Мурманська, аварійно зупинився перший реактор через зникнення вимірювачів тиску мастила, які вкрав один з працівників АЕС. Винуватця заарештовано. З'ясувалося, що перед цим він вкрав також прилади з дублюючої системи, але того разу зупинки реактора не сталося.

Борис замість Микити

В акваріюмі норвезького міста Берґену загинув 38-річний осетер Микита, подарований норвежцям Микитою Хрущовом. Директор акваріюму Стіґ Сіґроу попросив Росію подарувати Норвеґії нового осетера, котрому дадуть ім'я Борис, на честь теперішнього російського президента. Осетри досягають довжини трьох метрів і ваги 300 кг., і живуть у водах Европи, Азії та Північної Америки.

МОВА ПРО МОВУ

Судячи з безперервного потоку читацьких відгуків, матеріяли, друковані на нашій сторінці „Мова про мову", не залишають байдужими ні старих, ні нових емігрантів. Нерідко це не просто відгук, а цілий трактат на обґрунтування свого погляду. І зовсім не шкодить справі, що ті погляди різні чи діяметрально протилежні: українська нація перебуває сьогодні у складному, багатовимірному процесі становлення, визрівання. В мовній галузі також вирують пристрасті — мабуть, навіть не „також", а передусім, бо кожен носій мови хоче, й це цілком природно, щоб почули і врахували його думку. А в результаті, як писав колись Євген Плужник, „де українців два, там і лінгвістів двоє". І це так в Україні, як і тут, в діяспорі. Одначе добре те, що вже відбувається зустрічний рух: українська філологія потроху стрясає з ніг посткомуністичну пилюку і повертає собі, бодай дещо, втрачене не зі своєї волі, а україномовні середовища Америки та Канади з більшою довірою ставляться до сучасної літературної мови і вимови в незалежній Україні.

Плекаймо її усім українським світом

Якщо б не існувало Світового Руху Гуртків Плекання Української Мови, то його треба б було створити. Але, на щастя, він вже є! Він вже діє! Він росте і розвивається! А постав він з конечности нашої ситуації як у світі, так і в „незалежній Україні". Добре знаємо, що українська мова ще не ожила в Україні повною мірою. Настала остання година пробудитись зі сну великому українському народові. Жидівська нація в п'ять разів менша від української, але вона сьогодні трясе цілим світом. Чи не навчитися б нам чогось від жидів? Не тому навчитись, щоб трясти світом, але бодай потрясти добре самим собою і прийти до голови по розум, що тільки в об'єднаній нації, в об'єднаній Церкві, а не в 60-ох партіях, не у вислужництві чужому, не в еґоїзмі, не в матеріялізмі, не в заздрості, а в любові і в почутті відповідальности за долю народу, за долю нашої чудової молоді ми збудуємо храм українського духу, який стане прикладом для цілого світу.

Українська Світова Спілка Професійних Учителів (УССПУ) вже мала п'ять своїх світових з'їздів. Два перші — у Філядельфії (Америка), де постала УССПУ. З проголошенням незалежности України три останні з'їзди — вже в рідному Києві. Поборюючи всякі труднощі, ми вже досягаємо трьох тисяч членів.

Учителі вчать молодь, вони близькі до неї і добре її розуміють. А вчителі-патріоти ще й вказують шлях для молодих, яким вони повинні йти, щоб бути корисними для свого народу, своєї держави, і згодом стати провідниками цього народу.

УССПУ під своєю опікою створює мережу Гуртків Плекання Української Мови (ГПУМ) по широкому світі. Вже відбувся перший і дуже успішний світовий з'їзд ГПУМ у Києві, в серпні 1997 року. Після цього першого з'їзду українська молодь світу так запалилась цією ідеєю, що гуртки ростуть, як гриби по дощі. У самому Києві, під проводом голови філії УССПУ, визначного педагога Лесі Леонтьєвої, у одному тільки районі вписалось триста дітей до ГПУМ. Заохочуємо до закладання нових ГПУМ! Зголошуйтеся на нижче подану адресу.

Тепер готуємося до другого світового з'їзду ГПУМ в Києві. ГПУМ-ці маршуватимуть колонами по Хрещатику, беручи участь у параді свята Незалежности. Готуйтесь, друзі, українські вчителі УССПУ і ГПУМ-ці цілого світу, до зустрічі в Києві 18-24 серпня 1999 року. Світовий Рух Гуртків Плекання Української Мови (ГПУМ) в поході! Українські громади і установи цілого світу просимо нам допомагати морально і матеріяльно. Листи висилати на таку адресу: **UWAPE (Attn,: Zynowij Kwit 804 N. Woodstock St, Philadelphia, PA 19130 USA.**

Зиновій Квіт,
Філядельфія

І. Огієнко: народ і мова

Літературна мова — то головний двигун розвитку духової культури народу, то наймiцніша основа її...

Уживання в літературі тільки говіркових мов сильно шкодить культурному об'єднанню нації...

Народ, що не створив собі соборної літературної мови, не може зватися свідомою нацією.

Для одного народу мусить бути тільки одна літературна мова й вимова, тільки один правопис.

Одність правопису, як і одність літературної мови й вимови, сильно впливає на вироблення всенаціонального почуття одности народу.

Соборність та усталеність правопису дає кожному корисне почуття „грамотности" й певности в писанні, чого зовсім не буває за правопису невпорядкованого.

(З „Рідномовного катехизису для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства")

Будьмо ґаздами у своїй мові

У статті „Їй тисячі літ" Георгій Чорний нагадує, що санскритська мова налічує кілька тисяч слів, споріднених із сучасною українською мовою. Західньоевропейські науковці простудіювали санскрит і видали санскритсько-англійський словник. Цей словник відкриває таємниче значення уживаного в Галичині і на Закарпатті слова „ґазда". „Gavsdha" складається з двох слів, „Gavs" означає - корова, а „dha" - кормити.

У передмові до цього словника написано, що англійська мова - наймолодша дочка індоевропейської прамови і що Північне Причорномор'я було колискою індоевропейських народів і їхньої прамови. Вихідці із Північного Причорномор'я, що поселились в теперішній Індії, мабуть, дали назву найвищим горам світу - Гімаляї, що походить від слова - „гіма" - зима і „ляї" - лежить, себто, хата зими. З наведених тверджень можна зробити висновок, що українська мова є найстаршою дочкою індоевропейської прамови, яка залишилась при неньці (санскрит-нена (Nena) і стала мовою українського народу.

Василь Сосяк,
Форест Гілс, Н. Й.

Розвивати, але й зберігати

Читаю „Свободу" від „дошки до дошки", але як тільки візьму її в руки, то відразу шукаю за сторінкою, що вміщує листи до редакції, бо цікаво прочитати інші думки-погляди. А тепер, коли йде дискусія про мову, закортіло й мене висловити й свою думку на цю тему, як звичайного читача, що трохи ходив до школи, а трохи попрацював над собою, та вчився української мови з Харківського соборного правопису і ніколи не писав „план", „клас", „флот", „діяспора"...

З великим зацікавленням прочитав я статтю Мирослава Левицького „Правопис має бути природним", („Свобода", 29 січня 1999 р.), з якої довідався, що поважні київські мовознавці намагаються повернути нашій мові те, що вона втратила не зі своєї волі - під час панування совєтської тенденції до „зближення" мов і націй. Цілком погоджуюся з цією думкою професора Київського університету Олександра Пономаріва: „Хоч би що казали про український правопис 1928 р., але нам треба виходити з того, що то був український правопис, який розробили й узгодили українські мовознавці, поставивши перед собою шляхетну мету: один народ (тоді розкиданий між кількома державами) повинен мати одну літературну мову й один правопис. Отже, саме його треба взяти за основу, подивитися, що ми можемо залишити без змін (а такого в ньому, на мою думку, більша частина), вдосконаливши, усунути певні вади". Водночас не вважаю „тяжким гріхом", коли наша мова прийме і зукраїнізує якесь чужоземне слово. В нашій мові є немало зукраїнізованих німецьких слів, а тепер, в незалежній Україні, просочуються до неї і англійські слова: всякі „бріфінги", „естеблішменти" і т. д. Однак, на мою скромну думку, „ошваблювання" - германізування й англізування, хоч зовсім небажані, не становлять нам жодної загрози, чого не можна сказати про наших північних сусідів, які чигають не тільки на нашу землю, але також на нашу душу, нашу ідентичність. І тому в усьому нам треба, по можливості, якнайбільше відрізнятися від росіян, при цьому, звісно, живучи з ними в злагоді і мирі.

Про давальний відмінок чоловічих прізвищ на -о. В 1939 році у Львові на площі, де сьогодні стоїть пам'ятник Т. Шевченкові, чорніла велика кам'яна брила, на яку спертий був портрет Т. Шевченка, а побіч виднів напис: „Тут стояти пам'ятнику Шевченку". Я не міг відразу зрозуміти, про що тут ідеться. А в 1996 році, знову відвідуючи Львів, на тій самій площі я став біля візка, на якому було написано: „Хот дог". А в книгарні знаходжу „Хемінґуей", „ноу-хау", „хобі" і безліч подібних „родзинок", які неприємно дивують послідовників Харківського правопису.

Володимир Колюбінський,
Фініксвілл, Па.

Рахуймося ж з Україною!

У своєму листі „ЗСА чи США" („Свобода", 8 січня 1999 р.) Олександер Багнівський питається: „Чи не пора нам об'єднатися з 52-ма мільйонами громадян України, що вживають тільки назву США, щоб не вносити поділу між українцями діяспори і корінним населенням України?".

Думаю, що вже найвища пора це зробити. Абревіятуру ЗСА придумали українські мовознавці західньої діяспори в часі, коли Україна була в російській неволі. Тепер вона незалежна держава, і діяспорні мовознавці не можуть самочинно рішати, як писати якесь слово. Для цього Україна має Національну Академію Наук, яка разом з Міністерством освіти й Міністерством культури схвалює офіційний український правопис, опрацьований мовознавцями Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні й Інституту української мови. В Україні цей правопис постійно удосконалюють, вносячи до нього потрібні зміни. До цього часу в ньому не змінено словосполучення Сполучені Штати Америки і абревіятуру США.

Діяспора кожного народу притримується офіційного правопису країни свого походження. Прийде, напевно, час, що й українці в Америці й у Канаді будуть притримуватися офіційного правопису Української держави.

Покищо треба приймати з нього окремі слова й словосполучення і ними замінювати ті, що особливо відчужують нас у діяспорі від наших братів і сестер в Україні і не дозволяють новоприбулим землякам повністю включитися в українське громадське життя на цьому континенті. Однією з таких перешкод об'єднанню всіх українців є вживання в західній діяспорі англіцизму „стейт" і словосполучення „З'єднані Стейти Америки" (ЗСА).

Цікаво, що в „Правописному словнику" Григорія Голоскевича, на який тут часто покликуються, хоч не завжди його дотримуються, нема слова „стейт" і словосполучення "З'єднані Стейти Америки" (ЗСА), а є зате слова „штат" і „штати" і словосполучення "Північно-Американські Сполучені Штати", скорочено ПАСШ.

Слово „штати" вже здавна закорінене в українській мові. У 1907 році товариство „Просвіта" в Києві видало книжку Марії Загірньої, дружини Бориса Грінченка, „Як визволилися Північно-Американські штати". І в сонеті визначного поета, патріота й мученика Миколи Зерова „Життя на Міссісіпі" є такі рядки:

А скільки пліток:
як у нашім штаті
Вела війну плантаторська рука.

Та й уродженцям Галичини слово штати не чуже. У великому (1434 сторінки друку!) „Українсько-німецькому словнику" (Вісбаден 1938 р.) Зенона Кузелі й Ярослава Б. Рудницького нема англіцизму „стейти", а зате є слово „штати" й словосполучення „Північно-Американські Сполучені Штати".

До того, до моїх рук випадково потрапив журнал, що друкувався в Бофало, за березень 1969 року, і в ньому я прочитав таку коломийку:

Ходили-си колись бойки
По горах Карпатах,
Тепер їздять по Канаді
Й Сполучених Штатах.

Дай Боже, щоб якнайшвидше здійснилася мрія визначного мовознавця Івана Огієнка, згодом Митрополита Іларіона, про одну літературну мову й один правопис для українського народу на рідних землях і в діяспорі.

Адольф Гладилович

Відповіді на статтю п. Білоуса „Чому я не передплачую „Свободу" (ч. 5, 1999 р.).

Чому я передплачую „Свободу"?

Пане Білоусе! Це пише не західня українка, а таки прямо з пупа України – Полтавщини. Я приїхала до Америки 50 років тому з ді-півських таборів Німеччини, і найперше, коли ступила на цю гостинну землю, мене, мою родину та інших наших прибульців зустріли чудові люди із Західної України, які працювали в допомогових комітетах для переселенців. Це була т. зв. „друга хвиля" еміґрантів, з яких багато було малоосвічених.

Ми були захоплені їхньою гостинністю і їхнім патріотизмом та любов'ю до рідного краю. Цю любов вони виявили в побудові церков, народних домів, українських установ, а в тому і Українського Народного Союзу з його чудовою газетою „Свободою"! Після короткого часу ми з чоловіком, за майже перші мізерні заробітки (в той час Америка нам нічого не допомагала) записалися до Народного Союзу та передплатили „Свободу".

Я в гімназії докладно вивчила українську мову і літературу, і думаю, що володію нею досить добре. Проблеми з читанням і розумінням „Свободи" ніколи не мала. Сумною правдою є, що чимало моїх земляків просто не хотіли розуміти „Свободу" і тому передплачували „Новое Русское Слово" (прости їм, Господи!).

Я підтримую всіх, що висловлюються за чистоту рідної мови і вимагають вичистити її з московського сміття в Україні, де, як стверджуєте, літературну мову „шанують". Була я в Києві недавно, української мови на вулицях і в крамницях майже не було чути. Т-во Української мови на чолі з П. Мовчаном кричить на цілий світ – рятуймо рідну мову, бо її витісняють із шкіл, не говорячи вже про вперте іґнорування у найвищих державних установах, включно з Верховною Радою.

Кажете, п. Білоусе, що боїтеся УНС і „Свободи", бо вас затягнуть в партію. За 50 років нас ще ніхто не пробував „затягнути в партію", бо кожному відомо, що УНС – не політична організація. Щодо вашого закиду, ніби „Свобода" є трибуною західньо-української діяспори, то зі справедливого, неупередженого погляду слід визнати, що коли в американських чи канадських українських організаціях переважають західняки, то це тому, вони патріотичні, національно свідомі українці. І слава Богу, що ми їх маємо!

Ваше звинувачення щодо „грубого, знаважливого" ставлення до „четвертої хвилі", – це вже ваша особиста фантазія, нездорове підозріння, яке ви (не з власної волі) винесли із СССР. Такі несправедливі докори кидають кістку незгоди в нашу громаду і нікому не приносять користи. Ви лише вдаєте, нібито ревно обстоюєте чистоту мови, насправді ж тема мови для вас – привід виказати ненависть до західніх українців. Якщо ви так уболіваєте за долю нашої мови, то найкраще було б вам повернутися в Україну, і то на східню, і там рятувати рідну мову від ткаченків-симоненків, російських шовіністів та малоросів.

Слава газеті „Свобода"!

Леся Жолобецька-Місьонґ
Ливонія, Миш.

Ні, таки „Свобода", а не „Воля"

Лист М. Білоуса із Каліфорнії до редакції „Свободи" (ч. 5 ц. р.), це своєрідний „крик душі" розчарованої, роздратованої людини, якій не пощастило в Америці на перших початках і якій дуже прикро бачити, як нащадки найдавнішої, західньоукраїнської хвилі іміґрації вже стали стопроцентними американцями і втішаються нагромадженими кількома поколіннями матеріяльними статками („щоб ціна газети була реальною", – висловлює бажання цей злий на всіх у світі дописувач).

Дошукатись логіки в міркуваннях М. Білоуса важко, він з усіх сил намагається якнайдошкульніше образити західніх українців – основу діяспори, плете нісенітниці щодо мовних проблем, намагається довести, що слово „воля" могло б повноцінно замінити слово „свобода" („воля" більш-менш анархічна, а „свобода" – це стан дисциплінованого, правового суспільства, в якому на ту саму „волю" можуть бути накладені деякі розумні обмеження).

Відкидаючи геть-начисто емоційні пояснення М. Білоуса, чому нова хвиля еміґрації не поспішає в УНСоюз, хочу нагадати йому, що від кінця XIX століття його члени не боялись бути на відкритих списках цієї організації, незважаючи на існування десь у світі якихось там ҐПУ, НКВД чи ґестапо.

Сьогоднішній УНСоюз обійдеться без деструктивних елементів, але нормальних українців із „нової хвилі" УНСоюз та інші традиційні організації діяспори просять придивитись до всього уважно і приєднатись: наша сила в єдності, бо інакше станемо міндобривом для чужих угрупувань, рухів, мафій, сект і т. д. і т. п.

Ярослав Харчун,
Монтреаль, Канада

Рубрику "Мова про мову" веде ред. Петро Часто

ЗВІДУСІЛЬ

Епідемія менінгіту

Світова організація здоров'я плянує здійснити щеплення 4.5 млн. населення в Судані проти менінгіту, щоб зупинити епідемію, котра вже вразила понад 17,000 осіб і в результаті від цього померло 750 осіб. Згадана організація звертається до міжнародних жертводавців за фінансовою допомогою, щоб здійснити це масове щеплення, починаючи негайно, до червня – це період найвищого розвитку хвороби.

Грузія стала членом Ради Европи

Колишня республіка СССР Грузія стала 41-им з черги членом Ради Европи, престижевої організації на европейському континенті, котра сприяє людським правам і демократії. Президент Едуард Шаварднадзе був присутнім на урочистостях у головний квартирі організації в Страсбургу, де він, крім того, підписав Европейську конвенцію людських прав і договір про взаємну допомогу в кримінальних справах.

Сумна спадщина СССР в Польщі

Союз польських міст вимагає продовження урядової програми, спрямованої на усунення екологічної шкоди після виведення з країни совєтського війська. На колишній військовій базі СССР в Борному Сулинові відбулась конференція з цього питання, на якій спеціяліст рекультивації земель, професор Анджей Спихала з військової технічної академії, заявив, що програма повинна діяти до 2003 року. У Старґарді, наприклад, на місці військового летовища видобуто зі землі вже 1.5 млн. літрів нафтопохідних субстанцій. Коли земля не буде очищена повністю, виникне загроза отруєння питної води в Щеціні.

Єльцин не впізнав ... Манделу

Свого часу в СССР розповідали жарт: „Леонід Брежнєв вчора прийняв французького посла за англійського і мав з ним тривалу бесіду". Президент Росії Єльцин минулого тижня таки прийняв президента Південно-Африканської Республіки Нелсона Манделу за президента Югославії і заявив йому: „Ми високо оцінюємо те, що ви робите в Югославії".

У Лондоні вбито тележурналістку Бі-Бі-Сі

Біля свого будинку в Лондоні смертельно поранена провідна телевізійна журналістка Бі-Бі-Сі Джіл Дондо. Вона померла в реанімації. Того ж дня повідомлено, що жінку вбито пострілом в голову. Джіл Дондо вела передачі про нерозкриті злочини. Недавно вона заявила про відмову від професійної діяльности, щоб повністю присвятити себе сім'ї після шлюбу, призначеного на осінь.

"Вогнем і мечем"...

(Закінчення зі стор. 6)

боку, він цілком свідомий певних делікатних аспектів польсько-українських взаємин. "Я нічого Сенкевичові не дописував, а просто дуже уважно його читав. – стверджував у розмові з кореспондентом "Свободи" Єжи Гофман. – Я був би злочинцем, якби намагався викопати томагавк війни між Польщею та Україною, такого собі не можна уявити. До чого причинилися польсько-українські війни – ми знаємо. Сьогодні, на щастя, ми – сусіди, дві самостійних і незалежних країни. І напередодні нашого вступу до Европи треба думати про те, як подати один одному руку." Чи сприяє гофманівська екранізація "поданню рук", вирішуватимуть глядачі у Польщі й Україні. Звичайно, сприйняття картини глядачами по обидва береги Бугу буде дуже неоднаковим, як і неоднаково сприйматимуть його українці на материку і тут, у Північній Америці. Центральним для українського глядача, перечуленого у справах історичної справедливости, ймовірно, будуть два моменти – зображення сукупного українця, з одного боку, і конкретно гетьмана Богдана Хмельницького, постаті, яка давно є символом водночас і величі, і трагізму української долі.

У фільмі Гофмана немає протиставлення "чорних" українців і "білих" поляків, а відтак і годі шукати стереотипізованого русина. Неґативні і позитивні оцінки розставлено так, що Сенкевичів герой князь Ярема Вишневецький (Анджей Северин) виявляється деґероїзованим. Відданість королеві і вітчизні поєднується у ньому із сваволею, жорстокістю і віроломством. Він наказує потопити козацьке повстання у крові, піддати тортурам і стратити послів від Хмельницького. Хмельницький у фільмі, навпаки, виявляє шляхетність духу, захищаючи полоненого шляхтича Скшетуського від козацького гніву, рятуючи йому життя і ризикуючи власним. Навіть у дикому шаленстві і неприборканості Юрка Богуна, який готовий на все заради любові до чарівної і байдужої до нього Гелени Курцевичівни, є щось дуже привабливе, романтичне, захоплююче. Його спокійний і передбачуваний у вчинках суперник Скшетуський, хоч і здобуває руку і серце Курцевичівни, дивним чином виглядає переможеним в іншому, важливішому сенсі – бо саме неприборканий і дикий Богун, а не граючий за правилами Скшетуський, постає уособленням волі, пристрасти і готовности загинути заради кохання. І в останній сцені, коли його, закованого в кайдани, проводжають поглядами на страту щасливо сполучені Курцевичівна і Скшетуський, симпатії глядача виразно на боці українця Богуна.

Раціональною антитезою шаленому Богунові є інший українець – гетьман Хмельницький. У нашій спільній історії, напевно, немає діяча, який викликав би такі діаметрально протилежні оцінки, як Богдан. І хоч його постать в новітній українській історіографії оцінювалася далеко неоднозначно, в українській народній мітології давно і незалежно від оцінок істориків побутує глибоко вкорінений культ Хмельницького. На думку професора історії Альбертського університету в Едмонтоні Франка Сисина, його започаткували ще в 1648 році духівництво і студенти Київської колеґії, які "під час тріюмфального вступу Хмельницького до Києва незадовго перед Різдвом 1648 року вітали його, називаючи Мойсеєм, ... вважаючи, що він даний Богом, щоб звільнити свій народ від польського поневолення". Натомість в історичній пам'яті поляків Хмельницький – це зрадник, яким рухала особиста помста, а не високий обов'язок перед народом. За висловом польського історика Людвіка Кубали, Хмельницький був людиною, яка поставила Польщу на коліна і навіювала на неї страх навіть після смерти. У Сенкевича він демонізується як вияв темної сили, цілком в термінах маніхейського двобою добра зі злом. "Доброю" антитезою Хмельницькому Сенкевич висуває магната Ярему Вишневецького, який намагається потопити повстання в крові.

Не дивно, що такі полярні оцінки постаті Хмельницького серед українців і поляків викликали внутрішній спротив у Богдана Ступки, якого Гофман запросив на роль гетьмана. "Мені, – розповідає Ступка, – хотілося показати його як людину, оскільки в фільмі він є лише як полководець, як вождь, який воює проти Речі Посполитої. Немає в нього тут кохання, як скажімо в Скшитуського чи Богуна. Тому це була дуже тяжка роль." Ступка усвідомлював, за яку потенційно вибухову річ він береться. Проте власне тут екранізація "Вогнем і мечем" готує для глядача, знайомого з літературним першоджерелом, ефект обманутого сподівання. Для тих, хто не перебуває під впливом Сенкевичевої інтерпретації історії, а таких в Україні величезна більшість, Ступчин Хмельницький – це радше державний муж, ніж зрадник, народний вождь, ніж заюшений жадобою помсти шляхтич. У фільмі він розмовляє трьома мовами: із козаками і народом – українською, із поляками – польською, з кримчаками – татарською.

Треба віддати належне режисерові Гофманові. За власним визнанням, він зробив свідоме рішення: "Для мене було річчю очевидною, що козаків повинні грати українці, в цьому не було сумніву." Більш за те, українські персонажі фільму – козацтво, селяни, Хмельницький, Юрко Богун, Вернигора – всі розмовляють рідною мовою. І це було зроблено не просто професійно, але не без певного замилування. Навіть польська шляхта у спілкуванні з українцями, як правило, переходить на українську. Руслані Писанці, яка знялася в ролі відьми Горпини і яку українська преса називає "улюбленицею мільйонів українських телеглядачів", можна позвичтися добрій українській вимові у поляка Міхала Жебровського чи росіянина Алєксандра Домоґарова. Автори фільму не пошкодували грошей, щоб зробити високопрофесійне дублювання тих неукраїномовних акторів, чиї персонажі час від часу послуговувалися українською. Писанку ж не дублювали, тому не можна позбутися враження, що її відьма Горпина довгий час жила в московському оточенні.

З огляду на таку майже симетричну двомовність українських і польських персонажів фільму (перечулена в справах гонору шляхта не гребує розмовляти з козаками чи хлопами їхньою ж мовою) Гофмана не тяжко запідозрити у ностальгії за ідеальним братерським минулим поляків і українців, якого в природі ніколи не існувало, у видаванні бажаного за дійсне. Мовляв, Сенкевич пише про події саме внутрішньої, громадянської війни, коли брат йшов на брата, поляк на поляка, а українець на українця. Адже, як нагадав на прес-конференції з нагоди ньюйоркської прем'єри фільму режисер Є. Гофман, князь Ярема Вишневецький був "руського походження". У цьому смислі Гофман не стільки згадує невеселу минувшину, скільки мріє про ідеальне українсько-польське майбутнє.

Єжи Гофман явно не поділяє Сенкевичового ставлення до України. Тут він радше йде в руслі польських романтиків, для яких Україна була джерелом таємничої енергії і натхнення, об'єктом замилування. Весь фільм наскрізь насичений українським матеріялом – мовним, пісенним, фольклорним. Композитор Кшесимір Дембський, який написав музику, зробив головною темою фільму знану кожному в Україні і, як запевнили кореспондента "Свободи", також в Польщі народну пісню "Чабан" ("Ой на горі, на горі чабан вівці зганяє"). Крім неї, музичним тлом стали інші українські народні пісні – "Ой чий то кінь стоїть", "Ой не пугай, пугаченьку", "Наливайте, браття, кришталеві чари", "Дам лиха закаблукам".

Як не парадоксально, але в сенсі мови і культури польский фільм "Вогнем і мечем" чи не найбільш "український" з усіх фільмів, які за останніх кілька років можна було подивитися тут, у Сполучених Штатах. Картина київського режисера Кристофовича "Приятель небіжчика", яка не так давно йшла в ньюйоркському елітному кінотеатрі "Форум", на жаль, знята по-російськи. Показово чи ні, але українська мова в ній лунає лише в двох коротких епізодах, загалом не довше тридцяти секунд, в одному (чи випадково?) – із вуст професійного вбивці.

Автори фільму "Вогнем і мечем" відмовилися відредаґувати його в такий спосіб, щоб задовольнити вимоги американських дистрибуторів і голівудські стандарти, воліючи краще втратити потенційних глядачів, ніж скороти стрічку на задоволення американських смаків. Мовляв, якби фільм подивилися лише мільйони американців польського і українського походження, які звісна річ, не потребують його культурно-історичної адаптації, то цього для них було б більше, ніж досить. Якщо "Вогнем і мечем" помітить ширший кіноглядач в США, то це, поряд з іншим, спряло б популяризації на Заході і української історії, і українського мистецтва – хоча б в особі Богдана Ступки. Це також могло б дати поштовх до переоцінки історичної постаті Богдана Хмельницького. Адже з його демонізації як погромника, зокрема в єврейській мітології, бере один із своїх початків сучасна українофобія. В Україні прем'єра "Вогнем і мечем" відбудеться на фестивалі "Стожари" в жовтні цього року. Чи відреагує український глядач на такий касовий і художній успіх польської стрічки бажанням відтворити досвід сусідів у своєму, українському кінематографі? Тим більше, як переконує Богдан Ступка, акторських і режисерських талантів нам не бракує. Є навіть "прекрасний, фантастичний", за його словами, сценарій фільму про гетьмана Івана Мазепу, який написав режисер Юрій Іллєнко. Лишилося зібрати п'ять мільйонів доларів на зйомки цього фільму.

Перші покази "Вогнем і мечем" у Нью-Йорку відбудуться з 7 по 18 травня в кінотеатрі Clearview, що на 59-й Вулиці (Схід) між Лексинґтон і Третьою Авеню. Сеанси починатимуться о годинах: 10:00 ранку, 1:30 та 5:00 по полудні та 8:45 вечора, ціна квитка 15 долярів. Квитки можна замовити заздалегідь телефоном 212-777-FILM (express code 615).

Юрій Шевчук
Світлив **М. Маніковський**

Співає Павло Плішка

Заходом Ради Директорів Українського Інституту Америки в суботу, 17 квітня, влаштовано концерт-бенефіс з метою поповнення фондів утримання будинку.

Вечір відкрив адвокат Богдан Шандор, і в короткому слові розповів про вартість та значення будинку. Після відчитання прізвищ меценатів, плятинових, золотих і срібних категорій, запросив присутніх вступити в лави жертводавців. Нашим баженням, казав Б. Шандор, є „запевнити життя нашої установи, щоб майбутні покоління могли з нього користати".

Ведучий програмою представив головного музичного виконавця, славного на обох континентах, баса Павла Плішку та його незмінного акомпаніятора Тому Гринькова. Плішка завдяки своєму талантові і знаменитому голосові ввійшов у склад Метрополітальної опери в 1967 році і до сьогодні радує людей своїм співом. П. Плішка збагатив свою програму різними вокальними жанрами. З українського репертуару Лисенкове „Безмежнеє поле" пройшло з найбільшим успіхом.

До пісень американських авторів з коротких циклів „Картярських пісень" та „Баляд синіх гір" виконавець вклав багато життєвого почуття.

Вершком вечора були оперні арії італійською мовою. Тут П. Плішка чується найкраще. В аріях з опер „Дон Джіованні", „Севільський голяр", „Макбет" та „Симон Боканеро" виконавець не вдався до сценічної гри, зате лице Плішки грало мімікою, що допомогло публіці розуміти зміст. Публіка щиро оплескувала улюбленого співака, який, крім культурної поведінки та доброго вигляду, цікавий слухачам тим, що кожночасно поновлює свій репертуар.

Богдан Марків

Фільм, який змінив думку світу

Чимало подій в українській національній історії можуть змагатися між собою своєю трагедійністю. До таких подій передусім належить Великий голод в Україні 1932–33 років. Про цей непростимий злочин комуністичної московської імперії проти українського народу слід говорити не від випадку до випадку, не у зв'язку з наступними роковинами, а постійно – в ім'я того, щоб подібної наруги не зазнала більше ні Україна, і ніякий інший народ на світі. З цією метою надаємо слово д-ові Остапові Винницькому з Торонто, який доклав не тільки багато праці і часу, але й власних коштів, щоб у Канаді в 1984 році було створено документальний фільм, що розповів світові про народовбивчий голодомор в Україні. Цей фільм, випродукуваний чотирма мовами, бачили понад 200 мільйонів людей в різних країнах.

Д-р Остап Винницький

Щоб належно оцінити історичну ролю, яку виконав фільм „Жнива розпачу", потрібно подати наступні факти.

В 1982 році фільм цей запланувала група визначних суспільно-громадських діячів, відомих не тільки в Канаді, але і в цілій діяспорі та в Україні, які об'єдналися в Комітет Дослідження Великого Голоду в Україні. Цими творцями фільму „Жнива розпачу" були: проф. Василь Янішевський – голова, члени: Андрій Бандера – редактор, д-р Остап Винницький, проф. Юрій Даревич, проф. Всеволод Ісаїв, майор Василь Керелюк, адв. Богдан Онищук і д-р Петро Смильський. Всі члени комітету мали різні обов'язки: розшукувати свідків і жертв голоду, матеріяли в державних архівах західнього світу, робити відео- і авдіо-записи з відомими політиками і журналістами, які мали зв'язки з Совєтським Союзом. Крім цього, моїм додатковим обов'язком було придбати щонайменше 600,000 долярів, що були конечно потрібні для успішного здійснення цього проєкту. Це завдання я виконав успішно, тим більше, що майже 25 років моїм гарячим баженням було вивести трагедію ґеноцидного штучного голоду на світову арену, вживаючи модерних, масових засобів міжнародної комунікації.

З кінцем 1984 року фільм „Жнива розпачу" випродукували режисери Славко Новицький і Юрій Луговий, згодом його висвітлено через міжнародні мережі телебачення в різних країнах західнього світу – українською, англійською, французькою та еспанською мовами, і його бачили сотні мільйонів людей. На міжнародних фільмових фестивалях фільм „Жнива розпачу" здобув 10 нагород, в тому числі 8 золотих медалей і 2 срібні. Мабуть, жодний інший документальний фільм ніколи не мав такого успіху і признання. Таким чином, весь світ дізнався про цей чи не найбільший в історії людства злочин, здійснений комуністичною диктатурою Совєтського Союзу супроти українського народу. Загинуло понад сім мільйонів невинних людей. Світ вжахнувся, коли побачив це неймовірне народовбивство, і гостро засудив Совєтський Союз. Комуністичні партії в різних країнах негайно втратили багато мільйонів своїх членів.

Тим часом у 1985 році в Канаді так званий комітет Візенталя разом із Жидівським Конґресом Канади почали вести шалену кампанію, заявляючи, нібито мають докази, що в Канаді є тисячі воєнних злочинців, які живуть тут нелеґально, і „в ім'я справедливости" всіх їх потрібно виселити з Канади. Вони заявляли, що всі члени колишньої дивізії „Галичина", члени УПА та багато інших осіб належать до тих воєнних злочинців. Домагалися, щоб канадський уряд створив комісію, яка б мала такі самі права, як урядова комісія OSI в США. Всім нам відомо, як негідно працювала та американська комісія, як знущалася вона багато років над невинним Іваном Дем'янюком. Нема сумніву, що це була велика міжнародна провокація Москви: комісія одержувала від КҐБ фальшиві документи і зізнання „свідків", які проживали в Совєтському Союзі. Канадський уряд вирішив створити власну комісію, якої завданням було б перевірити, чи ті антиукраїнські оскарження мають під собою підстави. Очолив її суддя Дашен. Водночас українці в Канаді почали творити організовану й індивідуальну контратаку проти тих неоправданих оскаржень з боку Візенталя. Десятки тисяч листів протесту пішли до рук членів канадського парляменту.

Заручившись підтримкою комітету, який випродукував фільм „Жнива розпачу", я замовив понад 650 відео-касет цього фільму англійською і французькою мовами. Українські студенти в Оттаві і Монтреалі погодилися відвідувати канадських парляментаристів, міністрів уряду і членів сенату та вручати їм на пам'ятку цей відеофільм. Успіх тієї акції був надзвичайний. До комітету і до мене особисто наспіло багато листів з подякою і проханням одержати більше тих відеокасет для шкіл і бібліотек.

Такого розвитку справи жидівські організації не сподівались. В кінці комісія Дашена здала урядові Канади звіт про свою працю, висновком якого було: всі колишні члени української дивізії „Галичина" у УПА не є воєнними злочинцями і мають право на леґальне проживання в Канаді. Можливо, деякі особи були німецькими колябрантами, тому комісія Дашена пропонувала шукати за тими людьми, але коли їх віднайдуть,

(Закінчення на стор. 20)

Музично-меморіяльний музей Соломії Крушельницької

Музично-меморіяльний музей Соломії Крушельницької у Львові – це активний культурний осередок, діяльність якого випромінює позитивну енерґію далеко за межі Галичини. Працівники музею також підтримують широкі міжнародні контакти з представниками української діяспори: Романом Савицьким – дослідником Лисенкіяни, Дарією Гординською-Каранович – видатною піяністкою, ученицею Василя Барвінського, Ірою Маланюк – славною українською співачкою, та багатьма іншими, колись вимушеними еміґрантами, котрі збагачують музей новими експонатами, цінними пам'ятками, мемуарною літературою тощо.

Для музикантів Львова музей Соломії Крушельницької – це своєрідна оаза високого, чистого, справді патріотичного мистецтва. Тут відбуваються цікаві зустрічі, меморіяльні вечори, присвячені знаменним датам, діячам української музичної культури сучасного і минулого. В музеї часто бувають артисти Львівського оперного театру, педагоги і студенти Вищого державного музичного інституту ім. М. Лисенка, а також видатний композитор, професор, лавреат Державної премії ім. Т. Шевченка Мирослав Скорик.

За ініціятивою директорки Галини Тихобаєвої та працівників музею, підтриманою керівником обласного управління культури Романом Лубківським, у Львові систематично проводяться міжнародні конкурси вокалістів ім. Соломії Крушельницької. Серед лавреатів – молоді співаки Степан П'ятничка, Олександра Ленишин, Наталія Дацько, Олександер Теліга (нині соліст оперного театру в Катовицях, (Польща).

І ми, мешканці Перемишля, Катерина і Михайло Козаки, та меценат української культури Володимир Кашицький зі Львова, належимо до таких відвідувачів. Музей міститься на другому поверсі будинку, який колись належав С. Крушельницькій і в якому минули її останні роки життя.

У семи експозиційних залях бачимо оригінальні фотографії, портрети, афіші, програми концертів, нотні видання, фраґменти сценічних костюмів і особисті речі співачки. Відвідувачі мають змогу також почути відтворений на диску неповторний голос співачки.

На початку нашого століття відомий італійський критик Роналдо Картопассі так писав про С. Крушельницьку: „У перші десятиріччя XX століття на оперній сцені світу царювали чотири особи чоловічої статі: Карузо, Батістіні, Шаляпін, Тітто Руффо, і лише одна жінка спромоглася сягнути їх висот і стати врівень з ними. Нею була Соломія Крушельницька.

Однак у порівнянні зі своїми уславленими колегами вона виявилася набагато вищою як особистість. Інколи загадковіша, майже завжди багатогранніша та більш цілеспрямована, троїста і єдина постать актриси-співачки -музиканта".

Усіх, хто загостить до Львова і забажає збагатити свої знання про Соломію Крушельницьку, просимо відвідати Музично-меморіяльний музей, що знаходиться у Львові при вул. С. Крушельницької, 23.

Катерина Козак,
Перемишль

А. Бриттан дириґуватиме молодіжною оркестрою в Лінкольн-центрі

Адріян Бриттан під час проби з молодіжною оркестрою

Українсько-американський дириґент Адріян Бриттан володіє особливим даром запалювати іскру в серцях молодих музиків і спрямовувати їх на високопрофесійну дорогу. Саме тому йому довірено керувати симфонічними оркестрами престижних Манґетенської Музичної Школи в Нью-Йорку та Молодіжної Оркестри Нью-Джерзі в Нью-Провіденсі.

Останній з цих колективів, де А. Бриттан уже третій рік займає посаду мистецького керівника й головного дириґента, під його керівництвом здійснив багато складних і цікавих проєктів. Вистачить лише згадати виконання довготривалих й скомплікованих творів Ґ. Шуллєра, Д. Шостаковича, чи озвучення німого фільму Ґретою Ґарбо в головній ролі, які привабили увагу критиків газети „Нью-Йорк Таймс" і телевізійних станцій та спричинились до дальшого зросту репутації оркестри й дириґента.

Наступним з таких проєктів є ювілейний концерт до 20-річчя оркестри, який відбудеться в Аліс-Талі-гол в Лінкольн-центрі у неділю, 16 травня. Програма включатиме прем'єру твору Людмили Улеглі „Vivo для молодіжної оркестри", написаного спеціяльно для цього колективу, концерт для віольончелі з оркестрою А Вівальді (солістка Марія Кітсопулос, член Ньюйоркської філармонії й випускниця Молодіжної оркестри Нью-Джерзі), „Чотири морські інтерлюдії" з опери „Пітер Ґраймс" Б. Бріттена та Сюїту-вальс з опери „Кавалер троянди" Р. Штрауса.

Початок концерту о. 4-й годині після полудня. Квитки можна замовити, телефонуючи на (908) 771-5544.

Г. Колесса

Українські ліві...

(Закінчення зі стор. 1)

– С. Довгань, Голова Верховної Ради О. Ткаченко, його заступник А. Мартинюк. У акції лівих в столиці загалом взяло участь близько трьох тисяч чоловік.

Акція "Похід проти комунізму", яку організував Народний Рух (Ю.Костенко), прийшла під гаслами "Зарплата – трудящим", "Комунізм і добробут – несумісні", "Народний Рух – єдиний". Колона представників правих сил пройшла від пам'ятника Т.Шевченку до Софіївської площі, де відбувся мітинґ. Представники Руху Удовенка участи в акції не брали. Виступаючи на мітинґу, лідер НРУ Ю. Костенко сказав, що "в Україні, замість демократії, правлять корумповані клани". Доти, доки влада в Україні не буде українською, – сказав Ю.Костенко, – в державі порядку не буде. Він закликав усіх правих об'єднатися напередодні президентських виборів і протиставити "скаженій атаці лівих свою національну і ефективну політику". Побиття Патріярха Філарета в Маріюполі він розцінив як інцидент, здійснений "московськими попами із згоди влади". Близько 100 тис. представників трудових колективів, профспілок, партій пройшли центральними вулицями Донецького. Біля 18 тис. осіб взяли участь у демонстрації й мітинґу в Симферополі, які організовали Федерація незалежних профспілок Криму і Симферопольський міськкомом Компартії. У 15 районних центрах та містах Черкаської области відбулися мітинґи-протести в рамках Всеукраїнської акції протесту профспілок проти антинародної політики уряду. Маніфестація і мітинґ відбулися в Запоріжжі за участю близько 15 тис. чоловік. На першотравневому мітинґу в Луганському (7 тисяч учасників), організованому профспілками та прокомуністичними організаціями, представники соціялістів назвали народним президентом О. Мороза, а комуністи проголошували: "Леоніда Кучму – у відставку, Петра Симоненка – в президенти". У демонстрації та мітингу лівих сил Харкова, що пройшли під червоними прапорами і портретами Леніна і Сталіна, учасники мітингу вимагали виплати зарплат і пенсій, повернення совєтської влади, зміни політичного та економічного курсу України та відродження СССР. Після закінчення мітингу лівих в столиці Буковини близько 20 активістів "Молодого Руху" та КУНу провели акцію під назвою "Очистимо Чернівці від комуністичної зарази". Мітинги, маніфестації та пікетування органів державної влади, організовані профцентрами за підтримки окремих партій та громадських організацій, відбулися у більшості реґіонів України.

За інформацією УНІАН

Гурт з Берестя співав в українській церкві

Богослужбове зібрання в неділю, 2 травня, було особливим в Українській євангельській церкві міста Юніону, Н. Дж. – сюди завітав музичний гурт „Спасіння" з білоруського міста Берестя. Павло Шельпук, Петро Семенюк, Ігор Муха і Леонід Борисевич (троє з них – українці) приїхали на два з половиною місяці до США, щоб послужити Богові в церквах співом і музикою.

Співають вони пісень майже десятьма мовами, змінюють впродовж виступу гітару на скрипку чи саксофон, – дуже обдаровані хлопці, хоча тільки один з них має професійну музичну освіту. З гуртом був молодий пастор Білоруської Церкви Олександер Борисюк, який виступив з проповіддю. Учасники зібрання побажали гуртові успішної подорожі на західнє узбережжя США.

Збройний напад...

(Закінчення зі стор. 1)

в Маріюполі віруючих двох конфесій. В інформації МВС сказано: "30 квітня близько 8.30 в місті Маріюполі Донецької обл. Патріярх Київський і Всієї Руси-України УПЦ Київського Патріярхату Філарет і 8 священослужителів прибули для освячення місця будівництва храму. Оскільки ці заходи плянувалися на 12.00, наряди для охорони громадського порядку ще не прибули, а священослужителів супроводили 5 працівників міліції. На місці будівництва було близько 80 віруючих УПЦ Московського патріярхату, які намагалися перешкодити проведенню освячення. Працівники міліції вжили заходів для стримування натовпу, дали можливість прибулим повернутися до автомашин і від'їхати".

У поширеній з цього приводу заяві Київський Патріярхат Української Православної Церкви вимагає, зокрема, порушити кримінальну справу проти всіх осіб, що брали участь у замаху на Патріярха Філарета та осіб, що супроводжували його, сформувати урядову комісію для розстеження причин і наслідків подій у Маріюполі. Висновки комісії пропонується надати для широкого висвітлення у засобах масової інформації. Ставиться також вимога до Президента Кучми, прем'єр-міністра В.Пустовойтенка офіційно вибачитись перед Патріярхом Філаретом та віруючими, котрі "стали жертвою владної бездіяльности та потурання злочинцями".

За інформацією УНІАН

НАВЕСЕЛО ПРО СЕРЙОЗНЕ

Чому ми віками не мали України?

Живцем хоронять!

Чого може вимагати Україна? Свободи? Вона тішиться нею вже восьмий рік. Рівности? Вона має її. Республіки? Це її державний лад. Зниження податків? Податки в Україні мізерні.

Тоді чого ж бажає? Вона бажає перемін – таким є закон життя.

Вислів „нічому не слід дивуватися" аж ніяк не підходить для сучасного українця. Якщо бути байдужим до подій і стану в Україні, і не запозичувати у сусідів та заморських країнах методів і стилю управління державою, то чи можна називати себе нормальною людиною? Ми так влаштовані, що від матері-природи сприймаємо все краще і втікаємо від злого і поганого. Нам усім разом слід шукати виходу із цього болота і сміття, що накриває нас. Окремі факти сьогоденного життя не розкриють очей: коли тричі на добу позбавляють електричного струму, особливо ввечорі; коли стомлені й напівголодні дорослі і діти приходять до своїх домівок; коли доводиться виїздити у чужі краї, щоб наймитувати кусень хліба, якого важко заробити на власній землі. Щоб посправжньому зрозуміти, як живеться тут, слід бути тут і всіма клітинами організму відчувати наше „райське життя".

Шановні українці в Канаді, США, Австралії – у всьому світі, любіть свої другі батьківщини, бо вони подарували вам щасливе життя, уряди цих держав зуміли об'єднати різні народи, щоб жити заможно.

Більшість нас запитує: яким же шляхом іти у майбутнє? „Шляхом перемоги" чи „Визвольним шляхом"?

Хто дасть відповідь?

Богдан Пікалов,
Тернопільська область
*(подав **Роман Колісник,** Торонто)*

Чи тут, чи там, колись дуже часто чулося: „Чому ми не маємо України?" Таке запитання висловлювали на шпальтах часописів навіть визначні діячі, котрі повинні були б дати відповідь – таку, що кожного переконала б, навіть найбільшого патріота-самостійника. До таких діячів належали журналіст, політик і військовик (правда, австрійської армії і Армії УНР) Іван Кедрин, історик Михайло Добрянський, Роман Ільницький та багато інших. Перші два багато дошукувалися причин, а останній знайшов одну вагому: всі біженці повинні були виїхати з Европи до Канади, поселитися в одній провінції, наприклад, у Саскачевані або Манітобі, і тоді ми мали б більшість та створили б свою незалежну „Україну". В кожному разі незалежнішу, ніж нею була Радянська Україна.

Інші подавали такі причини, які ніхто ніколи не доведе: нездала вдача українців, брак солідарности, міжусобиці, брак єдности, слабий провід, низька національна свідомість...

Я бував і жив у різних державах, зустрічався з людьми різної національности, етнічного походження, релігійного вірування і т. д., і всі вони не ліпші від українців, а навіть в багатьох випадках гірші. І вони мали й мають свої вільні „України", тобто свої держави, які не називаються „Українами". І можу дуже легко мої твердження довести: який американець, канадець, китаєць, тайванець знав тоді, що воно таке – велика і славна Україна? А українці знали вже тоді і знають, де є не тільки Канада, Америка, але й Тайван і навіть Корея. І я був такий певний, що наш народ кращий від інших, що про те, „чому ми не маємо України", не думав, бо не знав „чому". Вірив, що причини нема, а так воно якось було без причини. Бо не одно на світі існує і стається без причин. І я навіть не сподівався, що мої політичні переконання підтвердяться, і про цю проблему я довідався не від кого іншого, а від однієї звичайної польки, яку зовсім не цікавила політика, а тим більше державна. І довідався зовсім припадково.

Ця полька жила в нашому будинку-кондомініюмі, куди ми якраз переселилися. Будинок має 25 поверхів чи „підлог", як тут кажуть. На нашій підлозі – 13-ій (яку називають офіційно 14-ою, бо число 13 нещасливе), живе українка, поважна сива пані, що вже на пенсії, але рухлива, а найважливіше – „самарянка", дуже радо помагає всім в нашому будинку, „любить помагати тим, що хочуть, щоб їм помагали", як тут кажуть.

Наш будинок – це приватно-колгоспна посілість, тобто все, що всередині, належить власникові апартаменту, а все, що з-надвору – спільно-колгоспне. Тому ми вибираємо кожного року дирекцію, а директори, слід зазначити, не платні. Отже, дирекція проголосила, що в деяких апартаментах потріскали „пайпи", тобто гумові рури, якими до автоматичних пральок допливає вода. А кому трісне така „пайпа", він несе відповідальність не тільки за шкоду, заподіяну в його мешканні, але у всіх інших, до яких затече його вода. Тому дирекція порекомендувала поміняти ці рури.

Наша самарянка знає електриків, „пламберів", тобто водопровідників, та інших техніків. Вона теж знає багато мешканців нашого кондомініюму, котрих вважає своїми приятелями. Відразу відвідала співмешканців, щоб їм зробити самарянське діло, як пластуни мають обов'язок робити добре діло кожного дня. Повідомила їх, що має дуже доброго техніка, японця, який усім позмінює „пайпи", і сама купила ці пайпи за зниженою ціною. Хто почув, відразу погодився на такий сервіс, бо кому хочеться заглядати до телефонної книжки й шукати за якимось „трубарем". Запропонувала теж оцій приятельці-польці з сусіднього нижнього поверху.

Замовила свого японця на понеділок. Повідомила всіх клієнтів. Прийшов понеділок. Приїхав японець. На велике нещастя, зрушив собі хребет, коли відсував пральку в апартаменті нашої самарянки. Мусив поїхати до лікаря, і від ньо-

(Закінчення на стор. 24)

ОБЛОГА КИЄВА...

(Закінчення зі стор. 5)

християнином, щоправда, зорієнтованим на Церкву, підпорядковану московському патріярхатові. Відомий він ще тим, що виключений із Християнсько-демократичної партії за звинувачення (що прозвучали навіть з парляментської трибуни) у присвоєнні великої суми партійних коштів – кількасот тисяч американських долярів. Він почав готуватись до виборів давно, розсилаючи киянам по пошті мальовничі привітання з різних приводів: з релігійними святами та з 8 Березня. Відразу по реєстрації кандидатів Київ масово був заклеєний нав'язливими листівками з його прізвищем.

Ще один кандидат із так званих "крутих" бізнесменів – це сумнозвісний Михайло Бродський, який із камери попереднього ув'язнення потрапив прямісінько в народні депутати і проти якого влаштовували демонстрації обдурені через свою довірливість вкладники його банку "Денді". Навряд чи можна йому розраховувати на успіх: адже люди прямо ставлять питання, яке не потребує відповіді – як повернути вклади, то коштів у нього немає, а як викидати на вибори, то є?

Інші претенденти не мають жодних підстав для успіху – схоже, що ці висування є тактичною задумкою певних диригентів, щоб хоч якось відтягнути голоси від Олександра Омельченка. Чи не з цією метою серед кандидатів з'явилися однофамільці нинішнього мера, а також громадській думці підкидалася ідея про можливість обрання справді досить популярного в місті Івана Салія? А коли останній вирішив не балотуватися, тут же з'явився його однофамілець з Чернігівщини – ще один Іван Миколайович Салій.

Правда, серед претендентів на шапку міського голови чи не в останні дні виринула ще така одіозна постать, як Григорій Суркіс, також народний депутат України, а за сумісництвом – почесний президент добре знаного в Европі київського футбольного клюбу "Динамо". Він є одним із лідерів Соціял-демократичної (об'єднаної) партії, і потрапив до парляменту за її списками, широко експлуатуючи популярність динамівської футбольної команди. Чого тільки не простять футбольні фанати заради успіхів улюбленої команди – навіть ганебну історію зі спробою хабара для футбольного арбітра у вигляді хутряних шуб та шапок, у що були замішані обидва брати Суркіси – Григорій та Ігор – і що стало предметом для обговорення в усій футбольній Европі та причиною санкцій, накладених на динамівський клюб! У передвиборній боротьбі прихильники Г.Суркіса намагаються пов'язати його ім'я з успіхами київських футболістів, хоча кожен вболівальник знає, що перемоги на футбольному полі залежать передусім від стратегічно-тактичного мислення тренера та майстерності гравців. Спроби подати Г.Суркіса як такого собі благодійника, який нібито вкладає власні гроші в команду, також викликають небезпідставні сумніви в широкої публіки, яка знає, що успішний футбол – дуже прибуткова справа, і на ньому можна нажити чималі капітали. Українська преса називає Г. Суркіса серед шести найбагатших українських олігархів – таких, як В.Рабинович, П.Лазаренко та деякі інші. Він має вплив на СДП(о) та її парляментську фракцію, професійну футбольну лігу, проросійський телеканал "Інтер" і тижневик "Бизнес" ("Киевские новости", 29.04.1999).

Вловивши настрої громадськости, яка хоче бачити мером не білоручку-політика, а дійового господарника і господаря, команда Суркіса намагається саме за такого видати свого кандидата: через державні, переважно, засоби масової інформації створюється йому імідж нібито господарника, який працював в адміністрації за часів голови Київради Згурського (нині партнера у бізнесі), хоч реальні його досягнення на цьому полі не називаються. Сам же Г.Суркіс, знехтувавши етикою, безцеремонно покотив бочку на Олександра Омельченка, намагаючись поставити під сумнів його господарські успіхи. Для підкріплення нічого кращого не знайдено, як кількох галасливих жінок, які по першому національному телеканалові прокричали, що не голосуватимуть за Омельченка. Сам же Суркіс, від якого раніше не почути було українського слова, раптом згадав, що існує державна мова. Чого тільки не зробиш задля жаданого столичного керівного крісла!

Однак, як кажуть в Одесі, "не такий страшний чорт, як його малюють". Важливіше – хто стоїть за Г.Суркісом. Оскільки він входить до найближчого президентського оточення, то малоймовірно, щоб Г.Суркіс без його благословіння чи бодай без відома того оточення "рушив на Київ". Достовірне джерело з президентської резиденції на Банківській повідомило, що на О.Омельченка здійснювався шалений тиск, щоб під будь-яким приводом усунути його як кандидата на міського голову; навіть пропонувалась дуже висока посада в уряді. Коли ж цей тиск не дав наслідку, стали тиснути через державні засоби масової інформації. Це, а також подальше розгортання подій, підтвердило припущення, що президент "здав" О.Омельченка і зупинився на кандидатурі Суркіса. Чому? Передусім, напевне, тому, що Київ має відіграти ключову роль у президентських виборах: адже Л.Кучма добре пам'ятає, що минулого разу київський виборець проголосував не за нього; з огляду на це Г.Суркіс для нього, вочевидь, надійніший та ближчий. По-друге, популярність Омельченка серед киян (і не тільки) зросла настільки, що стала небажаною, щоб не сказати небезпечною для діючого президента. По-третє, самостійність Олександра Омельченка і його небажання щоразу "брати під козирок" нервують як президента, так і керівників вищої виконавчої влади.

Вирішила, наприклад, висока комісія Кабміну на догоду Міжнародному валютному фондові з 1 квітня суттєво підвищити для населення України плату за електрику і газ, а Київрада з ініціативи Омельченка візьми та й ухвали постанову: в столиці ціни на енергоносії залишаються на тому ж рівні, який був на 1 січня 1999 року. Хіба ж може таке сподобатись?

Словом, передвиборне дійство у Києві відразу взяло високі темпи. У ньому буде чимало несподіванок, а ще більше так званих компроматів. Сюжет закручується круто. Кияни із 45 кандидатів мають зробити єдиний правильний вибір.

Думається, що силові прийоми з боку вулиць Банківської (президентська адміністрація) та Грушевського (Кабмін і Верховна Рада) тільки утвердять київський електорат у виборі: всупереч бажанню непопулярної влади вони хочуть, щоб українська столиця мала українського міського голову.

Самі ж вибори мають наочно продемонструвати електоратові – хто є хто.

Фільм, який змінив...

(Закінчення зі стор. 17)

то судити їх слід тільки в Канаді, за канадськими законами. Крім того, комісія рекомендувала шукати також за людьми, які причетні до великих злочинів супроти населення України та проти інших окупованих Совєтським Союзом країн. Багато з тих комуністичних злочинців виїхали із СССР до Ізраїля, а звідти – до Америки і Канади.

Рішення комісії Дашена канадський уряд затвердив, і воно було дуже невигідним для жидівських і прокомуністичних організацій в Канаді. Вони зрозуміли, що українці в Канаді дуже добре організовані і мають значний вплив на політичне життя в цій країні.

В 1984 році Конгрес США більшістю голосів відкинув пропозицію президента Роналда Регена надати фінансову допомогу країнам Середньої Америки, зокрема Сальвадорові, де велася жорстока боротьба проти комуністичних партизанів, підтримуваних СССР і Кубою. Відмова американського Конгресу створила загрозливу ситуацію для демократичних країн світу. Ніхто не міг зрозуміти, чому Конгрес так зробив, хоч відомо було, що багато лівих і комуністичних організацій в Америці масово протестували і вимагали від конгресменів не давати більше допомоги жодним країнам в Середній Америці.

Якщо вони цього не зроблять, то виборці віддадуть свої голоси за інших кандидатів. Багато конгресменів боялися тих погроз і голосували проти дальшої допомоги тим країнам. Також чимало громадян і організацій намагалися змінити рішення американського Конгресу.

Я також думав над тією великою проблемою і, за згодою Управи Дослідного Центру, надіслав президентові Регенові фільм „Жнива розпачу", відеокасети цього фільму та особистого листа. В листі просив його рекомендувати всім членам Конгресу побачити цей фільм, бо тоді вони зрозуміють, якою загрозою для вільного світу є комуністична диктатура. Президент прийняв мою пропозицію, і всі конгресмени та сенатори побачили наш фільм.

Згодом, два тижні пізніше, Конгрес великою більшістю голосів схвалив проєкт дальшої фінансової допомоги країнам, які боролися з комуністичною загрозою не тільки в Середній Америці, але й в цілому світі. Це був позитивний вплив фільму „Жнива розпачу".

В 1991 році розпалася „тюрма народів", якою був Совєтський Союз. Багато країн проголосили бажання стати незалежними, серед них і наша Україна. Відомо, як активно західня українська діяспора сприяла визволенню нашого народу з-під комуністичного тоталітаризму. При допомозі швайцарської фірми фільм „Жнива розпачу" демонструвався через усі мережі телебачення в Україні. Мільйони людей перший раз мали нагоду побачити справжнє людиноненависницьке обличчя комуністичної диктатури в Україні.

І коли настав день референдуму, понад 91 відсоток населення України голосував за незалежну Українську Державу. Згодом багато визначних людей в Україні, депутати, в тому числі Президент Леонід Кравчук, сказали, що, на їхню думку, щонайменше 35 відсоткам населення прийняти правильне рішення допоміг фільм „Жнива Розпачу".

Коли додати до того, що відеофільм „Жнива розпачу" є в багатьох бібліотеках, його показують не тільки в українських, але і в канадських і американських школах, то треба визнати, що члени комітету в Торонто, створивши цей документальний фільм, зробили надзвичайно корисну працю для України.

Після трьох років праці Комітет Голоду був заінкорпорований в Українсько-Канадський Дослідно-Документаційний Центр в Торонто. Тепер він працює над створенням нового документального фільму – „Україна в Другій світовій війні".

Д-р Остап Винницький,
фінансовий референт УКДДЦ,
співавтор обох фільмів.

ПОВІДОМЛЕННЯ

для членів 320 Відділу

З днем 1 травня 1999 року обов'язки секретаря 320 Відділу перебирає новий секретар

ПАВЛО ФЕНЧАК

Просимо членів звертатися у всіх справах членства та забезпечення в УНСоюзі і вплачувати вкладки на адресу:

Mr. Paul G. Fenchak
7422 Brookwood Ave.
Baltimore, MD 21236
(410) 663-9348

В УКРАЇНІ

Футбол

Відбулися футбольні ігри 22-го кола чемпіонату ліґи України, в яких зустрілися клюби:

„Дніпро", Дніпропетровське – „Шахтар", Донецьке	1:2
„Металюрг", Запоріжжя – „Карпати", Львів	3:1
„Кривбас", Кривий Ріг – „Металюрг", Маріюполь	3:1
„Металюрг", Донецьке – СК, Миколаїв	0:0
„Ворскла", Полтава – „Металіст", Харків	1:2
„Зірка", Кіровоград – „Нива", Тернопіль	1:0
ЦСКА (Армія), Київ – „Таврія", Симферопіль	3:0
„Прикарпаття", Ів.-Франківське – „Динамо", Київ	0:1

Таблиця чемпіонату ігор

	Ігор	Точок	Ґолі
1. „Динамо", Київ	20	49	53:13
2. „Шахтар", Дон.	22	49	60:22
3. „Карпати", Льв.	22	40	38:22
4. „Кривбас", Кр.Р.	22	39	25:12
5. „Металіст", Хар.	22	36	23:26
6. „Металюрг",Мар.	22	32	28:20
7. ЦСКА, Київ	20	32	26:19
8. „Зірка", Кіров.	21	29	20:22

Дальші місця займають: „Металюрг", Зап. (27 точок), „Металюрг", Дон (25), „Таврія", Симф. (24), „Ворскла", Полт. (23), „Нива", Терн. (23), „Дніпро", Дніпропетрровське (20), „Прикарпаття", Івано-Франківське, СК, Миколаїв (11). Найкращі снайпери: А. Шевченко, „Динамо" – 14 голів, О. Паляниця, „Карпати" – 12, А. Воробей, „Шахтар" – 10. Дальші місця займають – В. Полтавець, „Металюрг", І. Гецько, „Карпати", С. Ребров, „Динамо", О. Хацкевич, О. Осипов, „Таврія" і С. Попов, „Шахтар".

В ДІЯСПОРІ

Футбольний турнір за Чашу Великих Озер

29–30 травня ц. р. в Клівленді відбудеться 4-ий футбольний турнір за Чашу Великих Озер. Його в цьому році проводить місцевий Український спортивний клюб „Львів", який саме відзначає своє 50-річчя. До участи в цьому турнірі вже зголосилися УСТ „Черник", Дітройт, СТ „Україна", Торонто, УСО „Тризуб", Філядельфія, УСВТ, „Чорноморська Січ", Ньюарк. В турнірі візьмуть участь також дві дружини („А" і „В") УСТ „Львів". Змагання за круговою системою розпочнуться в суботу, на футбольній площі парафії Покрови Пресвятої Богородиці, при вул. Бродв'ю Роуд в Пармі, о 9 ранку, і триватимуть до 2-ої години по полудні. Дальші ігри від 2-ої до 8-ої години відбуватимуться на сусідній футбольній площі. В неділю, о 1-ій годині по полудні, розпочнуться півфінальні і фінальні поєдинки.

Крім футбольних змагань, відбудуться товариські розваги: в п'ятницю, увечері, в приміщенні місцевого осередку СУМ, в суботу, увечорі, в цьому ж приміщенні буде висвітлений фільм про фінальні змагання коледжових клюбів Індіяна – Стемфорд, Каліфорнія, в яких грали три вихованці київського „Динамо". У неділю після фіналу турніру – пікнік.

Організатори цього великого турніру запрошують українське громадянство Клівленду, Парми і околиці прибути на змагання і вшанувати 50-річчя заслуженого для українського спорту товариства, яким є УСТ „Львів", Клівленд.

УСВТ „Ч. Січ" – Савт Рівер П.С.К. – 2:0

Тривають футбольні ігри чемпіонату вищої „Еліт" – дивізії „Ґарден Стейт Сакер Ліґи", найсильнішої футбольної Ліґи в Нью-Джерзі. В ній, як відомо, виступає єдиний представник українців – дружина УСВТ „Ч. Січ". В неділю, 18 квітня ц. р., відбулися чергові календарні ігри. „Ч. Січ" цим разом грала на виїзді, в місті Савт Рівер, з місцевим клюбом, який перемогла з рахунком 2:0. Вже до перерви „січовики" вели 1:0. Ґоль з подачі Головінського-Єровикина забив Андрій Наполі. Після перерви господарі почали гру швидкими контратаками, але енергійна оборона і вмілий воротар „Ч. Січі" успішно протистояли усім загрозам. „Січовики" перехопили ініціятиву і створили біля воріт суперників кілька критичних ситуацій, одну з яких Наполі закінчив ґолем. Кінцевий рахунок 2:0. Склад „Ч. Січі" в цій грі: К. Ергард, П. Паливода, І. Чешко, Я. Твардовський, М. Лянге, Б. Гайнсон, А. Наполі, Р. Головінський, Г. Сергіїв, В. Єровикин, А. Леверат. Тренер – В. Ковальов.

УСВТ „Ч.Січ" – „Сейрвіл Юнайтед" – 3:1

У змаганнях чемпіонату вищої дивізії „Ґарден Стейт Сакер Ліґи", що відбулися в неділю, 25 квітня ц. року, в Юніоні, Н. Дж., дружина „Ч. Січі" перемогла лідера дивізії „Сейрвіл Юнайтед з рахунком – 3:1. „Січовики" виступили в підсиленому складі, в якому були новий снайпер П. Радріґас, у воротах – А. Наполі, а також І. Єрмоленко, В. Єровикин, І. Чешко з „четвертої хвилі".

УСК, Нью-Йорк – „Мангетан Кікерс" – 2:2

В неділю, 18 квітня ц. р., перша дружина Українського Спортового Клюбу в Нью-Йорку провела чергову календарну зустріч з клюбом „Мангетан Кікерс" чемпіонату 2-ої дивізії „Космополітальної Сакер Ліґи", яку закінчила з рахунком – 2:2. До перерви суперники вели – 1:0, але в другій половині гри відзначився Роман Гупало, який на початку вирівняв рахунок – 1:1, пізніше здобув і другого ґоля. Наша дружина посідає середнє місце в табелі ігор 2-ої дивізії.

Резерва УСК-у, лідер резервової дивізії, цим разом зазнала поразки – 0:3, але наша дружина веде і далі в таблиці резервової дивізії з різницею 8 точок. Провідником і тренером обох дружин УСК-у є Стефан Коваленко.

Ігри жіночої дружини УСВТ

„Ч. Січ" – Ратґерс В.С.К. – 3:0
„Ч. Січ" – Ґезлет В.С.К. – 3:2

Продовжуються ігри чемпіонату вищої жіночої дивізії „Ґарден Стейт Сакер Ліґи", в яких виступає футбольна дружина „Ч. Січі". В двох чергових змаганнях наші футболістки здобули дві перемоги.

В зустрічі з клюбом „Ратґерс" переможні ґолі для „Ч. Січі" здобули Семич (2) і Шоловська. В змаганнях з „Ґезлет" усі три ґолі забила М. Кеслер. Провідниця дружини – Б. Дорч, тренер – М. Паливода.

Матеріяли про події спорту подав ***Омелян Твардовський***

Календарець тенісових змагань –1999

3–4 липня – УСЦАК–Схід, Союзівка
31 липня–1 серпня – Подвійні ігри, Союзівка
4–6 вересня – Першості УСЦАК, Союзівка
18–19 вересня – КЛК, Союзівка
2–3 жовтня – „Тризубівка"

UKRAINE-PAC

(973) 831-1499

PACKAGE and **FOOD Parcel** Service

ПАЧКИ І ХАРЧІ ДО УКРАЇНИ

Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька і Тернопільська області.

RAHWAY Travel	Steven **MUSEY**
Rahway, NJ	Millville, NJ
732 381-8800	609 825-7665

СОЮЗІВКА • SOYUZIVKA

Ukrainian National Association Estate

Foordmore Road — Kerhonkson, New York 12446

914-626-5641 — FAX 914-626-4638

Табори і майстерні на Союзівці влітку 1999 р.

ТЕНІСОВИЙ ТАБІР

від неділі, 20-го червня, до четверга, 1-го липня

Хлопці і дівчата віком 12-18 років.

Харчування і нічліг, оплата за дитину

для членів УНСоюзу – 300 дол. ;

для нечленів – 350 дол. .

Тенісова оплата для учителів – 75 дол. від дитини.

Інструктори: Зенон Снилик, Юрій Савчак та інші.

Приймаємо не більше, як 60 учасників!

ТАБІР ДЛЯ ХЛОПЦІВ І ДІВЧАТ

від суботи, 10-го липня, до суботи, 24-го липня

Відпочинковий табір для хлопців і дівчат віком 7-12 років. Прогулянки, плавання, ігри, українські пісні і фольклор під безперервною опікою.

Харчування і нічліг – оплата за дитину:

для членів УНСоюзу – 225 дол. на тиждень

для не членів – 275 дол. на тиждень.

Додаткова оплата для опікунів/інструкторів:

– 30 дол. на тиждень від дитини.

Приймаємо не більше, як 45 учасників!

ТАБІР ДОШКІЛЛЯ ПЕСИКА „ЧЕМНОГО"

від неділі, 18-го липня, до суботи, 24-го липня

Призначений для англомовних діточок від 4-6 років для навчання про українську батьківщину. Реєстрація/оплата для опікунів 75 дол. від дитини якщо родичі перебувають на Союзівці. Реєстрація/оплата для опікунів 125 дол. від дитини якщо родичі не перебувають на Союзівці.

МАЙСТЕРНЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ

від неділі, 8-го серпня, до суботи, 21-го серпня

Традиційні українські народні танці для початкуючих, середніх та заавансованих танцюристів, харчування і нічліг – оплата за дитину:

для членів УНСоюзу: – 325 дол. за повний навчальний час

для нечленів – 375 дол. за повний навчальний час.

Оплата за викладачів – 200 дол. від дитини.

Інструктор: Рома Прийма-Богачевська.

Приймаємо не більше, як 60 учнів, мешкаючих на Союзівці і 10 учнів доходящих. Нікого не приймаємо на менше, як два тижні без дозволу Р. Прийми-Богачевської.

Зголошення до всіх таборів і майстерень треба робити заздалегідь. Місця надається згідно із зголошенням та одержанням 25 дол. завдатку від дитини/від табору. Побираємо оплату в сумі 75 дол. за реєстрацію і опіку інструкторів від дитини/від табору (крім табору дошкілля „Чемного"), які перебувають поза межою Союзівки. Завдаток стосується до цієї суми.

Український Народний Союз не дискримінує нікого на підставі віку, раси, релігії, статі чи кольору шкіри.

Оплату за харчування і нічліг можете вирівняти банковою кредитною карткою, чеком, або готівкою. Оплату за викладачів та опікунів треба вирівняти чеком на Союзівку – Таборова оплата. Наша оплата є цього року дещо підвищенна з огляду на значно вищі кошти забезпечення таборів.

Вимагані всі необхідні медичні довідки і листи-дозволи мусять бути доставлені Союзівці не пізніше, як три тижні перед початком табору, інакше дитина стратить місце в таборі. Не дозволяється жодних виїмків, згідно з вимогою Відділу Здоров'я стейту Ню Йорк.

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ! ХОЧЕТЕ МАТИ СПОКІЙНУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕНУ СТАРІСТЬ — ВСТУПІТЬ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

HAMALIA TRAVEL CONSULTANTS

Інформації: **212 473 0839**

Брошури: **212 505 6123**

Резервації: **800 HAMALIA**

В СПРАВІ ПОВНІШОЇ ІНФОРМАЦІЇ — ПРИДБАЙТЕ НАШУ БРОШУРУ 'WELCOME TO UKRAINE' 1999

ЕКСКУРСІЇ 1999

ЗАХІДНА УКРАЇНА

ЛЬВІВ, Олесько, ІВ-ФРАНКІВСЬК, Тисмениця, Манявський Скит, Яремче, Коломия, ЧЕРНІВЦІ, Камянець Подільськ, ТЕРНОПІЛЬ, Почаїв, КИЇВ

15-го червня - 29-го червня
06-го липня - 20-го липня
з Чікаго:
14-го червня - 30-го червня

ВКЛЮЧАЮЧИ ВСЕ
15 ДНІВ - СУПРОВОДЖЕНО

СХІДНА УКРАЇНА

КИЇВ, ЧЕРНІГІВ, Ніжин, ПОЛТАВА, Опішня, Решетилівка, ХАРКІВ, ДНІПРОПЕТРОВСЬК, Петриківка, ЗАПОРІЖЖЯ, Хортиця, КИЇВ

27-го липня - 10-го серпня

ВКЛЮЧАЮЧИ ВСЕ
15 ДНІВ - СУПРОВОДЖЕНО

ПІВДЕННА УКРАЇНА

КИЇВ, ЗАПОРІЖЖЯ, Хортиця, Круїз [ХЕРСОН, СЕВАСТОПІЛЬ, Ялта, Бахчисарай, ОДЕСА] Любашівка, Умань, ВІННИЦЯ, КИЇВ

03-го серпня - 17-го серпня

ВКЛЮЧАЮЧИ ВСЕ
15 ДНІВ - СУПРОВОДЖЕНО

СОБОРНА УКРАЇНА

КИЇВ, ЧЕРНІГІВ, Ніжин, ПОЛТАВА, Опішня, ХАРКІВ, Решетилівка, ДНІПРО ПЕТРОВСЬК, ЗАПОРІЖЖЯ, Хортиця, Круїз [ХЕРСОН, СЕВАСТОПІЛЬ, Ялта, Бахчисарай, ОДЕСА] Любашівка, Умань, ВІННИЦЯ, ТЕРНОПІЛЬ, ІВ-ФРАНКІВСЬК, ЛЬВІВ

27-го липня - 20-го серпня

ВКЛЮЧАЮЧИ ВСЕ
25 ДНІВ - СУПРОВОДЖЕНО

АВІАЦІЙНІ КВИТКИ ПО ЗНИЗИНИХ ЦІНАХ

1 800 HAMALIA ✶ 1 212 473 0839

Ваше улюблене авто чекає на Вас...

Кредитівка САМОПОМІЧ В НЮ ЙОРКУ ПОЗИЧАЄ ГРОШІ...

Фінансування до 95% ціни авта!

SELF RELIANCE NEW YORK

Federal Credit Union

Main Office: 108 Second Avenue New York, NY 10003 Tel: 212 473-7310 Fax: 212 473-3251

E-Mail: SRNYFCU@aol.com

Branch Office: 23 Main Street Kerhonkson, NY 12446 Tel: 914 626-2938 Fax: 914 626-8636

OUTSIDE NYC CALL TOLL FREE: 1-888-SELFREL

VISIT OUR WEBSITE AT: http://www.selfrelianceny.org

Жінка, яку оминула слава

Ліза Майтнер

У 1968 році в Англії померла, незадовго до свого 90-ліття, Ліза Майтнер, вчений-фізик, безпосередньо причетна до відкриття ядерного розпаду. В 1944 році Нобелівська премія за це відкриття була присуджена колезі Лізи Майтнер – Отто Ґанові.

Ліза Майтнер народилася й отримала освіту у Відні, 28-річною приїхала до Берліна, де разом з хіміком Отто Ґаном почала вивчати радіоактивність. У 1918 році вони відкрили особливо важкий радіоактивний елемент – протактиній. Обоє були професорами Інституту хемії кайзера Вільгельма, кожен керував незалежною секцією. Ґан займався радіяційно-хемічними технологіями, Майтнер – ядерною фізикою.

Високе соціяльне становище та австрійське громадянство захистили Лізу, єврейку, коли до влади прийшли нацисти. Сам Отто Ґан писав пізніше, що її наукова діяльність принесла інститутові більше міжнародної слави, ніж його власна. Проте у 1938 році Майтнер покинула нацистську Німеччину і виїхала до Швеції. Невдовзі після цього Ґан і третій учасник досліджень, Фріц Штрасман, заявили про відкриття ядерного розпаду. Штрасман теж опинився поза славою, бо відмовився вступити до нацистського товариства німецьких хеміків і став безробітним.

Після еміграції Лізи Майтнер Отто Ґан постійно спілкувався з нею, мав особисті зустрічі, а сам момент відкриття (він вважав, що при розщепленні барію не вдалося відокремити радій) сприйняв як невдачу і був дуже здивований тим, що Ліза Майтнер оцінила результат як позитивний. Отто Ґан негайно дописав до коректури статті про дослід параграф, в якому висловив думку, що ядро розщеплене надвоє. Ліза Майтнер з Отто Фрішем в Інституті Нільса Бора дали теоретичне тлумачення відкриття, а Бор використав їх роботу як відправну точку для розширення теорії.

Проте Отто Ґан, остерігаючись звинувачень з зв'язках з Майтнер і Штрасманом, не включив їх до числа відкривачів нового явища і сам дістав пізніше премію Нобеля. Його страх був марним, бо німецька воєнщина виявила величезний інтерес до ядерної технології і не мала претензій до Ґана. Але він жодного разу в численних статтях, інтерв'ю, спогадах, автобіографіях не згадав про ініціятиву Майтнер в проєкті з ураном, її лідерство в берлінській групі чи співпрацю з нею після її еміґрації.

Лізу Майтнер в 1943 році запросили до США працювати над атомною бомбою, але вона відмовилась. Вона зневажала славу і ніколи не писала автобіографій.

З журналу „Світ науки"

Ворог у вашому помешканні

Чи справді предмети домашнього вжитку можуть бути більш шкідливими для здоров'я, ніж промислові забруднення? Вчені відповідають: так! Бензол, який призводить до лейкозу, міститься в тютюновому димі, тому проживання разом з курцем підвищує загрозу отруєння бензолом. 45 відсотків усіх контактів з бензолом серед населення США припадає на куріння або вдихання диму від інших курців. Лише 3 відсотки контакту людей з бензолом пов'язані з промисловими забрудненнями.

Для хемічного чищення одягу використовується „перк" – перхлоретилен, який викликає рак у лябораторних тварин. Джерелом отруєння можуть бути домашнє обладнання хемічної чистки, недавно оброблений хемікатами одяг, брикети чи кристали проти молі, дезинфікатори і дезодоранти.

Хлороформ, який теж спричинює рак у лябораторних тварин, „постачають" душ, кипіння води і пральні машини, де цей ґаз утворюється з хлору, яким знезаражують питну воду. Щоб зменшити контакт з хлором, варто купувати воду в пляшках, фільтрувати її з крану, поліпшувати вентиляцію ванних кімнат. Чадний ґаз – небезпека для серця – походить від несправної ґазової плити, ґриля або печі. Населення США загалом зазнає більшого впливу чадного ґазу в приміщеннях, ніж поза ними.

Пестициди та легкі органічні сполуки в помешканнях спричиняють в США приблизно 3 тисячі випадків раку. Особливо небезпечний токсичний пил для малят. Загрозу створюють килими, які є резервуарами хвороботворних бактерій, астматичних алерґенів. Більшу загрозу становлять килими плюшеві та з довгим ворсом.

Найкращі підлоги – це вкриті деревом, керамічною плиткою або лінолеумом. Витирання ніг на килимках біля дверей зменшує вплив свинцю, якого зазнають в США понад 900 тисяч дітей. Ще краще допомагає знімання взуття у передпокої.

Для оптимістичного захисту здоров'я людей необхідно переглянути низку екологічних законів, щоб переконатися в тому, наскільки ефективно вони сприяють зменшенню контакту населення зі шкідливими речовинами, а не лише спрямовані на зниження загального рівня викидів у довкілля. Адже американці 95 відсотків свого часу проводять в приміщеннях.

З журналу „Світ науки"

ФІЛАТЕЛІЯ

Борис Грінченко – філолог, етнограф

У незалежній Україні випущено поштову марку з портретом вченого, зазначенням часу його життя – 1863-1910, і зображенням обкладинки його найголовнішої книжки – „Словаря української мови", виданої в 1907 – 1909 роках. Борис Грінченко написав ряд літературних творів – поезій, оповідань, п'єс, публіцистичних статтей, підручників і педагогічних розвідок, видав три томи етнографічних матеріялів, перекладів з чужих мов.

Піонер космічного суперництва

Портрет Сергія Корольова вміщено на марці, випущеній до 100-річчя Київського політехнічного інституту, який він закінчив. Корольов народився в Житомирі, відбув ув'язнення в сталінських таборах. Література описує Корольова як надзвичайно успішного керівника зі складним характером, який вмів неодноразово переконувати володарів СССР у необхідності космічних досліджень.

Материнська...

(Закінчення зі стор. 4)

калюжі. Сиділа жінка біля вікна на ослоні. На столі чадний каганчик показував свій жовтий язичок „дідам", що причаїлися по закутках. І з грудей полилася тужлива пісня, чувана-перечувана ще в далекому дитинстві:

Ой будеш ти, мамо,
Як зозуля кувати,
Що нікому буде
Тобі й пити подати...

Поринувши у важкі думи, заполонена піснею, жінка не почула, як захрумтіли попід вікнами крижинки і шкрябнула у шибку бузкова гілка. А коли хтось обережно стукнув у причільне вікно, від несподіванки скрикнула: „Боже!.. Хто там?". Підбігла сторожко до вікна — і завмерла: за перехрестям рами стояв її син.

Заціпеніла Марія, прикипіла до шибки — не відірветься. Серце віщим дзвоном калатало в груди. Не знає, як і впустила його до хати, впала в обійми.

Не йняла віри, обмацувала його обличчя, торкалася шорсткими долонями тугих кучерів, цілувала пошерхлі губи, наче маленького в колисці.

***

Десь пополудні до Марії прийшли енкаведисти. Не дали вимовити й слова, гамселили кулаками й прикладами гвинтівок по спині, смикали сиві коси. Натішившись, ледь живу поволокли до управи. Вкинули її до глибокого сирого льоху. Там пролежала всю ніч. А вранці повели її до майора Антона Козуба. Обіч нього хизувався Пилип Дуркало. Банькаті очі посоловіли, пика, мов решето, вся наллята кров'ю, з рота смерділо самогоном. Голова сільської ради п'яно прохрипів:

— Маріє, де твій Іван?..

— Вам ліпше знати, Пилипе... Ви ж його десь у Сибір запроторили.

— Ти не бреши, — пробує улестити жінку голова. — Учора ж він гостював у тебе.

— Говори, говори, Маріє, — підкинув Козуб.

— І що я маю вам говорити? — Ледве одмовляє і запинає обличчя хусткою. — Вже два роки не бачила сина...

— Не бачила! — вибалушив очі голова сільради, зіскочив з табурета. — Я тобі вставлю баньки! — вихопив з кобури пістолета, вдарив ним Марію по голові.

— І навіщо ти так, Пилипе? — пробує усовістити його Козуб. — Треба було допитати, а потім, — показав рукою на скриню і поліз за сигаретою.

— Ще встигнемо... Треба її помучити. Хіба тобі, Антоне, вперше доводиться мати з ними справу?

— Атож, що не вперше...

— Облиш ти, добродушнику! — вирячив п'яні очі. — Внесіть холодної води! — кинув крізь спину до дверей.

Солдат вніс цебер з водою. Від крижаної води Марія опритомніла. Її посадали на табуреті.

— Тепер будеш говорити?

— Де твій Іван?

— Я ж вам сказала, що не знаю. Антін не втерпів і вихопив стального прута. Прут свиснув у повітрі і впився в тіло п'явкою. Марія похитнулася, але її встиг підхопити Пилип.

— Куди пішов син?

— У вояки Української Повстанської Армії! — усміхнулася скривавленими вустами. — Щоб вас кар-ра... — втратила свідомість.

***

Марію знову вкинули до сирого льоху. Вже другу добу вона лежить там, до неї ніхто не заходить. Лише наслухає жінка, як монотонно гупають важкі чоботи над головою. Стережуть її, аби не втекла з уготованої могили. На сирій смердючій долівці ні соломинки, ні одежинки. Руки й ноги мов не її, і нічого не вдіє з ними Марія. В уяві виростає Іван, єдина втіха і надія! Пам'ятає, вона ще сама була молодою та вродливою, непосидющою. Пішла з Іванком у ліс по суниці. Далеко зайшла в зелену гущавину. Іванкові в ту пору було рочків п'ять. Він не тримався мами, а збирав у свій кошичок ягоди. Не запримітив, як і відлучився від неї. А вона й собі захопилася, поволі віддалялась від дитини. Схаменулася: коли листата повінь заховала від неї сина. „Іванку! Синочку!" — лементувала в розпачі. Як горлиця в сильці, билася молода мати в заростях ліщини, кричала, плакала. Змучена, побита лихом вертала додому. Стежки не бачила під собою. Аж раптом ...з-за густого куща зненацька: „Мамусю! Диви-но, якого я жучка зловив!". ...Клубок спогадів переплутав кулемет.

— Та-та-та-та-та... — краяло нічну тишу.

Коло льоху загримкотіли ковані чоботи. Вона зсунула хустку і приклала вухо до дверей. Дружні автоматні черги долинали, людські вигуки вчувалися. „Вояки УПА"!!! — видихнула щасливо. І в ту ж мить чимось важким ударили по штабі. Верескнув голосно замок і впав на поріг. На порозі виросла мужня постать.

— Хто тут? Виходьте!

Марія пізнала той голос. Хотіла озватись, але не змогла, бо в горлі щось затулило. Простерла до порога немічну руку, торкнулася нею синового плеча і зомліла.

Василь Мороз,
викладач Бронівського професійно-технічного навчального закладу, Рожнятинський район, Івано-Франківська область.

Чому ми віками...

(Закінчення зі стор. 19)

го не було вістки того дня. Самарянка подзвонила до всіх клієнтів, вияснюючи, що сталося. Очевидно, і до приятельки-польки, яка відразу розсердилася. Її вона запевнила, що японець прийде через день-два, і найперше вона пішле його до неї, тобто приятельки-польки.

Через день-два японця нема. Але полька прийшла, випитуючи, коли він буде. Так вона приходила на наш поверх кожного дня. Минув тиждень, минув другий, а японця як не було, так нема.

Врешті польці урвався терпець, і вона розкричалася на цілий поверх: „Так, так, то українці! Як ви не вмієте полагодити таку дрібну й дурну справу, як зміну „пайпів", що я вже давно була б сама полагодила, то справа ясна, чому ви не маєте України!"

Почувши таку логіку на власні вуха, я задумався: це дійсно наявний доказ, чи „намацальний", як в старому краю казали, хто винен, що ми не маємо України. Винна українка-самарянка, що не вміла такої „дурної справи", як „пайпа", полагодити. Але в дійсності – причина японська. Чи ж винна, українка, що японець мав нездалий хребет?

Однак для мене ця принципова справа ще не закінчилася від того пропам'ятного дня: ми вже маємо Україну, то що та полька сказала б сьогодні? На жаль, вона забрала свою відповідь в домовину. А мій приятель, той від політики, якось мені „розв'язав ґудза"—

– Вона сказала б, що Україна – це інтрига японська.

Очевидно, через того японця з поганим хребтом. Як у Першій світовій війні наші вороженьки твердили, що Українська Народна Республіка – це інтрига австрійська.

Ро-Ко

ЧОРНОБИЛЬ...

(Закінчення зі стор. 12)

– на всякий непередбачений випадок зв'язок із світом має бути...

По можливості профспілка вахтовиків намагається матеріяльно допомогти. Для тих, хто одружується, вирішили виділяти 200 гривень – великі гроші порівняно з пенсіями. Добився до Чорнобиля сімдесятирічний дід, приніс до профкому заяву: оскільки дружина померла, а одному важко, беру жінку 40 років; прошу виділити допомогу.

Не встиг ще профком заяву розглянути, як знову дід приходить: "Не треба грошей: не зійшлися характерами, вже й розійшлися...".

Про цей випадок довго згадували як про курйоз. Але в ньому, як у краплині світ, відображається вся трагедійність проживання в Зоні. І криштальна чесність та совісність наших людей.

Так живе Зона, так зустрічає тринадцяту весну чорнобильської трагедії. Зона нашого болю.

Д-р Віталій Карпенко,
головний редактор "Вечірнього Києва" спеціяльно для "Свободи".
Фото **Г. Кубланова.**

PS. Знаючи чуйність і добрі серця українців, де б вони не були, вірю, що знайдуться люди, які захочуть допомогти самоселам Зони. У такому випадку звертайтесь до Катерини Воловик: Київська область, Чорнобиль, підприємство "Чорнобильсервіс", профком, Катерині Воловик (для самоселів).

Надсилайте матеріяли до довідника

Весною ц.р. Український Вільний Університет одержав ґрент від уряду Баварії на видання енциклопедичного довідника про українців в Німеччині, зокрема в Баварії. Щоб гідно завершити цей важливий проєкт, Фундація УВУ в Нью-Йорку звертається до української громади з проханням допомогти УВУ в цій важливій справі.

Просимо надсилати матеріяли з цієї теми до Фундації УВУ або безпосередньо до УВУ в Мюнхені.

Йдеться про друковані (й не друковані) студії, праці, мемуари, знімки і т.д., пов'язані із життям українців в таборах для переміщених осіб після Другої світової війни. За надані матеріяли будемо глибоко вдячні.

Управа Фундації УВУ

Адреса Фундації УВУ в Нью-Йорку:
43 St. Marks Place,
New York, N.Y., 10003

Адреса в Мюнхені:
Piezenauerstr., 15
81679 Munchen,
Germany

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АННА ФЕДУНЕЧКО член УНС Відд. 230 Т-ва св. Івана Хрестителя в Янгставн. Померла 9 серпня 1998 р. на 79-му році життя. Нар. в 1919 р. в Україні. Членом УНС стала в 1951 р. Залишила у глибокому смутку чоловіка Андрія, сина Івана мол., і дочку Сильвію. Похорон відбувся 12 серпня 1998 р. на Resurrection цвинтарі в Austintown, Ohio.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

МИКОЛА БАРАНИК член УНС Відд. 161 в Ambridge. Помер 14 серпня 1998 р. на 85-му році життя. Нар. в 1913 р. в Aliquippa. Членом УНС став в 1939 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анну, синів Роберта, Стефана і Миколу мол., дочок Елані, Варвару, і Бернадету, 15 внуків і 5 правнуків. Похорон відбувся 17 серпня 1998 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ambridge.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

МАРІЯ КУГЛЕР член УНС Відд. 277 Т-ва св. Івана в Hartford. Померла 29 липня 1998 р. на 83-му році життя. Нар. в 1915 р. в Glastonbury, CT. Членом УНС стала в 1970 р. Залишила у глибокому смутку сина Йосифа і дочку Джойсі. Похорон відбувся 1 серпня 1998 р. на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Glastonbury.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ВОЛОДИМИР ФЕДОРІВ член УНС Відд. 374 Т-ва ім. М. Грушевського в Бостоні. Помер 7 серпня 1998 р. на 73-му році життя. Нар. в 1925 р. у Бібрці, Україна. Членом УНС став в 1989 р. Залишив у глибокому смутку дружину Ксеню, дочок Ірину, Марійку і трьох внуків. Похорон відбувся 10 серпня 1998 р. на цвинтарі св. Йосифа у Бостоні.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

СТЕФАН БРОВЧУК член УНС Відд. 441 Т-ва ім. Т. Шевченка в Tander Bay. Помер 8 серпня 1998 р. на 73-му році життя. Нар. в Україні. Членом УНС став в 1979 р. Залишив в глибокому смутку дружину Тіну, сина Стефана мол., двох дочок. Похорон відбувся 11 серпня 1998 р. на Sunset Memorial Cemetery в Tander Bay, Ont.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ЕВГЕНІЯ МЕДВІДЬ член УНС Відд. 113 Т-ва Братської допомоги. Померла 2 квітня 1998 р. на 90-му році життя. Нар. в 1907 р. в с. Угнів, Україна. Членом УНС стала в 1950 р. Залишила у глибокому смутку двох синів: Володимира і Мирона, чотирьох внуків і двох правнуків. Похорон відбувся 6 квітня 1998 р. на цвинтарі св. Марії в Latrobe, Pa.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ДАРІЯ МАНИЛО член УНС Відд. 474 Т-ва ім. Івана Хрестителя в Торонто, Онт. Померла 6 травня 1998 р. Нар. в Сколе, Україна. Членом УНС стала в 1955 р. Залишила у глибокому смутку дочку Аріядну, сестер Віру, Анну і Зеновію, ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 9 травня 1998 р. на цвинтарі св. Володимира в Oakville, Ont.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ОЛЕНА КАШУБА член УНС Відд. 7. Померла 1 серпня 1998 р. на 74-му році життя. Нар. в 1923 р. в Eckley, Pa. Членом УНС стала в 1941 р. Залишила у смутку брата Володимира, чотирьох дітей і п'ять внуків. Похорон відбувся 5 серпня 1998 р. на цвинтарі Parklawn Memorial Park в Rockville, MD.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ІВАН САВЧАК член УНС Відд. 230 Т-ва св. Івана Хрестителя в Янгставн, Огайо. Помер 26 червня 1998 р. на 81-му році життя. Нар., в 1917 р. в Клівленді, Огайо. Членом УНС став в 1935 р. Залишив у глибокому смутку двох синів Івана, Річарда і чотирьох внуків. Похорон відбувся 30 червня 1998 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ЮРІЙ ОРЕСИК член УНС Відд. 63. Помер 25 червня 1998 р. на 76-му році життя. Нар. в 1921 р. в Armstrong County, Pa. Членом УНС став в 1948 р. Залишив у глибокому смутку дружину Катерину. Похорон відбувся 29 червня 1998 р. на цвинтарі св. Марії у Ford City, Pa.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

АННА ПАНЧИШИН член УНС Відд. 131 Т-ва ім. А. Шептицького в Чикаго. Померла 22 червня 1998 р. на 81-му році життя. Нар. в 1918 р. в Сянок, Україна. Членом УНС стала в 1967 р. Залишила у глибокому смутку чоловіка Петра, двох внуків і трьох правнуків. Похорон відбувся 26 червня 1998 р. на Etan Memorial Park Cemetery, в Bloomsburg Columbia, PA.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ІВАН ВІЙТИШИН член УНС Відд. 239. Помер 14 травня 1998 р. на 89-му році життя. Нар. в 1909 р. с. Горозанна Мала, Україна. Членом УНС став в 1951 р. Залишив у глибокому смутку дружину Марію, синів Йосифа і Володимира, трьох внуків і одного правнука. Похорон відбувся 18 травня 1998 р. на цвинтарі св. Марії у Fox Chase. Pa.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО ЗАВІЙСЬКИЙ член УНС Відд. 304 Т-ва св. Івана Хрестителя в Баффало, Н.Й. Помер 15 червня 1998 р. на 93-му році життя. Нар. в 1905 р. в Україні. Членом УНС став в 1938 р. Залишив у глибокому смутку дочок: Доротею, Анну і сина Михайла мол., 10 внуків. Похорон відбувся 17 червня 1998 р. на Mt. Olivet Cemetery в Kenmore, N.Y.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

АННА БОДНАР член УНС Відд. 53 Т-ва св. Миколая в Philadelphia, Pa. Померла 5 червня 1998 р. на 74-му році життя. Нар. в 1924 р. в с. Кілагарівка, Україна. Членом УНС стала в 1970 р. Залишила у глибокому смутку дочку Діяну, сина Михайла, шість внуків і п'ять правнуків. Похорон відбувся 10 червня 1998 р. на цвинтарі св. Івана Хрестителя у Піттсбургу, Па.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ЛЮДМИЛА ПРОКОПЕНКО член УНС Відд. 285 Т-ва ім. Митрополита Василя Липківського. Померла 4 жовтня 1998 р. на 64-му році життя. Нар. в 1934 р. в Харкові. Членом УНС стала в 1976 р. Залишила у глибокому смутку чоловіка Павла, чотирьох дітей: Віру, Анатолія, Леоніда, Валентина, шість внуків, двох сестер і рідних. Похорон відбувся на цвинтарі Маунт Гоуп в Рочестері, Н.Й.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ЕВГЕН МЕЛЬНИК член УНС Відд. 194. Помер 22 жовтня 1998 р. на 91-му році життя. Нар. в 1907 р. в Немирові, Україна. Членом УНС став в 1951 р. Залишив у глибокому смутку дочку Лідію, сестер: Олю, Галю і Зеню, ближчу і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 26 жовтня 1998 р. на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

МИКОЛА МАРТИНЕВИЧ член УНС Відд. 397 Т-ва св. Ольги у Філядельфії, Па. Помер 27 жовтня 1998 р. на 75-му році життя. Нар. в 1922 р. в Україні. Членом УНС став в 1967 р. Залишив у глибокому смутку дружину Ольгу, дочку Марію, брата Володимира. Похорон відбувся 31 жовтня 1998 р. на українському католицькому цвинтарі св. Марії у Факс Чейсі.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ДЖАНЕТТА КУРАВСКІ член УНС Відд. 372 Т-ва ім. І. Франка у Пленфілд, Н. Дж. Померла 22 жовтня 1998 р. на 72-му році життя. Нар. в 1926 р. в Ню Йорку. Членом УНС стала в 1976 р. Залишила у глибокому смутку чоловіка Івана, сестру Марію і ближчу родину. Похорон відбувся 24 жовтня 1998 р. на укр. православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ДМИТРО ПАЛЮХ член УНС Відд. 174 Т-ва „Ватра" в Дітройті, Миш. Помер 4 листопада 1998 р. на 76-му році життя. Нар. в 1922 р. на Україні. Членом УНС став в 1978 р. Залишив у глибокому смутку дружину Марію. Похорон відбувся 7 листопада 1998 р. на Resurrection цвинтарі в Кліфтон, Mi.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ПЕТРО МАЗУРКЕВИЧ член УНС Відд. 292 Т-ва св. Івана Хрестителя в Дітройті, Миш. Помер 24 листопада 1998 р. на 86-му році життя. Нар. в 1912 р. Членом УНС став в 1924 р. Залишив у глибокому смутку дружину Марію. Похорон відбувся 27 листопада 1998 р. на цвинтарі St. Hedwig.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ДМИТРО БАСАРАБ член УНС Відд. 125 Т-ва Annungiation в Чикаго. Помер 19 листопада 1998 р. на 86-му році життя. Нар. в 1916 р. в с. Лісок, Україна. Членом УНС став в 1949 р. Залишив у глибокому смутку дружину Ольгу, сина Володимира, внуків. Похорон відбувся 23 листопада 1998 р. на цвинтарі св. Андрія в Bloomingdale, IL.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

СТЕФАН ДРОСТ член УНС Відд. 96 Т-ва св. Івана в Піттсбурзі. Помер 22 листопада 1998 р. на 80-му році життя. Нар. в 1917 р. в McKees Port, Pa. Членом УНС став в 1935 р. Залишив у глибокому смутку дружину Мальвіну, синів Павла і Едварда. Похорон відбувся 25 листопада 1998 р. на цвинтарі св. Йосифа в North Versailles, Pa.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ТЕОДОР ЧУРМА член УНС Відд. 157 Т-ва св. Архистратига Михаїла в Чикаго, Ілл. Помер 3 грудня 1998 р. на 75-му році життя. Нар. в 1923 р. в Команча, Сянок, Україна. Членом УНС став в 1965 р. Залишив у глибокому смутку дружину Християну, синів Віктора і Андрія, сестру Марію і ближчу родину. Похорон відбувся 7 грудня 1998 р. на цвинтарі св. Миколая в Чикаго, Ілл.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ГЕНРІ С. ПУК член УНС Відд. 53 Т-ва св. Миколая в Піттсбурзі, Па. Помер 21 жовтня 1998 р. на 86-му році життя. Нар. в 1913 р. в Піттсбурзі, Па. Членом УНС став в 1933 р. Залишив у глибокому смутку дружину Цецілію, дітей Варвару, Генрі, Роберта, внуків і правнуків, брата. Похорон відбувся 24 жовтня 1998 р. на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Піттсбургу, Па.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

МАРІЯ ГУРСЬКА член УНС Відд. 292. Померла 2 березня 1998 р. на 83-му році життя. Нар. в 1915 р. в Libertiville, IL. Залишила у глибокому смутку дочку Патрицію, невістку і внуків. Похорон відбувся 14 березня 1998 р. на Holy Sepulchre цвинтарі в Дітройті, Миш.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ІВАН НОВАДЛИЙ член УНС Відд. 127 Т-ва св. Миколая в Баффало, Н.Й. Помер 13 листопада 1998 р. на 82-му році життя. Нар. в 1916 р. в Баффало, Н.Й. Членом УНС став в 1940 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анну, синів Михайла і Івана, дочку Марію. Похорон відбувся 16 листопада 1998 р. на цвинтарі Holy Cross у Lackawanna, N.Y.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

КАТЕРИНА ПІН член УНС Відд. 220 Т-ва свв. Петра і Павла в Чикаго, Ілл. Померла 25 листопада 1998 р. на 71-му році життя. Нар. в 1927 р. в Україні. Членом УНС стала в 1949 р. Залишила у глибокому смутку чоловіка Івана, сина Євгена, дочок Стеллу і Анну та внучку Мелінду. Похорон відбувся 30 листопада 1998 р. на цвинтарі Воскресіння в Джастісе, Ілл.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ПЕТРО КРУТИГОЛОВА член УНС Відд. 466 Т-ва ім. І. Франка в Брантфорді, Онт. Помер 3 грудня 1998 р. на 79-му році життя. Нар. в 1919 р. в с. Хатки, Україна. Членом УНС став в 1974 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анну, сина Зенка і дочку Катрусю, п'ятьох внуків та ближчу і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 7 листопада 1998 р. на цвинтарі св. Йосифа в Brantford, Ont., Canada.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

МИРОСЛАВ ДИКИЙ член УНС Відд. 220 Т-ва свв. Петра і Павла в Чикаго, Ілл. Помер 19 липня 1998 р. на 77-му році життя. Нар. в 1921 р. в с. Кутчинці, Україна. Членом УНС став в 1951 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анну, кузинку Ольгу, родину та приятелів. Похорон відбувся 22 липня 1998р. на цвинтарі св. Марії в Чвергрін, Ілл.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

АННА ДМИТРІВ член УНС. Померла 26 січ-ня 1998 р. на 90-му році життя. Нар. в 1907 р. в Україні. Залишила у глибокому смутку дочку Ольгу і сина Петра. Похорон відбувся 29 січня 1998 р. на Mount Hope Cemetery, Торонто, Онт.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ВОЛОДИМИР СВОРАК член УНС Відд. 194 Помер 16 вересня 1998 р. на 58-му році життя. Нар. в 1939 р. в Pippeczary. Членом УНС став в 1949 р. Залишив у глибокому смутку сестру і її родину. Похорон відбувся 19 вересня 1998 р. на цвинтарі Gatte of Heaven.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ВАСИЛЬ ЛЕКАНКА член УНС Відд. 283 Т-ва Запорозька Січ в Аубурн. Помер 29 квітня 1998 р. на 73-му році життя. Нар. в 1924 р. в с. Покрівці, Україна. Членом УНС став в 1977 р. Залишив у глибокому смутку братову Розалію, ближчу і дальшу родину в Америці і Україні. Похорон відбувся 2 травня 199 8р. на цвинтарі св. Йосифа в Аубурн.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ІВАН КІЧУЛА член УНС Відд. 156 Т-ва ім. Т. Шевченка в Brookhaven, Pa. Помер 17 листопада 1998 р. на 74-му році життя. Нар. в 1924 р. в Україні. Членом УНС став в 1963 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анастазію, дочок Джо Анн і Ірину. Похорон відбувся 23 листопада 1998 р. на цвинтарі Lawn Croft в Linwood, Pa.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ВІРА БАЧИНСЬКА член УНС Відд. 15 Т-ва „Україна" у Вашінгтоні, ДК. Померла 4 листопада 1998 р. на 93-му році життя. Нар. в 1905 р. в Переверედові, повіт Дубно, Україна. Членом УНС стала в 1951 р. Залишила у глибокому смутку доньку Тамару сина Олександра, внучку, правнуків, ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 9 лис-топада 1998 р. на Сідар Гіл цвинтарі в Сютланд, Мд.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ДАРІЯ РОКОШАК член УНС Відд. 286 Т-ва св. Володимира в Джерзі Сиwei, Н. Дж. По-мерла 6 листопада 1998р. на 61-му році життя. Нар. в 1937 р. в Джерзі Сиwei, Н. Дж. Членом УНС стала в 1976 р. Залишила у глибокому смутку мати Ненсі. Похорон відбувся 9 листопада 1998 р. на Holy Cross цвинтарі в N. Arlington, N.J.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ВАСИЛЬ ТИРО член УНС Відд. 161 Т-ва св. Василія в Амбрідж, Па. Помер 18 листопада 1998 р. на 65-му році життя. Нар. в 1933 р. в Амбрідж, Па. Членом УНС став в 1984 р. Залишив у глибокому смутку брата Івана, трьох сестер, ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся на цвинтарі свв. Петра і Павла в Амбрідж, Па.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ІРИНА ПУКАЧ член УНС Відд. 102 Т-ва свв. Петра і Павла в Клівленді, Огайо. Померла 25 листопада 1998 р. на 74-му році життя. Нар. в 1924 р. на Україні. Членом УНС стала в 1950 р. Залишила у глибокому смутку чоловіка Михайла, дочок Оксану, Дарію, Наталію і сина Богдана, внуків.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

Пам'яті українського господаря

(У 50-ліття смерти Євгена Храпливого)

Цього року, 6 травня, минає пів століття від смерти проф. д-ра інж. Євгена Храпливого, провідного діяча української міжвоєнної економіки на західніх землях України. Про багатогранну діяльність покійного, наукову, педагогічну, громадську, появилися вже окремі видання, в Канаді й Україні. Доля людини – Євгена Храпливого та господарсько-краєвого Товариства „Сільський Господар" – майже сходиться в часі, тісно пов'язана із трагічними подіями першої половини нашого століття, а тому й невесела.

У минулому, 1998, році відзначувано 100-ліття з дня народження Євгена Храпливого, в Україні, як теж і на поселеннях. Народився він у 1898 році в селі Лисівці на Поділлі. Вся його біографія – це своєрідний взірець долі українського інтеліґента на західніх теренах України. Після передчасної смерти батька, управителя школи в Лисівцях, мати Степанія з чотирма малолітніми хлопчиками перенеслася до свого брата в Тернополі, де Євген вчився в гімназії. Там на нього мав особливий вплив директор Іван Галущинський, пізніший голова Т-ва „Рідна Школа". Євген та два його брати здобули вищу освіту, брат Роман молодим загинув як сотник Української Галицької Армії.

Євген Храпливий закінчив середню освіту у Відні, і там же здобув звання інженера-аґронома у Вищій Земельній Академії, у 1924 році. Брав активну участь у студентському житті, студії перервав у 1918–20 роках, коли повернувся в Україну після Листопадового зриву, щоб вступити до Галицької Армії. Перейшов, як вояк УГА, Збруч, але скоро потрапив у польський полон, звідки знов повернувся до Відня закінчувати студії, а закінчивши, повернувся в Україну.Товариство „Сільський Господар" постало рік після народження Євгена Храпливого в Олеську на Львівщині і вже до Першої світової війни розвинуло широку діяльність у ділянці організації та піднесення рівня українського села. Відновляти працю „Сільського Господаря" після війни довелося в дуже складних обставинах польської окупації. Все знищила війна та царські російські війська ще на її початку.

Товариство росло, і в 1928 році Є. Храпливий очолив його, як головний директор, керівник організаційного відділу та відповідальний за всі видання. Набувши спершу належного досвіду у молочарській кооперації в Ревізійному Союзі Українських Кооператив, Є. Храпливий своєю наполегливою працею, поєднаною із теоретичними студіями (студійні поїздки для ознайомлення з кооперативними системами різних країн Европи) – став одним із найкращих теоретиків та практичних провідників модернізованого українського хліборобства. Він згуртував та виховав великий штаб українських професійних аґрономів, які старалися розбудувати сільсько-господарську культуру та фахову аґрономічну працю по західньоукраїнських селах. „Сільський Господар" розбудував ряд секцій, зокрема для розвитку окремих ділянок сільського господарства, в тому й нових промислових рослин та засобів домашнього промислу, як теж звернув особливу увагу на сільське жіноцтво і виховання молодих поколінь свідомих хліборобів у створеному ним „Хліборобському Вишколі Молоді".

Перед самою війною, у своє 40-ліття „Сільський Господар" мав 40 повітових філій, 2,008 гуртків по селах, із 160,000 членів та біля 14 тисяч змагунів „Хліборобського Вишколу" у 550 селах та видав до 60,000 примірників фахових книжок-порадників для селян. Все це знищила Друга світова війна та прихід большевицької влади у 1939 році. Намагання Є. Храпливого, як і багатьох провідних осіб українського життя, залишитися зі своїм народом та працювати для нього виявилися зовсім неможливим. Червоні „визволителі" старалися в першу чергу знищити надбання міжвоєнних діячів та їх же особисто. Довелося покидати рідний Львів і Є. Храпливому, вже після перших допитів в НКВД. Оселився він на західньому клаптику української землі поза Совєтським Союзом та далі працював у „Сільському Господарі" для Холмщини, Підляшшя та Лемківщини. При першій можливості, у 1941 році, повернувся до Львова, де його підпис виднів на проголошенні Української Держави 30 червня, в якій і номіновано його на міністра хліборобства. Став членом Національної Ради, яку німці теж незабаром розв'язали, та залишився на становищі директора Хліборобської Палати й головою „Сільського Господаря".

Вдруге, і то вже назавжди, довелося Є. Храпливому покидати рідну землю (останнім можливим поїздом зі Львова) весною 1944 року. Став професором Українського Вільного Університету у Мюнхені та Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі, в Німеччині, як теж включився у працю Пласту і Комісії Допомоги Українському Студентству.

Св. п. Є. Храпливий

Хоч важка недуга змусила його значно обмежити свою працю, все ж взяв ще участь у відзначенні півстоліття „Сільського Господаря" у Реґенсбурзі, на шість тижнів перед несподіваною смертю 6 травня 1949 року. Помер у досить символічних обставинах, провожаючи, як голова Пластової Станиці в містечку Ерлянґені, у далеку подорож в Америку своїх пластових друзів. Піднявши праву руку із пластовим привітом „СКОБ" – упав мертвий.

На сьогодні безбожницька комуністична система старалася якнайповніше знищити всі праці „Сільського Господаря" та української кооперації, одначе не змогла їх затерти повністю. Все ж відроджується їх ідея у новій, відроджуваній Україні, все ж діють у Львові знов „Сільський Господар", „Товариство Український Кооперативний Рух", а навіть „Національна Спілка Сільськогосподарських Кооператив" у Києві. Це несміливі початки, але не безнадійні. Сьогодні ж українська земля вільна від ворожих окупантів, отже, наше майбутнє, ріст та добробут залежить тільки від нас і нашої праці.

Ми віримо, що чесна праця Є. Храпливого та його співпрацівників ще дадуть свої плоди та принесуть користь і сьогоднішній українській спільноті, а зокрема її селянству.

Богдан Гордасевич,
Львів

ПОДЯКА

СВ. П.

МИКОЛА КУНИНСЬКИЙ

помер 7 січня 1999 р. Похорон відбувся 12 січня 1999 р. з церкви Непорочного Зачаття в Гемтремк на цвинтар „Воскресіння".

Не маю слів, щоб висловити свій біль свою розлуку з моїм найдорожчим чоловіком, щирим другом, дорадником, нерозлучним приятелем нашого цілого життя.

Перш за все дякую моїм добрим дітям Христині і Ігореві, які всеціло зайнялись похороном.

Дякую дорогим нашим внукам Маркові і Діяні Шмериковським (дітям бл. п. Уляни), які приїхали з Нью-Йорку, щоб попрощатись зі своїм добрим Дідом.

Дякую Зоріяні Луцькій, моїй сестрінниці за гарний її спів.

Рівнож дякую Андрієві Стасів, що приїхав з Нью-Йорку, щоб віддати останню прислугу своєму Хресному Батькові.

Я дякую Високопреподобному о. Бернардові Панчукові, який не жалів часу ні труду приїхав з Нью-Йорку, щоб похоронити свого приятеля Миколу, якого знав довгі-довгі роки, та за його зворушуюче, чудове прощальне слово на Панахиді.

Я рівнож дякую Високопреподобному о. Ігуменові Робертові Лукавому за відвідини мого чоловіка в шпиталі і за уділення св. Єлеопомазання, як рівнож за участь в похоронних відправах.

Дякую Всечеснішому о. Данилові, сотрудникові церкви Непорочного Зачаття в Гемтремк, за участь в похоронних відправах.

Дякую за всі зворушуючі прощальні слова, які виголосили: Високопреподобний о. Бернард Панчук, інж. Ігор Козак, інж. Василь Колодчин, Зенон Василькевич, Роман Гординський, Орися Лончина.

Дякую за писемні слова розради в мойому безмежному горю Преосвященному Владиці Іннокентієві Лотоцькому, Високопреподобному Ігуменові о. Пащакові, парохові церкви св. Юра в Нью-Йорку, Високопреподобному о. Протоігуменові Кристофорові Войтині.

Дякую усім тим, які не змогли прибути на Панахиду через жахливу погоду і прислали писемні слова разради.

З глибини мого серця дякую панам, які несли домовину з тілом мойого найдорожчого чоловіка: інж. Ігор Коцур, інж. Олег Цеплий, Марко Шпериковський, Андрій Стасів, Майк Арфорд, Роман Гординський.

Дякую Вам, дорогі мої Друзі!

Моя щира подяка за св. Літургії, за співчуття, за чудові квіти, за все добре, що ви для нас зробили, за спів дорогих хористів під проводом Ярослава Дужого, що своїм співом гарно звеличали похоронні відправи.

Дякую за всі щедрі пожертви на всі цілі.

В кінці дякую нашим приятелям, які не залишили нас в нашому стражданню. Дорогій Орисі Лончині, не в силі я подякувати Тобі, за всі Твої добрі діла, які ти зробила для мене в часі мого горя. Хай Господь винагородить Тебе за все щедрими ласками.

Рівнож дякую інж. Коцуру за часті відвідини мого чоловіка вдома і в шпиталі, за всі добрі діла, які ти зробив для нас в нашому горю.

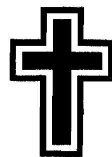
Я щиро дякую Тобі, дякую усім приятелям, які прибули в 40-ий день на св. Літургію, щоб враз з нами помолитись за душу нашого незабутнього Миколи.

В 40-ий день, в Україні, в місті Коломиї, вшанували нашого дорогого Миколу, правилась св. Літургія за упокій його душі в церкві св. Михаїла, де ми колись вінчались.

На кінець, дякую похоронному заведенню Кристофера Бугая за гідне, дбайливе переведення похорону.

НАДІЯ КУНИНСЬКА

Зі Львова наспіла сумна вістка, що там на перший день Великодня, 11 квітня 1999 р. відійшла у Божу вічність на 89-му році життя

бл. п.

ТЕТЯНА ЗІНЬКО
з КАЛИТОВСЬКИХ

Залишені у глибокій жалобі:

син	**– АНДРІЙ з дружиною ВІРОЮ**
внучка	**– ОКСАНА ОХРІМ з родиною**
внук	**– ТАРАС**
тіточний брат	**– ЗИНОВІЙ САВИЦЬКИЙ з родиною**
тіточна сестра	**– КСЕНЯ АНТИПІВ**

дальша рідня в Україні і на поселеннях поза Україною.

ПОХОВАНА в Стрию в родинному гробівці Калитовських.

Вічна їй пам'ять!

П О Д Я К А

З нагоди встановлення пам'ятника на могилі нашого, трагічно загиблого, сина ЮРІЯ складаємо щиру подяку пані Раїсі Хейлик, яка безкоштовно виконала велику частину роботи по виготовленню пам'ятника, а також тим добродіям з української громади і нашим друзям-співвітчизникам, що зробили свій внесок на кошт увічнення світлої пам'яті нашого дорогого ЮРІЯ.

Цього року наш незабутній ЮРІЙ мав би отримати вчений ступінь доктора з економіки. Та не судилося йому віддати свої глибокі знання майбутній Україні, про що він так палко мріяв.

Родина МИКОЛИ і ДІНИ КРАВЕЦЬ

Доповнення до пожертв в пам'ять

бл. п.

ТЕОДОРА ЧІХА

на греко-католицьку церкву в його родинному селі Потуторах, Бережанського повіту.

ПОЖЕРТВИ ЗЛОЖИЛИ:

по 100 дол. Максимович Аня і Роман, Сокіл Марія;
по 50 Кульчицький-Ґут Володимир, Лонкевич-Ґуран Наталія, Мандрусяк Надя;
по 25 Головатий Любомир, Лонкевич Оксана;
20 Бачмага Антін;
10 Бончук-Орловська Тамара.

Щиру подяку за пожертви складають Родина і Приятелі.

П О Д Я К А

З волі Всевишнього 2 жовтня 1998 р. відійшов у вічність
наш найдорожчий ТАТО, ДІДО і ПРАДІДО

бл. п.

ПАВЛО НАКОНЕЧНИЙ

Цією дорогою складаю сердечну подяку родині, приятелям і знайомим, що взяли участь у похоронних відправах, за вислови співчуття усні і письмові, за квіти, за пожертви на Служби Божі і за щедрі датки на добродійні цілі.

Висловлюю щиру подяку о. Олексієві Костикові за уділення св. Тайни Єлеопомазання, за відслуження Панахиди в похоронному заведенні, відправлення Служби Божої в церкві св. Володимира в Ґлен Спей і похоронні відправи на місцевому цвинтарі, де покійний спочив побіч своєї дружини.

Щиро дякую за теплі прощальні слова після панахиди у похоронному заведенні Богданові Кандюкові від Об'єднання Українців в Ґлен Спей, Богданові Бродинові від УККА, Михайлові Кіндрачукові від Церковного Комітету.

Моя щира подяка Ярославові Гавурові що спеціяльно відкрив їдальню на „Верховині" для тризни після похорону і Юстині Попович, що погодилася на приготування обіду.

КВІТИ ПРИСЛАЛИ:
Ларрі Адди, Мері і Мішел Андрейов, Шарлет Баззанелла з родиною, Ірина і Давид Блетґен, Іван Ґеба з родиною, родина Наум, родина Корженьовських, Франк і Галина Клебіцкі, Галина і Юзефа Клебіцкі.

НА СЛУЖБИ БОЖІ зложили:
Віра і Майк Андреййов, Анна Бідяк з родиною, Тереса Білий, Марта, д-р Тетяна, д-р Всеволод Доберчаки, Михаліна Каразіотіс, Борис Кекіш, Мирослав Лабунька, Микола і Клавдія Леники, Стенлі Марковскі, Лінда і Ґері Матта, Василь і Стефанія Наум, Марія Наконечна, Зеня і Мирон Олесницькі, Танасій і Анна Опарики, Тетяна Осадца, Михайло і Стефанія Рудики, Орися Саляк з родиною, Кім і Ґері Сміт, Ярослав і Люба Федуни, Петро Цюпа, Євгенія Явдошин, Анна і Майк Йордани.

НА СИРОТИНЕЦЬ в ТЕРНОПОЛІ, УКРАЇНА зложили:
100 дол. Кредитівка Н.Дж., Ф.К.Ю. Кліфтон;
55 Петро Наконечний;
50 Ярослав і Люба Федуни;
20 Мирослав Лабунька;
15 Михаліна Каразіотіс;
10 Микола і Клавдія Леники.

НА „ФУНДАЦІЮ ВОЛІ" - „ДАР ЖИТТЯ" –
збірщики: Василь Наум і Андрій Плескун
50 дол. Петро Наконечний;
по 25 Богдан і Дарія Кекіші, Євфрозина Мартинець;
по 20 Віра і Майк Андрейов, Анна Бідяк, Богдан і Ольга Бродини, Іван Ґеба, Михайло і Ірина Кіндрачуки, Юрій і Анна Корженьовські, Борис Кекіш, Галина Клебіцька, Богдан Наконечний, Василь і Стефанія Наум, Іван Нинка, Михайло і Люся Олиняк, Галина Папіж, Ярослав і Люба Федуни, Юрій і Магдалина Ясейко;
12 Ірина і Давид Блетґен;
по 10 Іван і Марія Батюк, Володимир і Галина Балабан, Василь і Віра Босак, Людмила Гайдар, Ярослав і Розалія Ґавур, Теодор Дреботій, Богдан і Люба Загайкевич, Ковальська і Чапля, Анна Плескун, Андрій і Марія Плескун, Петро і Марія Подоляк, Олександер і Анна Одуляк, Ігнат і Клементина Полюга, Юхим і Євгенія Харченко, Петро Цюпа.

Нехай Всевишній Господь винагородить вас за ваші добрі серця!

В глибокому смутку
син – ПЕТРО

В ПЕРШУ БЕЗМЕЖНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу у вічність нашої Найдорожчої і Незабутньої ДРУЖИНИ, МАМИ і БАБЦІ

бл. п.

ТЕОДОЗІЇ САВИЦЬКОЇ

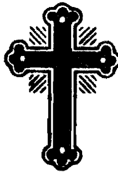
буде відправлена Заупокійна

СЛУЖБА БОЖА

в понеділок, 10 травня 1999 р. о год. 8-ій рано
в церкві св. Володимира в Стемфорді, Конн.

Просимо згадати Покійну в своїх молитвах.
Муж – ЗИНОВІЙ з сином ЮРІЄМ і донькою ГАНДЗЕЮ та їхніми родинами.

Ділимося сумною вісткою, що 8 квітня 1999 р. відійшов у вічність наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і БРАТ

бл. п.

СТЕФАН РОЖАНКОВСЬКИЙ

нар. 8 серпня 1910 р. у Львові

ПАРАСТАС відбувся в понеділок 12 квітня 1999 р. в похоронному заведенні Петра Яреми.

ПОХОРОННІ відправи в УКЦеркві св. Юра в Нью-Йорку, а опісля на цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. відслужив о. Патрикій Пащак, ЧСВВ, парох УКЦеркви св. Юра в Нью-Йорку.

В глибокому смутку залишилися:
дружина – ІВАННА
донька – МАРТА
брат – ЯРОСЛАВ з родиною
ближча і дальша родина в США, Канаді і в Україні.

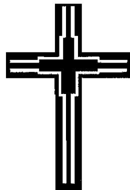
Вічна йому пам'ять!

В СОРОКОВИЙ БОЛЮЧИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
17 травня 1999 р. буде відправлене
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в УКЦеркві св. Юра о годині 8:30 ранку.

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
в глибокому смутку ділиться зі своїм членством та українською громадою скорбною вісткою, що в середу, 7 квітня 1999 р. несподівано відійшла у Божу Вічність

сл. п.

МАРУСЯ ПОПОВИЧ

мгр. журналістики,
голова 8 Відділу УЗХ ім. Олени Теліги, в Клівленді, Огайо, організаційна та англомовна пресова референтка Головної Управи УЗХ.

Народилась Покійна 16 грудня 1924 р. в родині відомих і активних в українській громаді батьків сл. п. Івана Поповича, колишнього воїна УГА, діяльного члена ОДВУ та Катерини Попович, почесної голови Відділу УЗХ в Клівленді, Огайо, які зуміли передати дочці свою любов до України та всього рідного. Була активна в молодечій організації МУН та в студентській „Зарево".

ПАНАХИДА відбулась 9 квітня 1999 р. о год. 7-ій вечора в похоронному заведенні Колодій-Лазута, а похоронні відправи в суботу 10 квітня 1999 р. о год. 10-ій ранку в українській католицькій церкві св. Андрея в Пармі, Огайо, а опісля на цвинтарі верховних апостолів Петра і Павла.

Залишила в глибокому болю і смутку:
стареньку маму – КАТЕРИНУ ПОПОВИЧ
брата – СТЕПАНА
ближчу і дальшу Родину та всю Золотохресну Родину.

Вічна і славна їй пам'ять!

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

В подяці бл. п. інж. РОМАНА МЕЛЬНИКА були помилки у прізвищах. Має бути: д-р Андрій Лемішка, д-р Андрій і Лідія Лемішки, Галя і Богдан Кандюки.
Подяку склала дружина Люба з родиною.

26 First Avenue
New York, NY 10009
Tel.: (212) 473-3550

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ДАРУНКІВ — кераміка, різьба, вишивки, карточки.

Calls to UKRAINE
$0.38 per/min
Any time

Great domestic rates. Great rates to other countries (Russia $0.36, Belarus $0.42, ...). We also offer prepaid Calling Cards: calls to Ukraine 25 c/min.

For information call Long Distance POST:
1-800-449-0445

УВАГА! ІСТОРИЧНА ПОДІЯ!

Папа Римський Іван Павло II править Українську Службу Божу та Молебен з нашими Владиками з нагоди 400-ліття Берестейської Унії. Свята Літургія відправлена в Базиліці Св. Петра в Римі. Співає галицький хор 200 осіб. Відео 7797.

НОВІ ВІДЕО

VIDEO 7797B
МОЛЕБЕНЬ ПРАВИТЬ ПАПА РИМСЬКИЙ

VIDEO 1998
СЬОМА РІЧНИЦЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Ціна 30 дол.

Найбільший вибір в Америці:
Аудіо касети та компакт диски. Народні та популярні пісні з України. Писати до:

APON RECORD & Video Co.
P. O. Box 3082 Long Island City, NY 11103.
Tel.: (718) 721-5599

Переробимо ваше відео з європейської системи на американську і навпаки. ***Ціна 25 дол.***

• ПРАЦЯ •

Стале заняття для самітньої, господарної, середнього віку жінки, при самітнім емериті без родини. Мінімальне знання англійської мови побажане. По інформації телефонувати:
(602) 837-4639

Досвідчена викладач фортепіяну з великою європейською музичною освітою завершує набір учнів на вересень 1999 рік. Мангеттен/Асторія.
Тел.: (718) 728-5721

• НА ПРОДАЖ •

House for sale in Kerhonkson, NY, Ulster County, 2,700 sq ft. Contamporary, on 6+ acres with pond, 4 BR, 3 Bath, eat-in kitchen with counter, LR and DR have cathedral ceiling, corner fireplace in LR, 4 decks, basement and 2 car garage. Breathtaking view.
914-626-2850 or 973-247-0093

На продаж в околиці СОЮЗІВКИ
98 акрів землі, хата (бонгало, гараж)
Тел.: (973) 478-6640

ВАНТАЖНІ ПЕРЕВОЗКИ
Tel.: (732) 805-9664
Професійний сервіс, найнижчі ціни
16' cube truck
тільки **$69.99** за день
(включаючи пальне до 200 миль)
European Delicatessen, Sea & Air Shipping Service

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
VATRA
INTERNATIONAL
76 MAIN ST., SOUTH BOUND BROOK NJ, 08880
Офіційний представник фірми MEEST

• РОЗШУКИ •

Розшукую тітку **ГАННУ ГРИГОРІВНУ ЯРМОЛЮК** (дівоче прізвище), нар. 1924 р. в с. Тихомель, Кам'янець-Подільський. Мала доньку Ріту, а від другого шлюбу в Америці – сина Славика. В листах, які вона писала в Україну в 50-их рр., згадувалося місто Філядельфія. Хто знає про неї, або вона сама, прошу відгукнутись на адресу: Україна, 256460, Київська обл., Сквирський р-н, с. Дулицьке, Царенко Ганні.
Тел. в США: (973) 375-6504

Пошукую **ОЛЕКСАНДРУ (СОНЮ) БОЙКО-СТАРІВ**. Довгі роки мешкала в Сакраменто, Каліфорнія. Хто б знав її адресу, прошу вислати на: Леся Бризгун-Шанта, 98 Dewson St., Toronto, Ontario, Canada, M6H 1H3.

• ПОСЛУГИ •

Фірма „КАРПАТИ"
Переробляє хати, пивниці, направляє дахи, виконує цементні праці, переробляє лазнички, малює назовні і всередині. Виконує малі і великі роботи (Handy man)
Василь Чолак. Тел.: **(718) 937-6821**
Beeper **(917) 491-6150**

Фірма ЄВШАН
пропонує касети, компакт диски, відео, шкільні книжки, комп'ютерні програми, писанки та різні подарунки. Замовляйте новий каталог на 1999 рік!
тел: 1-800-265-9858

ПАЧКИ В УКРАЇНУ
0.65 за фунт
DNIPRO CO.

В наших крамницях можна придбати авіяквитки в Україну та з України. До вибору 99 взірців хусток! **А також фірмове шкіряне зимове взуття від $35.**

NEWARK, NJ	CLIFTON, NJ	PHILADELPHIA
698 Sanford Ave	565 Clifton Ave	1801 Cottman Ave
Tel. 973-373-8783	Tel. 973-916-1543	Tel. 215-728-6040
Free:888-339-4776		

EURO DIRECT – НАЙКРАЩИЙ МІЖНАРОДНИЙ ПЛЯН
ТЕЛЕФОНУЙТЕ В УКРАЇНУ ТІЛЬКИ ЗА 34.9 ц. за хв.

24 години на добу, 7 днів на тиждень

Виберіть один із двох плянів:

1. Телефон із кодом доступу.
Код доступу **1-800-964-5110**, почекайте на сигнал, тоді наберіть число телефону.
Ціни: з Україною – 34.9 ц/хв.; з Росією – 40 ц./хв.; із Польщею – 29 ц/хв.; із Ізраїлем – 21 ц/хв.; із Німеччиною – 24 ц/хв.; з Англією – 10 ц/хв.; із Угорщиною – 22 ц/хв.
Додаткова місячна оплата – тільки 99 ц.!

2. Прямий набір (без коду доступу)
Тільки 8.9 ц/хв. в США
Ціни: з Україною – 39 ц/хв.; із Росією – 49 ц/хв.; із Польщею – 33 ц/хв.; із Ізраїлем – 21 ц/хв. із Німеччиною – 16 ц/хв.; з Англією – 9 ц/хв.; із Угорщиною – 24 ц/хв.
Додаткова місячна оплата – тільки 1.50 дол.

Телефонуйте безкоштовно: 1-877-569-3876. Ми говоримо українською мовою щодня від 9-ої рано до 9-ої вечора.

Internet: www.eurodirect1.com. Шукаємо також агентів для розповсюдження нашої програми у вашій громаді. Високі заробітки та безплатний вишкіл.
Крім того, за 100 дол. заплачених заздалегідь можна отримати телефонічну картку на 180 хвилин телефонічних розмов з України до США!

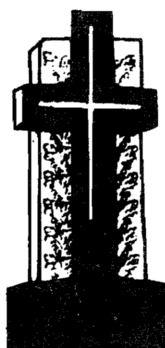

гроші, речові пачки, харчові пачки, листи та документи
до рук адресата в Україну та інші держави
без мита

KARPATY TRAVEL
121 Runnymede Road, Toronto
Ontario, Canada M6S 2Y4
Tel. (416) 761-9105
1-800-265-7189

ПОДОРОЖНІ ПОСЛУГИ
КВИТКИ
ЗАПРОШЕННЯ
МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗБЕЧЕННЯ
ВІЗИ

Пам'ятайте - як посилати чи літати, то через КАРПАТИ!

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
So. Bound Brook Monument Co.
45 Mountain Avenue, Warren, N.J. 07059
РАЇСА ХЕЙЛИК, власник
(908) 647-7221 • (908) 647-3492

СТАВИМО ПАМ'ЯТНИКИ, МАВЗОЛЕЇ, СТАТУЇ З РІЗНИХ ҐРАНІТІВ, БРОНЗИ НА ПРАВОСЛАВНОМУ ЦВИНТАРІ СВ. АНДРІЯ В С. БАВНД БРУКУ, СВ. ДУХА в ГАМПТОНБУРҐУ ТА ІНШИХ

LVIV EXPRESS SERVICES
OKSANA INTERNATIONAL
1111 East Elizabeth Ave.
Linden, New Jersey 07036
(908) 925-0717

ПАЧКИ В УКРАЇНУ
БІЛОРУСІЮ, РОСІЮ, ПОЛЬЩУ, ЕСТОНІЮ, ЛАТВІЮ, ЛИТВУ, СЛОВАКІЮ

КОРАБЛЕМ – мін. 10 фунтів
ЛІТАКОМ – 2 - 3 тижні – мін. 10 фунтів
ДОЛЯРИ – Висилка та достава
ЕЛЕКТРОНІКА – 220 В

СПЕЦІАЛЬНІ ЗНИЖКИ ДО ПАСКИ!!!
10% OFF
БУДЬ-ЯКИЙ ХАРЧОВИЙ ПАКУНОК З НАШОГО КАТАЛОГУ
З ЦИМ КУПОНОМ
Купон дійсний до 15 травня 1999 р.

ТІЛЬКИ У НАС!
ВСІ ХАРЧІ З АМЕРИКАНСЬКИХ КРАМНИЦЬ
Є ШИРОКИЙ ВИБІР ПАКУНКІВ
ВІД $88 ДО $248

ПЕРЕД ТИМ, ЯК ЗАМОВЛЯТИ ХАРЧОВІ ПАКУНКИ ДЛЯ ВАШОЇ РОДИНИ В УКРАЇНІ З ІНШИМИ КОМПАНІЯМИ, ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ, ЧИ ВОНИ НЕ ПОСТАЧАЮТЬСЯ З КРАМНИЦЬ РОСІЇ АБО ПОЛЬЩІ

SEND PACKAGES TO US THROUGH UPS • CALL FOR UPS LABELS: 1-800-9-OKSANA

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED

Обслуга ЩИРА і ЧЕСНА.
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey.
Також займаємося похоронами на цвинтарі в Бавнд Бруку і перенесенням Тлінних Останків з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue
(corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083
(908) 964-4222
(973) 375-5555

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
ЛУІС НАЙҐРО - директор
Родина ДМИТРИК
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y.10009
(212) 674-2568